

Waterschap
Rivierenland

Begroting 2021

INHOUDSOPGAVE

1. NOTA VAN AANBIEDING	5
1.1 Inleiding	5
1.2 Verslaggeving	8
1.3 Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar	9
1.4 Uitgangspunten	15
1.5 Meerjaren kosten- en heffingsopbrengstontwikkeling	18
1.6 Incidentele baten en lasten 2021	20
1.7 Kostentoerekening	21
1.8 Onttrekkingen aan voorzieningen en bestemmingsreserves	22
1.9 Weerstandsvermogen	23
1.10 Risicoparagraaf	26
1.11 Financiering	30
1.12 Subsidieparagraaf	33
1.13 Verbonden partijen	34
1.14 Bedrijfsvoering	36
1.15 Autorisatie investeringen	39
1.16 Grote projecten	41
2. KERNCIJFERS 2021	42
3. PROGRAMMA'S	43
3.1 Inleiding programma's	43
3.2 Programma Waterveiligheid	44
3.3 Programma Watersysteem	47
3.4 Programma Waterketen	51
3.5 Programma Wegen	54
3.6 Programma Middelen	58
3.7 Dekkings- en financieringsmiddelen	64
3.8 Recapitulatie exploitatie en investeringen per programma	65
4. TOELICHTING NAAR KOSTENDRAGERS	66
4.1 Taak Watersysteem	66
4.2 Taak Zuivering	67
4.3 Taak Wegen	68
4.4 Totaal taken	69
5. KOSTEN- EN OPBRENGSTENSOORTEN	70
5.1 Algemeen	70
5.2 Kosten- en opbrengstensoorten in meerjarenperspectief	71
6. TARIEVEN WATERSCHAPSBELASTINGEN	72
7. BESLUIT TER VASTSTELLING	84
Bijlagen	85

1. NOTA VAN AANBIEDING

1.1 Inleiding

Hierbij bieden wij u de begroting 2021 aan. De begroting 2021 is een nadere uitwerking van de voorjaarsnota 2020 zoals behandeld in het Algemeen Bestuur van 26 juni 2020. Deze begroting geeft inzicht in de voornemens die het waterschap heeft voor het jaar 2021. In de begroting vindt de beleidsmatige en (meerjarige) budgettaire vertaling plaats.

Waterschap Rivierenland (WSRL) is een organisatie die tot taak heeft zorg te dragen voor het regionale watersysteem in het rivierengebied (zorg voor een goede waterkwaliteit en waterkwantiteit en bescherming tegen rivierwater) en voor de regionale wegen buiten de bebouwde kom in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden. Veel beleidsontwikkelingen zijn vertaald in beleidsnota's en kennen een eigen, vaak meerjarig, tijdpad. Het overgrote deel van de begroting betreft de uitvoering van deze wettelijke taken op basis van de vastgestelde beleidsnota's en is daarmee stabiel. Uiteraard is het doel continu te streven naar een zo'n efficiënt en doelmatig mogelijke uitvoering.

Feit is ook dat ontwikkelingen doorgaan en nieuwe inzichten en normen ontstaan. Deze leiden voor het waterschap tot veranderende opgaven. Deze veranderende opgaven en ambities van het bestuur zijn vertaald in het bestuursakkoord 2019-2023 "Door water verbonden".

In deze begroting is de inhoud van dit bestuursakkoord verwerkt. Voor een aantal ontwikkelingen en ambities geldt dat deze nog nader worden uitgewerkt en het Algemeen Bestuur nog keuzes kan maken, o.a. in het nieuwe waterbeheerprogramma 2022-2027 en de voorjaarsnota 2021.

In de begroting zijn de kosten en opbrengsten per taak opgenomen en de daaruit voortvloeiende heffingsbedragen. Bij de programma's is een meerjaren exploitatieraming en investeringsplanning voor de periode 2021-2025 opgenomen.

Het waterschap voert haar taken uit met aandacht voor kwaliteit. De missie van het waterschap sluit daarop aan: *Waterschap Rivierenland zorgt voor veilige dijken en een evenwichtig watersysteem.*

Het waterschap is daarbij in staat om realistische doelen te stellen en om deze – in samenwerking met burgers en andere overheden – tot uitvoering te brengen op een wijze die past binnen de gestelde randvoorwaarden (waaronder kwaliteit, kosten, duurzaamheid, efficiëntie, effectiviteit etc.). Daarbij hanteert het waterschap de kernwaarden bekwaam, betrokken en betrouwbaar:

Bekwaam

De kernwaarde *bekwaam* refereert aan expertise, deskundigheid en vakmanschap. Een vakmanschap dat bij de waterschappen door de eeuwen heen is gegroeid en tot op de dag van vandaag onderhouden wordt met ervaren, gespecialiseerde en goed opgeleide medewerkers. Bekwaam betekent ook: met kennis van zaken op zoek gaan naar nieuwe oplossingen, gebruik makend van de middelen die tot je beschikking staan.

Betrokken

De kernwaarde *betrokken* omvat veel: oog hebben voor andere belangen, samenwerken, meebewegen met ontwikkelingen, rekening houden met de toekomst. Met daarbij steeds onze taken voor ogen. Qua persoonlijke inzet betekent het: werken vanuit je hart, met af en toe een stapje extra.

Betrouwbaar

De kernwaarde *betrouwbaar* verwijst naar: doe wat je zegt en zeg wat je doet. Het is heel vanzelfsprekend en basaal, en juist daarom is het nodig om er elke keer weer bij stil te staan.

Visie

Het werk van waterschap Rivierenland raakt alle mensen in het rivierengebied. Om wonen en werken in dit gebied, nu en in de toekomst, mogelijk te maken zorgen wij voor een optimale uitvoering van onze taken op het gebied van waterveiligheid, watersysteem, waterketen en wegen.

De goede dingen doen

We zijn als waterschap een uitvoeringsorganisatie. Onze gebiedskennis, deskundigheid en daadkracht zetten we in voor de uitvoering van de taken waterveiligheid, watersysteem, waterketen en wegen. We letten daarbij scherp op het bieden van een goede kwaliteit tegen zo laag mogelijke kosten. Vanuit onze verantwoordelijkheid voor goed openbaar bestuur zorgen we voor bestuurlijke vernieuwing. We hebben oog voor de maatschappelijke meerwaarde van ons werk. Innovatie is vanzelfsprekend en het waterschap is zichtbaar, ook buiten de verkiezingen. We willen uitnodigend en uitdagend zijn voor burgerparticipatie. Door energieneutraal werken dragen we bij aan de landelijke klimaatafspraken.

Voor een optimale taakuitvoering zoeken we de samenwerking met partners in het waterbeheer, waar dit bijdraagt voor wat betreft kosten, kwaliteit of kwetsbaarheid. Als overheid staan we voor een professionele dienstverlening aan burgers en bedrijven.

We zijn een aantrekkelijke werkgever en onze medewerkers zijn duurzaam inzetbaar, zodat we steeds beschikken over voldoende en gekwalificeerd personeel. De kernwaarden bekwaam, betrokken en betrouwbaar vormen het fundament van onze organisatie.

De dingen goed doen

Als *regionale waterspecialist* zetten wij onze gebiedskennis, deskundigheid en daadkracht in voor de uitvoering van deze taken. In een gebiedsgerichte aanpak bundelen we diverse opgaven en leveren we maatwerk voor het gebied. We letten daarbij scherp op het bieden van een goede kwaliteit tegen zo laag mogelijke kosten, want we streven naar een *effectieve en efficiënte taakuitvoering*. Dat vraagt *beheersing en transparantie* van de prestaties en kosten van de organisatie.

Voor een optimale taakuitvoering zoeken we de samenwerking met partners in het waterbeheer. Zo profiteren we van elkaars kennis en expertise. *Multischalige samenwerking* is ons uitgangspunt. We houden rekening met de belangen van anderen en hebben oog voor *maatschappelijke meerwaarde* van ons werk. We participeren in activiteiten voor *kennisdeling*.

Als overheid staan we voor een *klantgerichte dienstverlening* aan burgers en bedrijven. Ook bieden we een inspirerende werkomgeving voor onze medewerkers; we zijn *toonaangevend in Het Nieuwe Werken*. Onze kernwaarden bekwaam, betrokken en betrouwbaar vormen het fundament voor een *professionele organisatie en medewerkers*. Vanuit onze verantwoordelijkheid voor goed openbaar bestuur investeren we in de *ambtelijk-bestuurlijke samenwerking*.

Om goed voorbereid te zijn op de toekomst werken we continu aan verbetering en innovaties. Zo zijn en blijven wij de aangewezen waterspecialist.

Strategie

Het streven van waterschap Rivierenland is gericht om daar waar mogelijk en noodzakelijk verbetering in de uitvoering te realiseren om de taken waarvoor het waterschap staat goed ten uitvoer te brengen. In de bovenstaande visie is beschreven welke organisatie het waterschap wil zijn. Het gaat daarbij vanzelfsprekend niet om de organisatie als zodanig, maar het gaat erom dat een goede inrichting van de organisatie bijdraagt aan het zo goed mogelijk realiseren van onze taken ten dienste van onze klanten. In de strategie worden daarom de succesbepalende factoren benadrukt, die voor het waterschap leidend zijn op de route naar een optimale taakuitvoering en bedrijfsvoering.

Deze succesbepalende factoren zijn:

1. Taken centraal
2. Bestuurlijke vernieuwing
3. Doelmatige en doeltreffende organisatie
4. Innovatie
5. Burgerparticipatie en zichtbaarheid
6. Energieneutraal
7. Professionele dienstverlening
8. Multischalige samenwerking
9. Aantrekkelijke werkgever
10. Duurzame inzetbaarheid medewerkers

1.2 Verslaggeving

Presentatie

De begroting 2021 is opgesteld conform de regels die gelden volgens het Besluit Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW).

Leeswijzer

Deze begroting bestaat uit de volgende onderdelen:

Nota van aanbidding

De nota van aanbidding geeft inzicht in de uitgangspunten en randvoorwaarden waarbinnen deze begroting tot stand is gekomen. Daarnaast komen onder andere de financiering, de risico's en de bedrijfsvoering aan de orde. Aansluitend aan dit deel zijn de kerngegevens van waterschap Rivierenland opgenomen.

Programma's

In dit deel worden aan de hand van een 5-tal programma's de beleidsontwikkelingen voor 2021 uiteengezet. Inclusief een financiële doorkijk voor de periode 2022-2025.

Begroting naar kostendragers met toelichting

Dit onderdeel bevat een overzicht van de netto kosten per wettelijke taak en een toelichting op de kostenontwikkeling ten opzichte van het vorige begrotingsjaar. Inclusief een financiële doorkijk voor de periode 2022-2025.

Kosten- en opbrengstsoorten

Dit onderdeel bevat informatie over de kosten- en opbrengstsoorten van het waterschap.

Tarieven waterschapsbelasting

In dit deel wordt ingegaan op de wijze waarop de tarieven tot stand komen en wat de tarieven voor 2021 zijn. Het hoofdstuk geeft tevens de heffingsopbrengstontwikkeling in meerjarenperspectief weer.

Besluit ter vaststelling

In dit onderdeel zijn alle noodzakelijke besluiten opgenomen zodat het waterschap in 2021 haar voornemens op een slagvaardige manier kan uitvoeren. Het hoofdstuk bevat de besluiten ten behoeve van de begroting, financiering en investeringen.

Bijlagen

In dit deel is een aantal bijlagen opgenomen waarmee de cijfers uit deze begroting nader zijn onderbouwd.

1.3 Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar

Coronacrisis

Begin 2020 is de wereld geconfronteerd met het Coronavirus. In de beginfase was moeilijk te overzien wat alle (in)directe gevolgen van de coronacrisis zouden (kunnen) zijn. Voor een groot deel is dit afhankelijk van de duur van de crisis en de reikwijdte van de getroffen maatregelen. Op het moment van het opmaken van de voorjaarsnota 2020 was nog veel onzeker en nog onduidelijk hoe zwaar de crisis de activiteiten van ons waterschap zou raken. In de voorjaarsnota was om deze reden geen effect van de coronacrisis opgenomen. Wel was de verwachting dat, gelet op de financiële positie van ons waterschap, de continuïteit van het waterschap niet zou worden geraakt.

In de zomer is een impactanalyse van de coronacrisis opgestart volgens de methodiek van risicomanagement. Immers de coronacrisis kan veel facetten van de bedrijfsvoering en activiteiten van het waterschap raken, zowel in de primaire processen als de ondersteunende processen. Dat kunnen zowel reeds gerealiseerde effecten en risico's zijn maar ook effecten en risico's die mogelijk nog kunnen optreden, die bovendien niet alleen financieel van aard hoeven te zijn.

Op basis van deze impactanalyse zijn de meest significante risico's in beeld. Waar mogelijk zijn/zullen door middel van het treffen van beheersmaatregelen risico's worden afgedekt of beperkt.

De uitkomst van deze risico-inventarisatie laat zien dat voor de korte termijn geen extra kosten worden verwacht en geeft geen aanleiding voor het treffen van een specifieke financiële voorziening voor de effecten van corona.

Op basis van een maandelijkse monitoring van de belastingen zien we, mede door de genomen maatregelen bij de aanvang van crisis, weliswaar een toename van verzoeken om uitstel van betaling maar dit betekent in deze fase nog geen concrete afname van de verwachte belastingopbrengsten.

Echter de coronacrisis is nog niet achter ons en ten tijde van het opstellen van deze begroting dreigt een tweede golf. Hierdoor kan de impact van de huidige risico's nog wijzigen of kunnen nieuwe risico's optreden. Om deze reden zullen wij periodiek blijven monitoren op mogelijke gevolgen van de coronacrisis voor het waterschap. Op deze wijze blijven we in de positie en in staat te anticiperen en bij te sturen.

Waterbeheerprogramma 2022-2027

Het Waterbeheerprogramma (WBP) is het centrale beleidsdocument van het waterschap en is koersbepalend voor de taakuitvoering. De planperiode van het huidige Waterbeheerprogramma 2016-2021 'Koers houden, kansen benutten' loopt af in 2021. Daarom is in 2019 gestart met het opstellen van een Waterbeheerprogramma voor de planperiode 2022-2027. Het bestuursakkoord 'Door water verbonden' vormt een belangrijke leidraad voor het nieuwe Waterbeheerprogramma. Het strategische kader voor de lange termijn is opgenomen in de Watervisie 2050. De watervisie heeft een horizon van 2050 en rijkt hiermee verder dan de planperiode van het waterbeheerprogramma. Het waterbeheerprogramma is een tactische vertaling van onze ambitie voor de komende 6 jaar.

Het ontwerp-Waterbeheerprogramma 2022-2027 wordt begin 2021 ter vaststelling aangeboden aan het Algemeen Bestuur. Na een inspraakprocedure zal in november 2021 het definitieve waterbeheerprogramma ter finale besluitvorming worden aangeboden aan het Algemeen Bestuur. De financiële doorvertaling van de ambities en maatregelen van het nieuwe waterbeheerprogramma worden verwerkt in de voorjaarsnota 2021.

Kaderrichtlijn Water 2022-2027

Voor de Kaderrichtlijn Water (KRW) bereiden we ons voor op een uitvoeringsprogramma voor de planperiode 2022-2027; het KRW Rivierenlandplan 3. In september 2020 is het ontwerp KRW-Rivierenlandplan 3 vastgesteld door het Algemeen Bestuur. In dit plan beschrijven we de waterkwaliteitsdoelen en maatregelen die moeten leiden tot een goede ecologische en chemische waterkwaliteit in 2027 (schoon en gezond oppervlaktewater) voor de KRW-oppervlaktewaterlichamen.

Na een inspraakprocedure wordt in 2021 een definitief KRW-plan opgesteld. De KRW-maatregelen worden afgestemd met en werken door in het waterbeheerprogramma. De financiële doorvertaling vindt plaats in de voorjaarsnota 2021.

Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

Waterschap Rivierenland werkt voortvarend aan projecten in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Na de constatering van de hogere kostenramingen eind 2018 is begin 2019 een proces gestart om tot optimalisatie van het dijkontwerp en inpassing te komen.

De nieuwe ontwerpuitgangspunten zijn vastgesteld door het Algemeen Bestuur in september 2019 (OPW2019) en hebben geleid tot een neerwaartse bijstelling van de projectramingen gerapporteerd in de voorjaarsnota 2020. Tevens is in samenwerking met de programmadirectie van het landelijk hoogwaterbeschermingsprogramma een proces gestart te komen tot een meer passende bekostiging en financiering van de opgave van waterschap Rivierenland.

De oplossing voor het bekostigingsvraagstuk is erop gericht om de afschrijvingslasten per jaar te egaliseren en te komen tot een zo stabiel mogelijk kostenniveau per jaar. De hiertoe benodigde afschrijvingssystematiek is door het Algemeen Bestuur vastgesteld in juni 2020. Ter afdekking van de meerjarige financieringsbehoefte is inmiddels langjarige financiering aangetrokken op de kapitaalmarkt tegen 0,0% rente. Hiermee is het renterisico afgedekt.

Als gevolg van bovenstaande is sprake van een evenwichtige lastenontwikkeling en zijn de kosten van het HWBP door het waterschap op een stabiele en verantwoorde manier te dragen. In de begroting 2021 ligt de prognose eindstand van de projecten in lijn met de VJN 2020. De projectramingen leiden binnen de voorliggende planperiode (2021-2025) niet tot een aanvullende lastenstijging.

Gebiedsprogramma Alblasserwaard Vijfheerenlanden (A5H)

Met de provincies Zuid-Holland en Utrecht zijn de doelstellingen voor de regionale keringen en tussentijdse mijlpalen vastgelegd: 44 km op orde in 2024 en 106 km in 2030. Om niet alleen aan deze opgave te voldoen, maar om tot een investering in een toekomstbestendig systeem te komen, heeft het Algemeen Bestuur een besluit genomen over de visie op het watersysteem van de Alblasserwaard. Voor de implementatie is het Gebiedsprogramma Alblasserwaard Vijfheerenlanden gestart bestaande uit o.a. een uitvoeringsprogramma en een onderzoeksprogramma. Binnen dit programma wordt parallel gewerkt aan het uitvoeringsprogramma voor het watersysteem, het onderzoeksprogramma en het uitvoeringsprogramma voor de regionale keringen. De activiteiten vallen onder de bestuurlijke programma's waterveiligheid en watersysteem.

Voor de verkenning van de watersysteemmaatregelen is de eerder gemaakte locatiekeuze voor Hardinxveld opnieuw tegen het licht gehouden. Voor locaties Hardinxveld en Groot-Ammers is een verdiepingsslag doorgevoerd, zodat het besluit voor de locatiekeuze in november 2020 bestuurlijk kan worden herijkt.

In de verkenning van de 1e tranche kadeverbetering is de omvang van de benodigde versterkingsmaatregelen voor de regionale keringen in de Alblasserwaard bepaald. Landelijke en provinciale ont-

wikkelingen t.a.v. handhaven van de huidige normering en status van de waterkering zijn hierbij meegenomen. Eind 2020 wordt duidelijk wat de opgave is, en of deze opgave realiseerbaar is voor 2024. Hierover vindt afstemming plaats met de provincie Zuid-Holland. Op basis hiervan zal de doorkijk worden gemaakt hoe deze maatregelen het beste kunnen worden uitgevoerd.

Voor 2021 ligt de nadruk binnen het programma op de voltooiing van de verkenningen en de start van de planvoorbereidingsfase voor de watersysteemmaatregelen en de 1e tranche Kadeversterking. De activiteiten van het onderzoeksprogramma sluiten hier nauw op aan en richten zich ook op de voorbereiding van tranche 2.

Implementatie Omgevingswet

In mei 2020 werd duidelijk dat de Omgevingswet met een jaar wordt uitgesteld en in werking treedt op 1 januari 2022. Daarmee hebben we een jaar meer tijd voor de implementatie. We maken geen pas op de plaats, maar gaan voortvarend door. De extra tijd die we nu krijgen voor de officiële invoering van de Omgevingswet, zullen we benutten om de omvangrijke transitie waar te maken, samen met onze partners. Bovendien zien we kansen om een kwaliteitsimpuls aan het proces te geven en extra te investeren in werkprocessen, de afstemming met andere overheden en het werken met het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). De Omgevingswet heeft tot doel dat afwegingen daar waar dat kan decentraal en in de regio gemaakt worden en dat overheden vroegtijdig samenwerken met de omgeving (burgers, bedrijven). De wet moet ruimte bieden voor initiatieven, ervoor zorgen dat er snellere en betere besluiten worden genomen en maatwerk mogelijk is. Al deze uitgangspunten blijven overeind.

Inmiddels is een eerste concept Waterschapsverordening gereed en worden de laatste maanden van 2020 gebruikt om verder aan te sluiten op het DSO, werkprocessen tegen het licht te houden en de opleidingen en trainingen voor medewerkers verder uit te lijnen. We werken aan een herijking van het participatiebeleid en de participatiepraktijk en kijken kritisch naar onze dienstverlening.

Vervolgens staat 2021 in het teken van het vullen en oefenen met het DSO, verdere afstemming met andere overheden, het implementeren van andere werkwijzen en het inrichten van het (digitaal) loket zodat we eind 2021 klaar zijn voor de invoering van de wet. Na 1 januari 2022 is de implementatie van de wet nog niet afgerond. Een dergelijke transitie kost tijd en ruimte om te leren, transformeren, monitoren en evalueren. In gesprek met het bestuur en samen met onze partners geven we invulling aan deze doorontwikkeling.

Realiseren duurzame energie ambities

In 2015 heeft het Algemeen Bestuur de Strategienotitie 'energie voor WSRL' vastgesteld. In dit besluit is naast de ambitie (energieneutraal in 2030) ook de strategie (hoe) op hoofdlijnen vastgelegd. Energieneutraliteit betekent voor ons dat we zelf evenveel duurzame energie produceren als dat we gebruiken in onze bedrijfsvoering. De strategie is volop in uitvoering. In 2021 komt Energiefabriek West in bedrijf evenals diverse zonneparken, het luierslurry-project met ARN etc. We verwachten dat we in 2021 circa 50% van ons energiegebruik zelf duurzaam produceren.

We liggen op schema voor energieneutraal in 2030 en we hebben een concreet beeld van de projecten die daar in de periode tot en met 2022 aan bijdragen. Voor de periode daarna zijn we meerdere mogelijkheden en projecten aan het verkennen en aan het ontwikkelen. Met de mogelijkheden die we nu zien en met de budgetten die nu in de meerjareninvesteringsraming zijn opgenomen, verwachten we dat het mogelijk is om in 2026 80% van ons energiegebruik zelf te produceren. In de periode tot 2026 gaan we nader verkennen hoe we resterende opgave tot "energieneutraal in 2030" kunnen realiseren.

Onze ambities en strategie passen goed bij de klimaataanpak die het kabinet in juni 2019 presenteerde. Met zelf duurzaam energie produceren leveren we een bijdrage aan de verduurzaming van de Nederlandse energieproductie. Een andere uitdaging uit het klimaatakkoord is het verduurzamen van de warmtebehoefte van de gebouwde omgeving (woningen). Aquathermie kan hier deels in voorzien, maar is een ontwikkeling die nog in de kinderschoenen staat. Vanuit een faciliterende rol werken we mee aan het tot stand komen van aquathermie-initiatieven van derden. Dat betekent dat we samen kijken wat voor die initiatiefnemer de mogelijkheden zijn om warmte en/of koude te onttrekken uit ons lokale watersysteem of uit een effluentleiding van een rwzi.

Aflopen leveringscontract restwarmte ARN aan rwzi Nijmegen

De ARN levert sinds 2001 kosteloos restwarmte aan WSRL welke gebruikt wordt voor het zuiveringsproces van rwzi Nijmegen. Het leveringscontract eindigt op 31 december 2024. Sinds 2015 levert de ARN ook warmte aan woningen in de Nijmeegse woonwijken Waalsprong en Waalfront. De komende jaren gaat de warmtelevering aan de regio dusdanig in volume toenemen, dat er in feite na 2024 geen sprake meer is van restwarmte, omdat ARN te allen tijde al haar restwarmte in dit concessiegebied tegen betaling kan leveren. De warmte heeft commerciële waarde gekregen.

Het aflopen van voornoemd leveringscontract heeft financiële consequenties. WSRL staat voor de keuze om ofwel een langjarig leveringscontract voor warmtelevering door ARN aan WSRL af te sluiten maar dan tegen betaling, ofwel, het doen van een substantiële investering voor aanpassing van rwzi Nijmegen, zodat rwzi Nijmegen zonder de warmtelevering van ARN goed kan blijven presteren. Beide alternatieven worden de komende periode onderzocht in een business case. Deze business case is onderdeel van de werkzaamheden in het kader van de Intentieovereenkomst energielevering en energieafname tussen ARN BV en WSRL (RWZI-Nijmegen), die door beide partijen is ondertekend.

ARN en WSRL zijn momenteel gezamenlijk bezig met diverse onderzoeken, om inzichten te verschaffen en beargumenteerd tot een gezamenlijk integraal verhaal te komen voor energie-uitwisseling met ARN. Hoe kosten en revenuen onderling verrekend zullen gaan worden, komt in een later stadium aan bod. Op passende momenten zal terugkoppeling worden gegeven en zullen keuzes worden voorgesteld aan het bestuur.

Vervanging persleidingen

Binnen het beheergebied van WSRL wordt 586 km persleiding ingezet om het afvalwater te transporteren vanuit de woonkernen naar de zuiveringsinstallaties. Deze persleidingen zijn grotendeels in de jaren '70 en '80 aangelegd en zullen op termijn vervangen moeten worden. De herinvesteringswaarde van deze kapitaalintensieve leidingen bedraagt bij benadering € 535 miljoen.

Het afgelopen jaar is onderzoek gedaan naar de huidige staat van de persleidingen en naar de financieringsmogelijkheden van onderhoud en vervanging op termijn. Naar huidig inzicht worden op korte termijn weinig grote uitdagingen verwacht. De acties om de risico's te beperken en de prestatie op orde te houden passen in het reguliere werk. Op de langere termijn ontstaat een piek van investeringen als gevolg van de noodzakelijke vervangingen. In de voorjaarsnota 2020 zijn conform het bestuursakkoord 'door water verbonden' verschillende mogelijkheden uitgewerkt, om een 'spaarpot' op te bouwen als financiële buffer voor toekomstige opgaven.

In juni 2020 heeft het Algemeen Bestuur besloten om te 'sparen voor de toekomst' door met ingang van 2025 de vrijvallende kapitaallasten als gevolg van afschrijving van eerder gedane investeringen in persleidingen te reserveren voor vervangingsinvesteringen in persleidingen. De toekomstige piek in de kapitaallasten kan daarmee gedeeltelijk worden gedekt. Dit draagt bij aan een robuust en stabiel financieel beleid. Op termijn (na 2025) zal een aanvullende verhoging van de heffingsopbrengst voor zuiveringsheffing noodzakelijk zijn. Besluitvorming daarover vindt plaats bij de komende voorjaarsnota's.

Schuldpositie

Een robuuste financiële huishouding maakt het voor het waterschap mogelijk om ook op de lange termijn de wettelijke taken uit te voeren tegen maatschappelijk aanvaardbare lasten. Een graadmeter voor deze robuustheid is de schuldpositie van het waterschap.

Waterschappen investeren en activeren de meeste uitgaven die een meerjarig nut hebben. De investeringen worden over langere perioden afgeschreven omdat de investeringen langjarig nut afwerpen. Het activeren in combinatie met langjarig afschrijven betekenen lagere kosten per jaar waardoor het belastingtarief minder sterk hoeft te stijgen. De investeringsuitgaven worden gefinancierd door leningen aan te trekken. Het aantrekken van vreemd vermogen betekent een toename van de schuld.

Indicator schuldpositie: Netto schuld/belastingopbrengsten

De belastinginkomsten geven in belangrijke mate aan hoeveel schulden een waterschap kan dragen. De netto-schuldquote geeft aan hoe lang er nog belasting moet worden geïnd om de schuld te elimineren na opheffing van het waterschap. De omvang van de indicator is een keuze voor ieder waterschap. Het is niet de bedoeling om de indicator als een hard kengetal te hanteren, maar veel meer om aan de hand ervan de ontwikkeling van de schuldpositie in meerjarenperspectief te kunnen beoordelen.

Als indicator heeft het Algemeen Bestuur de volgende bandbreedte vastgesteld:

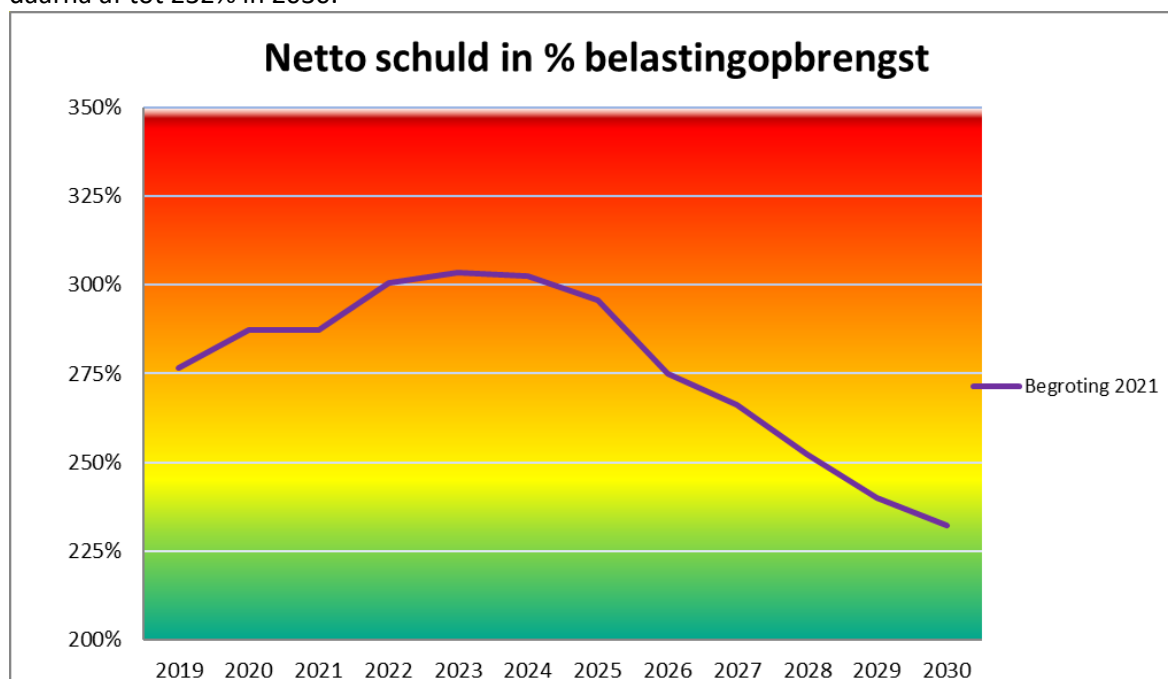
- < 250% acceptabel
- 250 – 300% aandacht vereist
- > 300% bijsturen

Gehanteerde uitgangspunten schuldpositie

De begroting 2021 met meerjarenraming 2022-2025 van waterschap Rivierenland heeft een horizon tot en met 2025. Om inzicht te krijgen in de ontwikkeling van de schuldpositie op langere termijn (2030) is voor de jaren 2025 tot en met 2030 uitgegaan van een indicatieve investeringsopgave gebaseerd op voortzetting van het huidig vastgestelde beleid.

Ontwikkeling schuldpositie waterschap Rivierenland

Op basis van de geactualiseerde investeringsplanning stijgt de schuldquote tot 303% in 2023 en neemt daarna af tot 232% in 2030.

In de afgelopen jaren is een aantal maatregelen genomen om de schuldpositie te verbeteren. De maatregel met de grootste impact betrof het verkorten van de afschrijvingstermijn van het projectgebonden aandeel HWBP van 35 naar 5 jaar en het eerdere besluit om de solidariteitsbijdrage af te schrijven in 5 jaar. Verder zijn met ingang van 2016 de afschrijvingstermijnen voor bouwkundige werken (zuivering en kwantiteit beide 35 jaar) en voor elektromechanische installaties (zuivering en kwantiteit beide 15 jaar) geharmoniseerd.

EMU-referentiewaarde

Op 23 mei 2018 hebben de Unie van Waterschappen, het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten met het kabinet afspraken gemaakt over de ruimte voor de decentrale overheden in het Nederlandse EMU-saldo in de periode 2019 tot en met 2022. Deze ruimte bedraagt 0,4% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) en is als volgt onderverdeeld: 0,27% gemeenten, 0,08% provincies en 0,05% waterschappen.

De ruimte voor de waterschappen van 0,05% BBP leidt met de meest recente raming van het BBP voor 2021 tot een maximaal EMU-tekort van € 418,6 miljoen in dat jaar. Op basis van een vastgestelde verdeelsleutel van de 'geraamde netto-exploitatiekosten van het voorgaande jaar (2020)' wordt jaarlijks de EMU-referentiewaarde per waterschap bepaald. In 2021 is de EMU-referentiewaarde voor waterschap Rivierenland € 27,3 miljoen.

Voor de jaren 2022 tot en met 2024 heeft de Unie van Waterschappen een inschatting gemaakt van de EMU-referentiewaarde per waterschap o.b.v. de ramingen van de groei van het BBP van het CPB en de huidige verdeelsleutel van de netto-kosten van waterschappen. Deze EMU-waarden zijn indicatief, omdat het BBP fluctueert en de verdeelsleutel (verhouding tussen netto-kosten van waterschappen) jaarlijks iets wijzigt. De EMU-referentiewaarde 2023 en 2024 zijn daarnaast afhankelijk van de onderhandelingen met het nieuw te vormen kabinet in 2021.

EMU-referentiewaarde per jaar vs EMU-saldo per jaar

Bedragen (x mln)	2021	2022	2023	2024
EMU-referentiewaarde WSRL	-27,3	-27,7	-28,0	-28,4
EMU-saldo WSRL o.b.v. meerjarenraming	-28,0	-38,2	-23,7	-11,0

De EMU-referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat het waterschap in de gezamenlijke ruimte heeft. Het kabinet heeft aangegeven dat decentrale overheden hun investeringen kunnen blijven uitvoeren en er voorsnog geen maatregelen of sancties worden opgelegd bij overschrijding van de referentiewaarde.

Het EMU-saldo (verschil tussen inkomsten en uitgaven) van waterschap Rivierenland bedraagt in 2021 € -28,0 miljoen en is vrijwel gelijk aan de EMU-referentiewaarde. Op basis van de ramingen is in 2022 tijdelijk sprake van een overschrijding van het EMU-saldo. Dit is een rechtstreeks gevolg van de grote netto investeringsopgave van het waterschap. Met ingang van 2023 ligt het EMU-saldo ruim binnen de referentiewaarde.

1.4 Uitgangspunten

De begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2025 zijn gebaseerd op de voorjaarsnota 2020. De ramingen voor de (meerjaren)exploitatie en de meerjareninvesteringen zijn geactualiseerd en de structureel doorwerkende effecten uit de 2e bestuursrapportage 2020 zijn verwerkt. Bij de begrotingsopstelling zijn de vastgestelde financiële beleidskaders van waterschap Rivierenland op het gebied van waarderingsgrondslagen, financiering en reserves en voorzieningen toegepast.

Externe uitgangspunten

De financiële uitgangspunten voor de voorjaarsnota en begroting worden gebaseerd op de CPB-ramingen en de verwachtingen van de Nederlandse Grootbanken. Jaarlijks bij de opstelling van de voorjaarsnota en de begroting worden de uitgangspunten geactualiseerd.

Voor het jaar 2021 zijn de ramingen door het CPB vastgelegd in de Macro Economische Verkenningen. Onderstaand zijn de gehanteerde uitgangspunten van de voorjaarsnota 2020 afgezet tegen de meest recente uitgangspunten van het CPB (juni).

	VJN 2020	Begroting 2021-2025
Inflatie (CPB)	1,5% (2021) 1,5% (2022-2025)	1,5% (2021) 1,5% (2022-2025)
Loonontwikkeling (CPB)	2,8% (2021) 2,0 % (2022 e.v.)	1,4% (2021) 2,0% (2022 e.v.)
Sociale lasten (pensioenpremie)	27,5%	29,0%
Rente lang (CPB) Rente kort	0,6% 0,0%	0,6% 0,0%
Inzet egalisatiereserves	Ja	Ja
Groei belastbare eenheden	Ja	Ja

Loonkostenontwikkeling

De actuele cao voor waterschappen loopt tot 1 januari 2021. Er zijn ten tijde van het opstellen van deze begroting nog geen afspraken voor de jaren 2021 en verder. Het uitgangspunt van de loonontwikkeling is daarom geheel gebaseerd op basis van de Middellange termijn verkenning van het CPB. In juni heeft het CPB het uitgangspunt voor de loonontwikkeling 2021 naar beneden bijgesteld van 2,8% naar 1,4%, anticiperend op de economische effecten van de coronacrisis. Het uitgangspunt voor de jaren 2022-2025 is gelijk gebleven en bedraagt 2,0%.

Sociale lasten (pensioenpremie)

In juli 2020 heeft het ABP de premieprognose voor 2021 afgegeven. De premie van het ouderdoms- en nabestaandenpensioen stijgt in 2021 naar verwachting van 24,9% naar 26,6%. Dit is noodzakelijk om de pensioenen te financieren. Het pensioen is door lagere verwachte beleggingsopbrengsten en een lage rente aanmerkelijk duurder geworden. Definitieve besluitvorming over de hoogte van de premie van 2021 zal eind november plaatsvinden. Naast pensioen zijn er nog enkele andere premies. Als gevolg hiervan stijgt het gehanteerde uitgangspunt voor de totale sociale lasten van 27,5% naar 29,0%.

Lange rente

In de begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2025 is bij de berekening van de rentekosten voor nieuwe langlopende leningen een percentage gehanteerd van 0,6%.

Korte rente

De korte rente is gebaseerd op het rentepercentage dat de NWB in rekening brengt op de rekening courant en bedraagt 0,0%.

Interne uitgangspunten

Formatie

De formatie is gebaseerd op de voorjaarsnota 2020 en de stand van de formatie per 1 augustus 2020. Aanvullend op de voorjaarsnota 2020 zijn conform besluitvorming in het College van Dijkgraaf en Heemraden 2 fte opgenomen ten behoeve van de Outsourcing van ICT. De kosten in 2021 worden gedekt uit het project Outsourcing. Voor 2022 zal dit worden verwerkt in het Strategisch Personeelsplan. Daarnaast is er als gevolg van de herindeling van de beheer en onderhoudsteams naar 4 gebieden, een toename van 1 fte adviseur groen. In het kader van het bestaande beleid 'zelf doen versus uitbesteden of inhuur' wordt bij een positieve business case of bij subsidiabele HWBP-uren gekozen voor eigen formatie. Op basis van deze afweging is 1 fte opgenomen. Tot slot zijn er enkele verschuivingen van vaste naar tijdelijke formatie van per saldo 1,2 fte. De vaste formatie neemt per saldo toe met 2,8 fte ten opzichte van de voorjaarsnota 2020. De tijdelijke formatie neemt per saldo toe met 1,7 fte. Tot slot vervalt er 1,2 tijdelijke fte, omdat de werkzaamheden eerder zijn uitgevoerd dan gepland. De totale formatie 2021 bedraagt 835,8 fte, waarvan 15,5 fte tijdelijk en 4,6 fte in het kader van de quotumregeling.

Onvoorzien

De post onvoorzien is een vast onderdeel van de begroting en bedraagt € 0,9 miljoen.

Dividend NWB

De NWB Bank heeft aangegeven te streven naar een bestendig dividendbeleid, met als vier belangrijkste uitgangspunten:

- de toekomstbestendigheid van de bank
- het streven naar een pay-out ratio tussen 40-60% van de nettowinst
- periodieke evaluatie van het dividendbeleid
- te streven naar de uitkering van een jaarlijks gelijk bedrag.

Ingeschat wordt dat de structurele jaarlijkse dividenduitkering van de NWB aan alle aandeelhouders circa € 40 miljoen bedraagt. Voor waterschap Rivierenland betekent dit een jaarlijkse dividenduitkering van circa € 3 miljoen. Hiermee is in de begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2025 rekening gehouden.

Meerjareninvesteringsniveau

De meerjareninvesteringsplanning 2020-2025 is bij de begrotingsopstelling geactualiseerd. Voor 2021 bedragen de bruto projectenramingen € 213 miljoen. Van het totaal van de bruto investeringen wordt circa € 137 miljoen gedekt door subsidies en bijdragen van derden.

INVESTERING	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal
Bruto	164	213	319	337	306	249	1.588
Subsidies/bijdragen	-77	-137	-228	-255	-232	-184	1.113
Netto	87	76	91	82	74	65	475

(Bedragen x € 1 mln)

Belastbare eenheden 2021-2025

De belastbare eenheden zijn gebaseerd op de aanslagoplegging 2020. Daarnaast is rekening gehouden met groei van het aantal huishoudens (ingezetenen en zuiveringsheffing woningen) (1,0% in 2021).

Het aantal zuiveringseenheden voor bedrijven is gebaseerd op het gemiddelde van de realisatie over de afgelopen 3 jaar en ligt circa 20.000 eenheden hoger dan verondersteld bij de begroting 2020. Dit wordt met name veroorzaakt door een analyse van de eigen gegevenssets bij BSR (Project onterechte leegstand). Het eigen leegstand bestand van de BSR is vergeleken met actieve inschrijvingen in de Kamer van Koophandel. Hierbij zijn de afgelopen 3 jaar fors meer extra aanslagen (forfaitaire, machtiging en aangiftes op basis van ingenomen water) opgelegd bij bedrijven die jaren ervoor niet werden betrokken in de heffing. Tevens vinden er bij waterschap Rivierenland met ingang van dit jaar verdere inspanningen plaats om discrepanties op te sporen.

In meerjarenperspectief 2022-2025 is vervolgens het aantal belastbare eenheden constant verondersteld.

Verwacht resultaat 2020

Op basis van de tweede bestuursrapportage 2020 van waterschap Rivierenland wordt voor 2020 een voordelig resultaat verwacht ad € 7,5 miljoen. Voor zover dit structurele effecten betreft, zijn deze verwerkt in de begroting 2021. Het resultaat is verwerkt in de stand van de egalisatiereserves per 1 januari 2021.

1.5 Meerjaren kosten- en heffingsopbrengstontwikkeling

Ten behoeve van de begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2025 heeft een volledige actualisatie van de ramingen van zowel de (meerjaren)exploitatie als de meerjareninvesteringen plaatsgevonden. Daarbij is naast de gebruikelijk autonome ontwikkeling tevens rekening gehouden met de structurele effecten uit de voorjaarsnota 2020.

Kostenontwikkeling 2020-2025

Kostenontwikkeling totaal (alle taken)

In onderstaande tabel zijn de totale bruto en netto kosten van de geactualiseerde begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2025 per jaar weergegeven. Voor het jaar 2020 zijn de kosten van de begroting 2020 opgenomen.

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bruto kosten 2020-2025	222,8	227,1	228,0	229,9	231,2	234,2
Netto kosten 2020-2025	202,7	205,4	208,8	213,3	216,5	219,0
% stijging netto kosten 2020-2025 t.o.v. voorgaand jaar		1,3%	1,6%	2,2%	1,5%	1,1%

(Bedragen x € 1 mln)

De netto kostenstijging van 2020 naar 2025 voor alle taken gezamenlijk bedraagt absoluut afgerond € 16,3 miljoen en is relatief gezien 8,0% (gemiddeld 1,6% per jaar).

De kostenontwikkeling is voornamelijk een gevolg van de autonome ontwikkeling (inflatie, rente, loonontwikkeling), formatieontwikkeling, de toename van de kapitaallasten in verband met het investeringsprogramma.

Kosten- en heffingsopbrengstontwikkeling per taak

Zuivering

De kosten van de taak zuivering ontwikkelen zich als volgt.

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Netto kosten	75,1	76,0	74,4	74,7	74,0	74,3
% stijging netto kosten t.o.v. voorgaand jaar		1,1%	-2,1%	0,1%	-1,0%	0,1%

(Bedragen x € 1 mln)

De kosten voor de zuiveringstaak nemen in eerste instantie toe in 2021 en dalen vervolgens tot € 74,3 miljoen in 2025. Om de kosten aan het eind van de planperiode volledig te dekken door de heffingsopbrengst is een heffingsopbrengst stijging noodzakelijk van 5,3% in 2021, en jaarlijks 1,0% in de jaren 2022 tot en met 2025. De heffingsopbrengstontwikkeling is uitgewerkt in paragraaf 6.8.

Watersysteem

De kosten van de taak watersysteem ontwikkelen zich als volgt.

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Netto kosten	119,2	120,7	125,5	129,5	133,4	135,4
% stijging netto kosten t.o.v. voorgaand jaar		1,2%	3,8%	3,1%	3,0%	1,5%

(Bedragen x € 1 mln)

De kostenstijging van 2020 naar 2025 voor de taak watersysteem bedraagt € 16,2 miljoen. Om de kosten aan het eind van de planperiode volledig te dekken door de heffingsopbrengst is een heffingsopbrengst stijging noodzakelijk van 3,5% per jaar.

Wegen

De kosten van de wegentaak ontwikkelen zich als volgt.

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Netto kosten	8,4	8,7	8,9	9,1	9,1	9,3
% stijging netto kosten t.o.v. voorgaand jaar		3,5%	2,2%	2,2%	0,0%	2,1%

(Bedragen x € 1 mln)

De kostenontwikkeling van 2020 naar 2025 voor de taak wegen bedraagt € 0,9 miljoen. Hierbij is een heffingsopbrengst stijging noodzakelijk van 3,0% per jaar.

1.6 Incidentele baten en lasten 2021

Deze paragraaf bevat, conform de voorschriften in het waterschapbesluit, een overzicht van de baten en lasten in 2021 die als eenmalig ten opzichte van voorgaande en komende begrotingsjaren moeten worden beschouwd. Alleen de posten groter dan € 0,1 miljoen zijn specifiek genoemd.

Baten:

(Bedragen x € 1 mln)

• Grondzaken: hogere opbrengst grondverkoop	€ 0,1 V

Totaal incidentele baten	€ 0,1 V
--------------------------	---------

Lasten:

(Bedragen x € 1 mln)

• Lagere dotatie aan voorziening baggeren i.v.m. eerder afgesproken bezuiniging op meerjarenbaggerprogramma	€ 0,5 V
• Hogere onderhoudskosten vervangen pomp Hoef en Haaf en groot onderhoud stuwen	€ 0,3 N
• Aanpassing om te voldoen aan nieuwe wet- en regelgeving chemicaliën	€ 0,3 N
• Sloop voormalige papierfabriek Sappi te Nijmegen	€ 0,3 N

Totaal incidentele lasten	€ 0,4 N
---------------------------	---------

1.7 Kostentoerekening

Voor de toerekening van de kosten en opbrengsten wordt gebruik gemaakt van het beleids- en beheersproces bij waterschappen. Hieronder wordt de toegepaste systematiek toegelicht.

Registratie van kosten, opbrengsten en uren

De kosten en opbrengsten worden zoveel als mogelijk direct toegeschreven aan een beheerproduct. Kosten en opbrengsten waarvoor dat niet mogelijk is, worden op basis van de geraamde uren aan een beheerproduct toegerekend. Op deze manier worden de netto kosten per beheerproduct bepaald.

Doorbelasting ondersteunende beheerproducten en hulpproducten naar primaire beheerproducten

De beheerproducten zijn onderverdeeld in primaire beheerproducten (die betrekking hebben op de primaire processen van het waterschap) en ondersteunende beheerproducten en hulpproducten (die de primaire processen ondersteunen).

De netto kosten van de ondersteunende beheerproducten en de hulpproducten zijn toegerekend aan de primaire beheerproducten. Hiervoor zijn drie soorten verdeelsleutels gebruikt die landelijk zijn afgesproken:

1. Toerekening aan elk primair beheerproduct op basis van het aantal direct geraamde uren van de primaire beheerproducten;
2. Toerekening aan elk primair beheerproduct op basis van de totale directe kosten van de primaire beheerproducten;
3. Specifieke verdeelsleutels die het gebruik, dat van dit ondersteunende beheerproduct wordt gemaakt, weergeven.

Doorbelasten primaire beheerproducten naar wettelijke taken

De netto kosten per primair beheerproduct zijn verdeeld over de wettelijke taken op grond van de verdeling zoals opgenomen in bijlage 8. Bij de verdeling zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Een aantal beheerproducten wordt volledig toegerekend aan een van de taken.
- De overige beheerproducten zijn verdeeld op basis van ervaringscijfers.

Na deze doorbelasting zijn de netto kosten per wettelijk taak bekend. Vervolgens worden de kosten per taak op basis van de kostentoedelingsverordening toegerekend aan de belanghebbende categorieën en worden de tarieven bepaald.

1.8 Onttrekkingen aan voorzieningen en bestemmingsreserves

Voorzieningen

Op basis van de verslaggevingsvoorschriften worden uitgaven ten laste van een voorziening, voor zover deze wordt aangewend voor het doel waarvoor deze is gevormd, rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en derhalve niet in de exploitatie verantwoord.

De volgende mutaties (x € 1 mln) worden rechtstreeks ten laste van de voorzieningen gebracht:

<i>Voorziening pensioen voormalige bestuurders</i>	€	0,3
Uitgaven ter dekking van pensioenaanspraken van voormalige bestuursleden.		
<i>Voorziening baggeren</i>	€	6,0
Uitgaven ter dekking van de baggerkosten.		
<i>Voorziening onderhoud wegreconstructies</i>	€	2,1
Uitgaven ter dekking van de kosten voor wegreconstructies.		
<i>Voorziening onderhoud kunstwerken wegen</i>	€	0,8
Uitgaven ter dekking van de kosten voor groot onderhoud aan kunstwerken wegen.		
<i>Voorziening onderhoud primaire waterkeringen</i>	€	0,7
Uitgaven ter dekking van de kosten voor waterontspanners, Diefdijk kwaliteit onderhoud op orde, asfaltherstel KIS en onderhoud steenbestorting Waalkade Nijmegen.		
<i>Voorziening baggeren wegsloten</i>	€	0,1
Uitgaven ter dekking van de kosten voor het baggeren van de wegsloten.		
<i>Voorziening onderhoud hoofdkantoor Blomboogerd</i>	€	0,1
Uitgaven ter dekking van de kosten voor onderhoud hoofdkantoor Blomboogerd.		
Totaal mutaties Voorzieningen	€	10,1

Bestemmingsreserves

Ten laste van bestemmingsreserves worden de volgende mutaties (x € 1 mln) verwacht:

<i>Bestemmingsreserve decentrale huisvesting</i>	-/- €	0,2
De reserve wordt ingezet ter dekking van de afschrijving op investeringen van aangepaste en nieuwe decentrale locaties. De Bestemmingsreserve Decentrale Huisvesting is gevormd uit de verkoopopbrengst van panden die in het kader van het project decentrale huisvesting zijn/worden verkocht. Deze middelen worden gebruikt ter gedeeltelijke dekking van investeringen van aangepaste en nieuwe decentrale locaties (besluit Algemeen Bestuur 22-06-2007).		
<i>Bestemmingsreserve klimaatadaptatie</i>	-/- €	0,1
Bijdrage voor initiatieven van burgers en particulieren inzake kleinschalige klimaatinitiatieven.		
<i>Bestemmingsreserve aanpak oeverherstel A-watergangen</i>	-/- €	0,1
Bijdrage ten behoeve van de projectmatige aanpak van oevers langs A-watergangen en voor het herstel van grondkeringen (damwanden) langs het gestuwde niet bevaarbare deel van de Linge.		
<i>Bestemmingsreserve HWBP-afschrijvingen</i>	-/- €	2,1
Bijdrage ter dekking van afschrijving projectgebonden aandeel HWBP-projecten.		
Totaal mutaties Bestemmingsreserves	-/- €	2,5

1.9 Weerstandsvermogen

Algemeen

De definitie van weerstandsvermogen is de mate waarin de organisatie in staat is middelen vrij te maken (weerstandscapaciteit) om onverwachte financiële tegenvallers (risico's) op te vangen.

Het weerstandsvermogen is onderdeel van het bredere risicomanagement. Het vormt als 'beheersmaatregel' het sluitstuk van risicomanagement en een laatste vangnet om de risicokosten op te vangen. Daarnaast geeft het een maat voor de financiële gezondheid van de organisatie. Inzicht in het weerstandsvermogen van waterschap Rivierenland is dus belangrijk om de continuïteit van de organisatie te kunnen garanderen. Weerstandsvermogen kan in formulevorm als volgt worden weergegeven:

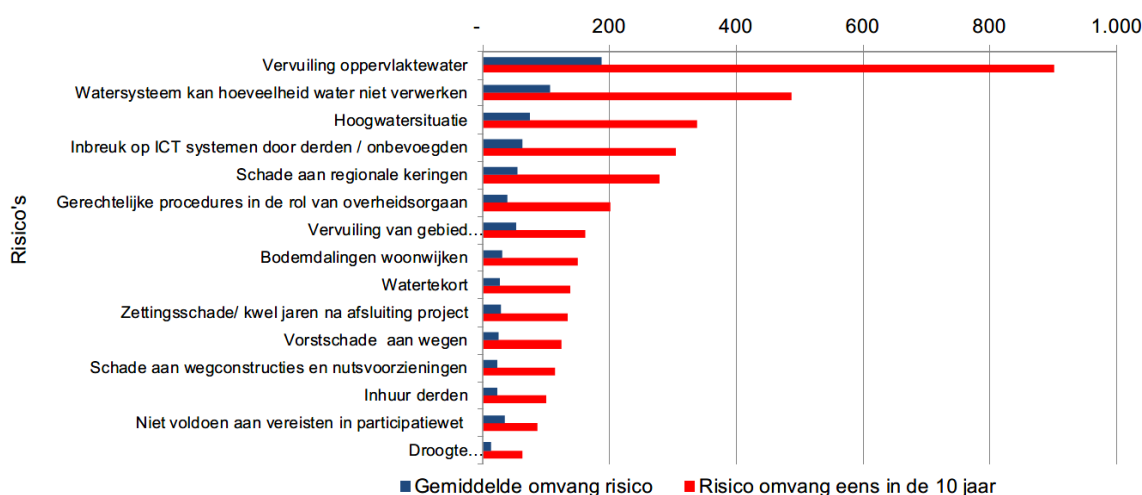
$$(\text{Ratio}) \text{ Weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{(\text{Rest}) \text{ Risico's}}$$

Teneinde een goede inschatting te kunnen maken van het gewenste niveau van de algemene reserve wordt jaarlijks een risico-inventarisatie uitgevoerd met behulp van adviesbureau Marsh. Begin 2020 is de risico-inventarisatie opgesteld teneinde:

- inzicht te verkrijgen in de belangrijkste risico's nu en in de komende jaren;
- inzicht te verkrijgen in de omvang van deze risico's nu en in de komende jaren;
- inzicht te verkrijgen in de financiële middelen om deze risico's op te vangen nu en in de komende jaren.

Risico Top 15

Op basis van de risico-inventarisatie van februari 2020 zijn 32 risico's benoemd. Ten tijde van deze risico-inventarisatie was nog geen sprake van Corona-crisis. De volgende 15 risico's hebben de grootste bijdrage aan de totale risico-omvang (met een betrouwbaarheidsinterval van 90%):

Belangrijkste risico's in EUR 1.000

1. Vervuiling oppervlaktewater

Illegale lozingen op oppervlaktewater die niet verhaald kunnen worden op de veroorzaker (veroorzaker onbekend) en/of natuurverschijnselen zoals botulisme die vervuiling veroorzaken bij externe weersomstandigheden.

Kans: 25%	Min impact: € 10.000	Max impact: € 1.500.000
-----------	----------------------	-------------------------

2. Watersysteem kan hoeveelheid water niet verwerken

Dit risico heeft betrekking op onvoorziene omstandigheden (overmacht als gevolg van onheil van buitenaf) zoals extreme buien waar het watersysteem niet op berekend is.

Kans: 25%	Min impact: € 100.000	Max impact: € 750.000
-----------	-----------------------	-----------------------

3. Hoogwatersituatie

Hoogwater op rivier of stormvloed waardoor noodmaatregelen moeten worden getroffen en drijf- vuil moet worden opgeruimd.

Kans: 25%	Min impact: € 100.000	Max impact: € 500.000
-----------	-----------------------	-----------------------

4. Inbreuk op ICT-systemen door derden/ onbevoegden

Cybercrime. Ongeautoriseerde toegang en gebruik van ICT-systemen en onvoldoende toegangsbe- veiliging bij objecten met ICT, maar ook verlies c.q. diefstal van tablets, telefoons of laptops.

Kans: 25%	Min impact: € 5.000	Max impact: € 500.000
-----------	---------------------	-----------------------

5. Schade aan regionale keringen

Afschuiving, overslag, vervormingen, kwel, graverij door dieren.

Kans: 20%	Min impact: € 50.000	Max impact: € 500.000
-----------	----------------------	-----------------------

6. Gerechtelijke procedures in de rol van overheidsorgaan

Civiele procedures, arbitrage etc. Conflict Waterschap met een derde.

Kans: 15%	Min impact: € 75.000	Max impact: € 450.000
-----------	----------------------	-----------------------

7. Vervuiling van gebied

Lozingen / aanwezigheid van onbekende stoffen zoals bijvoorbeeld PFAS, PFOA en GenX.

Kans: 15%	Min impact: € 10.000	Max impact: € 200.000
-----------	----------------------	-----------------------

8. Schade als gevolg van bodemdaling

Nadelen door lage grondwaterstand in de omgeving de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden kunnen beperkt worden beïnvloed door aanpassing van het polderpeil en het aanbrengen van hoogwatervoorziening.

Kans: 20%	Min impact: € 50.000	Max impact: € 250.000
-----------	----------------------	-----------------------

9. Watertekort

Langdurige neerslagtekort en/of lage rivierwaterafvoeren waardoor niet ingelaten kan worden.

Kans: 20%	Min impact: € 25.000	Max impact: € 250.000
-----------	----------------------	-----------------------

10. Zettingschade/ kwel na afsluiten van project

Schade als gevolg van natuurlijke werking door aanpassingen kering, watergang of kunstwerk

Kans: 25%	Min impact: € 30.000	Max impact: € 200.000
-----------	----------------------	-----------------------

11. Vorstschade aan wegen

Schade aan wegen door extreme temperatuurverschillen

Kans: 25%	Min impact: € 0	Max impact: € 200.000
-----------	-----------------	-----------------------

12. Schade aan wegconstructies en nutsvoorzieningen

Kosten als gevolg van schade door/ aan wegbeplantingen langs de wegen.

Kans: 15%	Min impact: € 50.000	Max impact: € 250.000
-----------	----------------------	-----------------------

13. Inlenersaansprakelijkheid en wet Arbeid in Balans

Betreft inhuur van derden waarvoor geen geldige overeenkomst beschikbaar is.

Kans: 15%	Min impact: € 0	Max impact: € 300.000
-----------	-----------------	-----------------------

14. Niet voldoen aan participatiewet

Conform wetgeving bestaat de Kans: op een boete indien de doelstelling niet gehaald wordt.

Kans: 70%	Min impact: € 0	Max impact: €100.000
-----------	-----------------	----------------------

15. Droogte

Schade als gevolg van geen neerslag van betekenis en hoge verdamping

Kans: 20%	Min impact: € 25.000	Max impact: € 100.000
-----------	----------------------	-----------------------

Op basis van de risico-inventarisatie is de totale omvang van het risico met behulp van een (statistisch) simulatiemodel in beeld gebracht. Met een betrouwbaarheidsniveau van 90% is de te verwachten schadelast a.g.v. de geïdentificeerde risico's in de periode 2021 - 2025 jaarlijks € 2,7 miljoen. Dit betekent dat de schadelast gemiddeld 9 van de 10 jaar gelijk of minder is dan dit bedrag.

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserves van de taken. De omvang hiervan bedraagt in totaal € 5,4 miljoen per 1 januari 2020. Het weerstandsvermogen (weerstandscapaciteit/ geïdentificeerde risico's) bedraagt 2,0. Dit betekent dat het totaal van de risico's 2 keer is op te vangen door de hoogte van de algemene reserve.

Het vastgestelde beleid is dat de omvang van het weerstandsvermogen (algemene reserves) minimaal voldoende (1 tot 1,4x de risico omvang) en maximaal ruim voldoende (1,4 x tot 2 x de risico omvang) dient te zijn. De omvang van de algemene reserve valt binnen de vastgestelde bandbreedte in de categorie 'ruim voldoende'.

1.10 Risicoparagraaf

De risicoparagraaf gaat in op de actuele risico's ten tijde van het opstellen van deze begroting 2021.

Hoofdkantoor WSRL

Vloeren

Medio 2017 is in Eindhoven een parkeergarage in aanbouw ingestort. Naar de oorzaak hiervan is onderzoek gedaan. De betreffende vloerconstructie is in veel gebouwen in Nederland gebruikt, daarom heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een stappenplan opgesteld om de constructieve veiligheid van constructies waarin breedplaatvloeren zijn toegepast te beoordelen. De vloerconstructie van het hoofdkantoor van WSRL is uitgevoerd met een constructie die vergelijkbaar is met die van de parkeergarage in Eindhoven. Uit onderzoek dat is uitgevoerd naar het hoofdkantoor blijkt dat het gebouw veilig is en gebruikt kan blijven worden op dezelfde wijze als tot nu toe. Uit het onderzoeksrapport blijkt wel dat het gebouw niet aan de geldende normen voldoet.

Vorenstaande is voor het ministerie aanleiding geweest te gaan onderzoeken of de geldende normen moeten worden aangepast en/of versterkende maatregelen moeten worden uitgevoerd. De resultaten zijn medio 2019 bekend geworden. WSRL heeft in de tweede helft van 2019 het hoofdkantoor getoetst aan de nieuwe normen. Uit deze toetsing is naar voren gekomen dat circa driekwart van de vloeren in het hoofdkantoor moet worden verstevigd om weer aan de normen te voldoen.

Dak vleugel 4^E

Tijdens het eerste onderzoek naar de sterkte van de breedplaatvloeren is geconstateerd dat het dak van vleugel 4^E ernstig is gedelamineerd. Dit is een traditionele dakconstructie, waaraan alle onderliggende verdiepingen zijn opgehangen. Ook hier is de veiligheid niet in het geding, maar het dak dient wel te worden gerepareerd.

Buitengevels

Sinds de ingebruikname van het gebouw worden gemiddeld eenmaal per jaar knallen gehoord en/of trillingen gevoeld in het gebouw. Het waterschap heeft TNO opdracht gegeven onderzoek te doen naar de herkomst van deze knallen en trillingen. Deze knallen en trillingen hebben geen relatie met de breedplaatvloeren en het gedelamineerde dak van vleugel 4^E. De oorzaak ligt in een constructiefout in de buitengevels. Ook hier is de veiligheid niet in het geding, maar dit behoeft wel reparatie.

Kosten en aansprakelijkheid

Het verstevigen van de breedplaatvloeren op de locaties in het gebouw die daarvoor in aanmerking komen, het repareren van het dak van vleugel 4^E en het repareren van de buitengevels worden in 2020 nader uitgewerkt en begroot. In de begroting is hiervoor een investeringsraming opgenomen van € 1,0 miljoen. Naar verwachting zal dit bedrag naar boven moeten worden bijgesteld. Met de aannemer van het hoofdkantoor heeft overleg plaatsgevonden over alle drie de gebreken. Hoewel de garantietermijn van het gebouw is verstreken, is de aannemer bereid op een nader te bepalen wijze mee te werken aan een oplossing.

Planning en vervolg

De versterkingsmaatregelen van de vloeren, de reparatie van het dak van vleugel 4^E en de reparatie van de buitengevels zullen zoveel mogelijk worden gecombineerd met andere reparatie- en/of onderhoudswerkzaamheden, waaronder de voorziene gefaseerde update van het kantoorconcept. Recent is naar aanleiding van uitgevoerde praktijkproeven landelijk een discussie ontstaan over de hoogte van de normen. Waterschap Rivierenland zal vooralsnog de uitkomsten van deze discussie afwachten.

Vervallen van programma aanpak stikstof (PAS)

De Raad van State heeft het gebruik van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) als kader voor toestemmingsbesluiten voor activiteiten in en om Natura 2000 gebieden verboden. Door de regering is inmiddels een noodwet ingediend en aangenomen die ruimte biedt voor het bouwen van 75.000 woningen en 7 infrastructurele projecten van het Rijk. De provincies hebben de opdracht gekregen om het natuurherstel in de N2000 gebieden voortvarend ter hand te nemen en de nationale stikstof maatregelen alsmede de maatregelen die de decentrale overheden nemen om stikstof te reduceren gebiedsgericht uit te werken. In de komende periode zullen in sommige gebieden de landelijke stikstof reductie maatregelen onvoldoende opleveren om tot de instandhoudingsdoelen voor het N2000 gebied te komen. In die gevallen zullen de provincies zelf aanvullende stikstof reducerende maatregelen moeten nemen om de instandhoudingsdoelen te halen. De afspraken rond de sturing van de stikstof aanpak (governance) moet nog verder uitgewerkt worden tussen het Rijk en de provincies.

Gebiedsgerichte aanpak stikstof

Het Rijk heeft voor de aanpak van de stikstof crisis een bedrag van ca. 5,1 miljard uitgetrokken in de periode tot en met 2030. Dat komt boven op de al ter beschikking gestelde middelen van 832 miljoen. Voor de natuurherstel maatregelen is in totaal beschikbaar 3,1 miljard tot 2030. Met de middelen uit de investeringsimpuls zullen versneld maatregelen worden genomen om de negatieve gevolgen van overmatige stikstofdepositie op de natuurkwaliteit te verminderen en de natuur en biodiversiteit te verbeteren. Daarbij gaat het onder andere om versnelling en intensivering van herstelmaatregelen, het verbeteren van hydrologie in en rondom natuurgebieden, het verhogen van de natuurbeheervergoeding, het versneld verwerven en inrichten van gronden ten behoeve van het Natuurnetwerk Nederland en aanplant van nieuw bos ter compensatie van bomenkap als gevolg van Natura 2000-beheerplannen. Naar verwachting zal het waterschap hierin voor wat betreft het hydrologisch herstel actief participeren. Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat het hier voornamelijk inzet van personeelsuren zal betreffen. Het is nu niet mogelijk om een goede inschatting te maken van de benodigde uren. Wel is duidelijk dat met betrekking tot het uitwerken van de plannen er vier provincies gefaciliteerd moeten worden. Met betrekking tot het versneld verwerven en inrichten van gronden t.b.v. het natuurnetwerk in Nederland liggen er kansen bij de uitvoering van grootschalige GWW werken zoals het HWBP om daar werk met werk te maken. Daarvoor zijn afspraken nodig tussen provincie en waterschap (SOK).

Emissiearm werken

Voor de bouwsector worden gebiedsgerichte pilots met zero emissie mobiele werktuigen uitgevoerd. Deze pilots kunnen worden ingezet bij o.a. GWW-projecten nabij N2000 gebieden. Na evaluatie van de pilots komt er mogelijk een stimuleringsregeling. Onderzocht wordt of er bij het uitvoeren van een grootschalig GWW werk gebruik gemaakt kan worden van een pilot.

Vergunningverlening

De vergunningverlening in het kader van de NBW is per oktober 2019 weer hervat. Het handelingsperspectief en de uitwerking daarvan biedt echter alleen ruimte voor nieuwe activiteiten binnen de invloedssfeer van een Natura 2000 gebied indien voldaan wordt aan nul depositie. Voor een tijdelijke depositie < 0,005 Mol/ha/jr. (uitvoering van werken) kan volstaan worden met een ecologische toets. Voor de overige werken moet een individuele passende beoordeling worden gedaan. De instrumenten zijn interne en externe saldering, ecologische beoordeling of ADC-toets. De mogelijkheid tot externe saldering en lease van tijdelijke stikstof rechten is voor een periode van één jaar opengesteld. De vergunningverleners zijn echter uiterst terughoudend met het gebruik van deze mogelijkheden. Doordat ook het beoordelingsinstrumentarium (Aerius calculator) aan aanpassingen onderhevig is, moeten vergunningsaanvragen, zolang er nog geen definitieve vergunning is, elke keer aangepast worden op de nieuwste inzichten. Vooralsnog zijn er ook geen mogelijkheden om gebruik te maken van de (landelijke of provinciale) stikstofbank omdat het stikstofregistratie systeem nog niet opgezet is en er stikstof ruimte ontbreekt. Voor veel van de waterschapswerken/ projecten betekent het dat vooralsnog dat er moeizaam vergunning verkregen kan worden.

Voor de lopende projecten van ons waterschap leidt dit tot vertraging. De kosten van voorbereiding van de projecten kunnen door de stikstofproblematiek toenemen. Wat het exact betekent is afhankelijk van eventuele aanpassingen in het Aerius rekenmodel. Er is veelvuldige afstemming met de provincies geweest (en nog steeds) om tot de gewenste duidelijkheid te komen ten behoeve van de vergunningverlener bij bevoegd gezag. Overigens heeft de Minister aangegeven dat beheer- en onderhoudsactiviteiten niet onder de werking vallen van de uitspraak van de Raad van State.

Verontreiniging Golfbaan Spijk

De aanleg van een golfbaan in Spijk, gemeente West Betuwe, met staalslakken heeft geleid tot verontreiniging van het oppervlaktewater, het grondwater en de bodem ter plaatse. De werkzaamheden zijn in maart 2019 door de gemeente stilgelegd. De stillegging is opgeheven per juli 2020 en is gestart met het ter plekke geïsoleerd en gecontroleerd verwerken van de slakken met een sanering van water en bodem. Gedurende de voorziene uitvoeringsperiode van 8 jaar zullen er extra toezicht/handhaving en maatregelen nodig zijn. De kosten daarvan kunnen oplopen tot 1,9 miljoen in totaal over 8 jaar. Er is nog steeds een risico dat de opdrachtgever niet aan zijn (financiële) verplichtingen kan voldoen. Alsdan komen de kosten voor de betrokken overheden.

Slibeindverwerking

Landelijk is er onvoldoende overcapaciteit in de slibeindverwerking. De problemen uit 2019 bij het Afval Energie Bedrijf te Amsterdam (AEB) laten zien dat de waterschappen landelijk niet in staat zijn, om te schakelen bij een calamiteit. De Nederlandse slibeindverwerkers zitten te vol om pieken in de aanvoer en het eventueel stil vallen van het proces op te vangen. Dit is zeker nog tot 2025 het geval. De waterschappen zetten daarom landelijk stappen, om te komen tot een robuust plan voor de periode tot 2025. Dit plan wordt ambtelijk voorbereid door diverse werkgroepen van de Unie van Waterschappen. Besluitvorming in de unie-commissie Waterketen en de algemene ledenvergadering van de Unie van Waterschappen wordt in de winter 2020-2021 verwacht.

Het plan is ten tijde van de begrotingsopstelling nog volop in ontwikkeling. Naar verwachting zal onderscheid gemaakt worden tussen bedrijfsmatige capaciteit, landelijke collectieve incidentencapaciteit en grote calamiteiten (hulp van Rijk nodig). Als waterschap kunnen we enkel gebruik maken van de landelijke collectieve incidentencapaciteit als hier een aanleiding voor is. De financiële gevolgen van het plan zijn nog niet bekend. Een eerste inschatting van de kosten voor waterschap Rivierenland is zo'n € 50.000 per jaar in de periode 2022-2025. De verwachting is dat begin 2021 meer duidelijkheid is over de inhoud van het plan en de verdeling van de kosten, zodat de financiële consequenties in de voorjaarsnota 2021 verwerkt kunnen worden.

Vervallen vrijstelling afvalstoffenheffing

De waterschappen hoeven geen afvalstoffenheffing te betalen over het zuiveringsslib dat ze verbranden. Binnen het kabinet is er gesproken over het laten vervallen van deze vrijstelling voor het verbranden van zuiveringsslib. De voornaamste reden om de vrijstelling af te schaffen lijkt te liggen in het feit dat via deze route fosfaat niet teruggewonnen kan worden. De afschaffing van de vrijstelling heeft een grote invloed op het slibverwerkingstarief van de waterschappen. Het financiële effect voor waterschap Rivierenland bedraagt indicatief € 0,8 miljoen per jaar. De Unie van Waterschappen heeft in dit kader de afgelopen periode contact gehad met het Ministerie van Financiën en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. De vrijstelling van de afvalstoffenheffing lijkt voor de korte termijn alleen te vervallen indien slib wordt meeverbrand met het huishoudelijk afval. Deze situatie komt in Nederland bijna niet voor. Als datum waarop de vrijstelling komt te vervallen, is destijds 1 januari 2021 genoemd, maar op dit moment is echter nog ongewis hoe dit onderwerp zich in de nabije toekomst gaat ontwikkelen.

Koepelvrijstelling

Op dit moment loopt, naar aanleiding van enkele uitspraken van het Hof van Justitie van de Europese Unie, een discussie of de koepelvrijstelling in de BTW beperkter moet worden toegepast dan tot nu toe gebruikelijk was. Het gaat om de uitleg of de koepelvrijstelling in de BTW alleen geldt voor de in de BTW richtlijn met name genoemde activiteiten. Door deze uitspraken zou de koepelvrijstelling alleen nog maar voor specifiek benoemde prestaties van algemeen belang gelden, zoals medische zorg, ziekenhuisverpleging, maatschappelijk werk en sociale zekerheid, prestaties door bejaardentehuizen en het geven van onderwijs. Daardoor zou deze vrijstelling, zoals die in Nederland wordt toegepast, sterk worden ingeperkt. De zorg voor een goede en veilige waterhuishouding zou bijvoorbeeld niet meer als prestatie van algemeen belang gelden. Als gevolg daarvan zouden typische waterschapstaken en belastingheffing en -inning, die niet zelfstandig door het waterschap maar bijvoorbeeld met andere overheden in de vorm van een gemeenschappelijke regeling (GR) worden uitgevoerd, niet meer onder de koepelvrijstelling vallen, met als gevolg dat de bijdrage van het waterschap in de uitvoeringskosten van de GR met 21% wordt verhoogd.

Vanuit de Unie van Waterschappen is aangegeven dat deze nadelige financiële consequenties ongewenste gevolgen hebben voor de samenwerking tussen overheden. De Staatssecretaris heeft op 7 juni 2018 aangegeven dat het kabinet, samen met andere Europese lidstaten, zich hard gaat maken voor reparatie via Europese regelgeving. In dat verband is namens het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het Ministerie van Financiën (in overleg met de Unie van Waterschappen, het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten) in het najaar van 2018 een onderzoek uitgevoerd naar de impact van de mogelijk inperking van de koepelvrijstelling. In afwachting van reparatie via Europese regelgeving is de eerder aangekondigde inperking van de koepelvrijstelling per 1 januari 2019 opgeschort. Wel blijkt dat de Belastinginspecteurs hier verschillend mee omgaan. Specifiek voor het Waterschapshuis is deze koepelvrijstelling met ingang van 2019 komen te vervallen. Het Waterschapshuis heeft in dat verband beroep ingesteld. Het toepassen van de koepelvrijstelling is door een uitspraak van de Hoge Raad van vorig jaar (12 juli 2019, zaaknummer 17/03824) verder onder druk komen te staan. Ten aanzien van het voorgaande zijn momenteel echter geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Gerechtelijke procedures en schadeclaims

Ten tijde van het opstellen van deze risicoparagraaf loopt een aantal gerechtelijke procedures en zijn er schadeclaims in behandeling bij het waterschap, hetgeen ertoe kan leiden dat het waterschap daarvoor uiteindelijk aansprakelijk is en tot betaling van deze financiële claims over zal moeten gaan. Op dit moment zijn er 6 claims van derden (waarvan 4 rechtszaken), waarbij het waterschap partij is, in behandeling bij het waterschap dan wel bij verschillende gerechtelijke instanties (Rechtbank, Raad van Arbitrage en Centrale Raad van Beroep). Op basis van deze claims c.q. procedures is een inschatting gemaakt van het financiële risico voor het waterschap. Dit risico wordt op dit moment in totaliteit geschat op circa € 1,1 miljoen.

1.11 Financiering

Inleiding

Het treasurybeleid van waterschap Rivierenland is vastgelegd in de verordening op de beleids- en verantwoordingsfunctie. De verordening beoogt hiermee het financieringsbeleid transparant te maken waarbij de risico's zo goed mogelijk worden beheerst binnen de vastgestelde kaders.

Risicobeleid

De houding van waterschap Rivierenland ten aanzien van financieel risico is defensief en risicomijdend. Het risicobeleid is erop gericht om toekomstige risico's inzichtelijk te maken, te beheersen, te verminderen of te verschuiven. De uitvoering van de treasury-taak mag in ieder geval niet leiden tot een vergroting van de risico's voor de organisatie. Hierbij geldt dat het niveau van renterisico's in de komende jaren de wettelijke normen, te weten de kasgeldlimiet en de renterisiconorm, zoals vastgelegd in de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO), niet overschrijdt.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet bepaalt hoeveel er, gemiddeld over een periode van 3 maanden, maximaal met kort geld (looptijd korter dan 1 jaar) gefinancierd mag worden. De norm is vastgesteld op 23% van het bruto kostentotaal van de begroting en bedraagt op basis hiervan voor 2021 € 52,2 miljoen.

Renterisiconorm

De renterisiconorm beoogt een zodanige opbouw van de leningenportefeuille dat het risico uit hoofde van renteaanpassing en herfinanciering van leningen beperkt blijft. De renterisiconorm bedraagt 30% van het begrotingstotaal van het waterschap bij aanvang van het betreffende jaar en bedraagt voor 2021 € 68,1 miljoen. De totale aflossingsverplichting van waterschap Rivierenland bedraagt in 2020 € 36,7 miljoen. Daarmee blijft waterschap Rivierenland binnen de renterisiconorm.

Rentevisie

Korte rente

De 3-maands Euribor is in 2020 verder gedaald van, – 0,38% begin januari tot – 0,49% eind september. Op basis van de verwachting van de Nederlandse grootbanken zal het renteniveau (geldmarkt) over 12 maanden nog steeds lage niveaus laten zien.

Bij de NWB betaalt het waterschap voor een roodstand in rekening-courant momenteel 0,00%.

In de begroting 2021 is als uitgangspunt 0,00% voor de korte rente genomen.

Lange rente

De rente op de kapitaalmarkt is sterk gedaald en de koersen schommelen dagelijks. Op basis van de verwachting van de Nederlandse grootbanken medio september 2020 zal het renteniveau voor de 15 jaars fixe lening over 12 maanden zich rond de 0,40% bevinden. Voor leningen met kortere looptijden liggen de percentages lager, voor langere looptijden liggen de percentages hoger. In de begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2025 is als uitgangspunt een rentepercentage voor nieuw af te sluiten langlopende leningen gehanteerd van gemiddeld 0,60%.

Financieringsbehoefte

Bij het vaststellen van de voorjaarsnota 2020 heeft het Algemeen Bestuur mandaat verleend tot het aangaan van langlopende financiering tot een bedrag van maximaal € 450 miljoen.

Met het oog op een zo stabiel mogelijke begroting in de toekomst en ter afdekking van het renterisico van de voorfinanciering HWBP is in juli 2020 langlopende financiering aangetrokken voor een bedrag van € 400 miljoen tegen een rentepercentage van 0%.

Bij de opstelling van de begroting 2021 is de financieringsbehoefte opnieuw geactualiseerd tot en met 2025. Dit is gebeurd aan de hand van de actuele ramingen van de investeringsuitgaven, het verloop van de huidige leningenportefeuille en het verloop van het eigen vermogen. Op basis van deze prognoses is de verwachting dat WSRL nog voor een totaalbedrag van circa € 27,5 miljoen aan nieuwe langlopende leningen af zal sluiten ter afdekking van de reguliere financieringsbehoefte tot en met 2025. In de begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2025 is deze financiering geraamd tegen een rentepercentage van 0,6%.

Naast de reguliere financieringsbehoefte is er sprake van voorfinanciering door WSRL voor een aantal HWBP-projecten. De mate van voorfinanciering vloeit voort uit de programmering en is sterk afhankelijk van de voortgang van de projectuitvoering. Op basis van het ontwerpprogramma HWBP 2022-2027 is ingeschat dat ter afdekking van de voorfinancieringsbehoefte voor de periode 2024-2025 aanvullend nog voor maximaal € 40 miljoen aan relatief kortlopende leningen moeten worden aangegaan. In de meerjarenraming is voor de voorfinanciering geen aanvullende rentelast opgenomen.

Renterisico

Het renterisico op langlopende financiering is met het aangaan van de langlopende lening van € 400 miljoen in juli 2020 sterk gereduceerd. Het totaal van de in de periode 2021-2025 aan te trekken financiering (inclusief voorfinanciering voor HWBP-projecten) bedraagt € 67,5 miljoen. Een rentestijging van 1% betekent een extra last voor het waterschap van € 0,675 miljoen (circa 0,3% lastenstijging).

De mate waarin het renterisico optreedt en doorwerkt is afhankelijk van de financiële markt (hoogte van de rente) en anderzijds de mate waarin de daadwerkelijk uitvoering van de projecten correspondeert met de opgenomen ramingen (hardheid van de projectramingen). Om tijdig te kunnen inspelen op mogelijkheden die zich voordoen op de financiële markt is het noodzakelijk om mandaat te krijgen voor het afdekken van de meerjarige financieringsbehoefte.

Voorgesteld wordt daarom het College van Dijkgraaf en Heemraden te machtigen tot het afdekken van de meerjarige financieringsbehoefte voor de jaren 2021-2025 tot een bedrag van maximaal € 67,5 miljoen.

Herziening kredietopslag basisrenteleningen

In de leningenportefeuille van WSRL zijn enkele zogenaamde basisrenteleningen opgenomen. Bij deze leningen ligt de basisrente voor een langere periode vast (12 tot 30 jaar) en wordt een opslagpercentage (kredietopslag) afgesproken over een kortere periode. In 2021 moet de kredietopslag voor een aantal basisrenteleningen met een totale hoofdsom van € 84 miljoen worden herzien.

Voorgesteld wordt daarom het College van Dijkgraaf en Heemraden te machtigen tot het herzien van de looptijd en hoogte van de kredietopslagen van de basisrenteleningen die in 2021 vervallen met een totale hoofdsom van € 84 miljoen.

Kredietlimiet rekening courant NWB

Bij de afdekking van de financieringsbehoefte kan gebruik worden gemaakt van de mogelijkheid van korte financiering, binnen de kaders van de Wet FIDO en de verordening op de beleids- en verantwoordingsfunctie. Dit betekent dat er gedurende 2021 maximaal € 52,2 miljoen (gemiddeld over een periode van 3 maanden) met kort geld gefinancierd wordt. Aangezien het saldo op de rekening-courant dagelijks fluctueert in verband met pieken van betalingen/ontvangsten van bijvoorbeeld investeringen, aflossingen, subsidieontvangsten en belastingopbrengsten kan het saldo rekening-courant zich tijdelijk boven de hierboven aangegeven kasgeldlimiet begeven. Op grond daarvan wordt voorgesteld om de kredietlimiet in rekening-courant bij de Nederlandse Waterschapsbank voor 2021 aan te vragen voor € 55 miljoen. (Ongewijzigd ten opzichte van 2020).

Voorgenomen transacties en mandaat

Ter dekking van de financieringsbehoefte op grond van artikel 9 van het Financieringsstatuut het College van Dijkgraaf en Heemraden te machtigen tot:

1. Het afdekken van de financieringsbehoefte 2021 in rekening-courant bij de NWB tot een bedrag van maximaal € 55 miljoen;
2. Het afdekken van de meerjarige financieringsbehoefte door middel van het aangaan van langlopende leningen voor de jaren tot en met 2025 tot een bedrag van maximaal € 67,5 miljoen;
3. Het gedurende het jaar 2021 herzien van de looptijd en hoogte van de kredietopslag van de basisrenteleningen die in 2021 vervallen met een totale hoofdsom van € 84 miljoen.

1.12 Subsidieparagraaf

Algemeen

Het waterschap probeert, daar waar mogelijk en daar waar de lasten opwegen tegen de baten, gebruik te maken van de mogelijkheden tot het verkrijgen van externe subsidies. In de voorstellen voor investeringsprojecten aan het bestuur wordt daartoe een subsidieparagraaf opgenomen waarin de gemaakte afweging duidelijk zichtbaar wordt gemaakt. Tevens is, ten behoeve van de bewaking en naleving van subsidievoorwaarden en de volledigheid van het subsidiedossier, een subsidieregister ingericht.

Dijkversterkingsprogramma

Binnen het Hoogwaterbeschermingsprogramma-2 (HWBP-2) is nog sprake van 1 project. Het betreft Kinderdijk-Schoonhovenseveer (KIS). Dit project is in 2019 afgerond voor wat betreft fase 1 van het HWBP (afrekening realisatiefase). Het project is inmiddels een 'Fase 2 project'. In deze fase worden de nog openstaande zaken uitgevoerd en de juridische geschillen beslecht. De kosten worden voor 100% verrekend met de subsidiënt.

In 2014 is het nieuwe Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) gestart. Dit programma voorziet in het algemeen in 90% subsidiering van de versterkingskosten van de bij de veiligheidsbeoordeling afgekeurde dijken. Voor innovatieve projecten is 100% subsidiering mogelijk.

Het is een voortschrijdend programma dat jaarlijks wordt geactualiseerd. Door de nieuwe (en strengere) normering voor onze dijken zal de komende decennia (tot 2050) een groot deel van onze primaire waterkeringen moeten worden versterkt. Ieder HWBP-project kent 3 fasen: de Verkenningsfase, de Planuitwerkingsfase en de Realisatiefase, en optioneel een vierde namelijk de Voorverkenningfase. Aan het begin van een projectfase wordt op basis van een plan van aanpak met kostenraming de hoogte van de subsidie vastgesteld en uitgekeerd; het risico van overschrijding van het budget ligt bij het waterschap.

Het Algemeen Bestuur heeft op 24 juni 2016 de geactualiseerde nota weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen vastgesteld. In het kader van de HWBP-projecten is daarbij vastgesteld dat de beheersing van de uitvoeringskosten en het managen van de risico's van kostenoverschrijding onderdeel zijn van de reguliere bedrijfsvoering en niet wezenlijk anders dan andere investeringsprojecten. Om deze reden is geen sprake van een hoger risico op overschrijding.

In de geactualiseerde meerjareninvesteringsraming (2021-2025) is voor een bedrag van € 987 miljoen aan subsidies opgenomen. Het belangrijkste aandeel van deze subsidies heeft betrekking op waterkeringen in het kader van de planvoorbereiding en uitvoering van de HWBP-dijkversterkingsprojecten (€ 972 miljoen). De overige subsidiestromen en bijdragen van derden hebben voornamelijk betrekking op A5H (4,3 miljoen), watersystemen (7,6 miljoen) en waterketen (3,0 miljoen).

1.13 Verbonden partijen

Waterschap Rivierenland heeft bestuurlijke en financiële belangen in partijen, waaronder gemeenschappelijke regelingen en (andere) rechtspersonen. Deze verbonden partijen voeren beleid uit voor het waterschap. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Van financieel belang is sprake wanneer het waterschap middelen ter beschikking heeft gesteld en die kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op het waterschap.

Het betreft de volgende verbonden partijen:

- Gemeenschappelijke regeling Belasting Samenwerking Rivierenland (BSR)
- Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis
- Gemeenschappelijke regeling Slibverwerking 2009
- Gemeenschappelijke regeling Park Lingezen
- Gemeenschappelijke regeling Projectbureau Herstructurering Tuinbouw Bommelerwaard
- Gemeenschappelijke regeling Aquon 2011
- Waterschapsbank N.V (NWB)

Visie op verbonden partijen

Deelname aan verbonden partijen is een manier om waterschapsdoelen te bereiken.

Daarbij heeft het Algemeen Bestuur een kaderstellende en controlerende taak (toezicht) met betrekking tot de doelstellingen. Kernvragen daarbij zijn dan bijvoorbeeld of de doelstellingen van de verbonden partij nog corresponderen met die van het waterschap en of die doelstellingen via de verbonden partijen wel of niet gerealiseerd worden. Daar waar de doelstellingen corresponderen en samenwerking voordeel oplevert zal de samenwerking worden gecontinueerd of gezocht. Dit voordeel kan direct zijn in minder kosten en/of betere kwaliteit maar ook indirect in de vorm van een netwerk of naamsbekendheid.

Beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling Slibverwerking 2009

Hoogheemraadschap Hollands-Noorderkwartier (HHNK) heeft besloten om de slibdrogingsinstallatie in Beverwijk te gaan sluiten. HHNK wil het slib laten drogen door HVC in een nieuw te bouwen slibdrooginstallatie in Alkmaar. Om dit mogelijk te maken heeft HHNK een verzoek ingediend om aandeelhouder B en lid van de GR Slibverwerking te worden. Sinds juli 2020 is bekend geworden dat de waterschappen Amstel, Gooi en Vecht (AGV) en Zuiderzeeland (ZZL) het slib ook willen laten drogen door HVC. Het originele voorstel met alleen HHNK is daarom opgeschaald zodat ook het slib van AGV en ZZL in Alkmaar gedroogd kan worden. De beide waterschappen hebben eveneens verzocht om aandeelhouder B en lid van de GR Slibverwerking te worden. Eind 2020 vindt de besluitvorming over de toetreding van HHNK, AGV en ZZL en het bouwen van de nieuwe slibdrooginstallatie plaats.

In 2020 wordt er een nieuwe strategische studie uitgevoerd door de GR Slibverwerking. Aan het eind van 2020 volgt er een nieuw advies over de toekomst van de slibeindverwerking. De focus ligt op de slibverbrandingsinstallatie in Dordrecht. Verwacht wordt dat de GR Slibverwerking vervolgens een besluit neemt over het verlengen van de huidige slibverbrandingsinstallatie dan wel het vervangen van de installatie (al of niet met een andere technologie). Daarnaast gaat de interne strategie van Waterschap Rivierenland voor slibeindverwerking naar verwachting in 2020 vormgegeven worden.

Gemeenschappelijke regeling Park Lingezegen

De aanleg van de waterstaatkundige infrastructuur in het beheergebied van de Gemeenschappelijke regeling Park Lingezegen zal in 2020 worden afgerond. Daarmee zijn de directe doelstellingen van waterschap Rivierenland gerealiseerd. Het voorstel is deelname aan deze gemeenschappelijke regeling in 2021, na de volledige afronding van de werken en overdracht van grondeigendom, te beëindigen. Dit voorstel wordt in november ter besluitvorming voorgelegd aan het Algemeen Bestuur.

Voor nadere toelichting op de afzonderlijke verbonden partijen, zie bijlage 13.

1.14 Bedrijfsvoering

Inleiding

Onder bedrijfsvoering wordt verstaan het geheel van interne organisatieonderdelen en processen die ondersteunend zijn aan de primaire processen van de waterschappen (artikel 4.21 Waterschapsbesluit). De directieraad is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de bedrijfsvoering van het waterschap en legt daarover verantwoording af aan het College van Dijkgraaf en Heemraden.

Doel

Waterschap Rivierenland streeft actief naar het continu verbeteren van het functioneren en daarmee de prestaties van de organisatie. De bedrijfsvoeringparagraaf heeft tot doel inzicht te geven in de initiatieven om de bedrijfsvoering naar een hoger plan te brengen. In deze bedrijfsvoeringsparagraaf staat de ambitie voor de ontwikkeling van de organisatie tot 2025.

Ambitie 2025

Waterschap Rivierenland wil zich als organisatie door ontwikkelen. De ambitie is:

- Waterschap Rivierenland is in 2025 extern georiënteerd, wendbaar en in control.
- Waterschap Rivierenland werkt in 2025 klant centrisch, ketengericht en projectmatig.
- Waterschap Rivierenland heeft in 2025 voldoende professionele leidinggevenden en medewerkers, die duurzaam inzetbaar, mobiel en divers zijn.
- Waterschap Rivierenland beschikt in 2025 over een organisatie inrichting en een bedrijfscultuur die zijn afgestemd op de opgaven waarvoor zij staat.

Pijlers organisatieontwikkeling

De organisatieontwikkeling die wordt aangeduid met de term Horizon2025 stoelt op twee belangrijke pijlers:

Opdracht 1) De basis op orde houden

Bij de basis op orde houden gaat het om het nemen van maatregelen die leiden tot een efficiënte en effectieve ondersteuning van de primaire taken.

Opdracht 2) Bewegingen accommoderen

Het waterschap moet voortdurend inspelen op externe ontwikkelingen zoals klimaatverandering, nieuwe wetgeving (bv. Omgevingswet, Privacywet), een vergrijzende arbeidsmarkt, nieuwe ICT-technologie en cybercrime. Dit vraagt een wendbare organisatie, die extern gericht is en flexibel en creatief opereert. Grote ontwikkelingen waar we de komende tijd op in willen spelen zijn:

- Omgevingswet
- Digitale transformatie
- Bestuurlijke vernieuwing

In het programma Middelen worden deze ontwikkelingen verder toegelicht.

Organisatieontwikkeling Horizon 2025

Om horizon 2025 handen en voeten te geven zijn de volgende ontwikkel-facetten benoemd:

- Structuur en processen: als we in 2025 de omschreven organisatie willen zijn moeten onze organisatiestructuur en de inrichting van onze projecten, programma's en processen daarop afgestemd zijn.
- HR: als we in 2025 de omschreven organisatie willen zijn moeten onze medewerkers zich in die richting ontwikkeld hebben (taak-fit zijn en culture-fit zijn). Dat geldt ook voor nieuwe WSRL-ers.
- Klant en Omgeving: als we in 2025 de omschreven organisatie willen zijn moeten we exact weten wie onze omgeving en klanten zijn, wat onze (klant)relatie met hen is, wat zij van ons verwachten

en daar onze relatie met hen op aanpassen.

- Cultuur: als we in 2025 de omschreven organisatie willen zijn moeten houding en gedrag van medewerkers, onze gewoonten, de sturing, waardering en regels en procedures daarmee in lijn zijn.

Structuur en processen: doelmatige en doeltreffende organisatie

Waterschap Rivierenland is een uitvoeringsorganisatie die streeft op het leveren van goede prestaties tegen zo laag mogelijke kosten. Waterschap Rivierenland werkt procesgericht, projectmatig en programmatisch en streeft op deze sturingslijnen de komende jaren een hoger niveau na.

Voor het verbeteren van onze processturing is assetmanagement/ketengericht werken geïntroduceerd gericht op het risico gestuurd beheren van de waterinfrastructuur. Jaarlijks wordt een interne positiebepaling uitgevoerd als 'verbetermotor' voor de organisatie.

Gezien het omvangrijke investeringsvolume van het waterschap en het belang hiervan voor o.a. uitvoering van het Waterbeheerprogramma (WBP), het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en het gebiedsprogramma A5H is beheersing van de projectrealisatie een continue speerpunt. De ambitie is om de investeringsprojecten structureel te realiseren binnen een bandbreedte van 90-110% van de begroting.

Human Resources: strategische personeelsplanning

Met alleen het optimaliseren van processen en structuren redden we het niet. De kwaliteit van mensen maakt het verschil tussen een goede en een uitstekende organisatie. Ook onze medewerkers moeten 'veranderproof' zijn, wat zoveel betekent als dat veranderingen voor niemand een bedreiging vormen, maar gezien worden als kansen voor verdere ontwikkeling om steeds beter te worden. Zowel de werkgever als de werknemer heeft baat bij een personeelsbestand dat 'fit' is en blijft voor de toekomst. Het totale arbeidzame leven met plezier in passend werk of met andere woorden: blij(f) aan het werk. Talenten, kennis en vaardigheden worden optimaal benut en ingezet.

Daarbij wordt gewerkt aan het duurzaam inzetbaar houden van onze medewerkers over de as van diversiteit, mobiliteit en gezondheid.

Bij het ontwikkelen van onze organisatie is het aantrekken van de juiste nieuwe medewerkers ook van groot belang. Onder de juiste mensen verstaan we niet alleen medewerkers die de taak goed kunnen uitvoeren (taak-fit zijn), maar ook mensen die beschikken over het juiste DNA (cultuur-fit). Ook voor Waterschap Rivierenland is de 'war on talent' steeds meer voelbaar. Diverse vacatures blijven langer vacant en wij moeten steeds meer ons best doen om nieuwe medewerkers te krijgen. Vanaf 2018 bouwen we daarom aan een sterk werkgeversmerk en professionaliseren we continue onze werving en selectie.

Klant en Omgeving: betere dienstverlening

Als we in 2025 een wendbare organisatie willen zijn en een organisatie die echt van buiten naar binnen denkt moeten we exact weten wie onze omgeving en klanten zijn, wat onze (klant)relatie met hen is, wat zij van ons verwachten en daar onze dienstverlening op aanpassen. Een organisatie die echt van buiten naar binnen denkt, gaat niet uit van interne processen en automatiseringssystemen, maar gaat uit van de beleving van de klant.

Los van onze eigen organisatie-ambitie zijn er verschillende ontwikkelingen die de urgentie van een betere dienstverlening van de overheid benadrukken. Een van die ontwikkelingen is de omgevingswet die op 1 januari 2022 in werking treedt.

Cultuur

De opdracht voor deelprogramma Cultuur is dat houding en gedrag van medewerkers, onze gewoonten, de sturing, waardering en regels en procedures in lijn worden gebracht met de 7 kenmerken die we voor onze organisatie in 2025 hebben geformuleerd:

1. De missie verbindt ons en is in lijn met strategie, sturing en cultuur
2. De verantwoordelijkheid ligt zo laag mogelijk
3. We organiseren ons naar het doel
4. We werken vanuit verantwoordelijkheid, vertrouwen en vrijheid
5. Diversiteit en inclusie zijn de basis
6. We verbeteren voortdurend en leren door te experimenteren
7. Onze blik is open en naar buiten gericht

Naast de vier ontwikkelfacetten onder deelprogramma's is informatievoorziening van groot belang voor het ontwikkelen van onze organisatie. Zoals gezegd is dit een belangrijke randvoorwaarde voor beide opdrachten waar we voor staan: De basis op orde houden en bewegingen accommoderen.

Programma Waterdicht

Waterschap Rivierenland wil een weerbare organisatie zijn waar continuïteit van werkprocessen is geborgd en waar mensen veilig kunnen werken. Daartoe is een integraal programma opgezet. Die richt zich op informatiebeveiliging, privacy en fysieke beveiliging.

Digitale bedreigingen zoals hacken, datalekken en cybercrime nemen toe. Er wordt hard gewerkt om aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) te voldoen. De hiervoor benodigde middelen zijn opgenomen in de begroting. Beveiliging van gebouwen en personen is eveneens een punt van aandacht. Dit betreft het voldoen aan wet- en regelgeving voor brandveiligheid en explosiegevaar op alle locaties van het waterschap.

Bij het uitvoeren van hun taken krijgen ambtenaren steeds vaker te maken met publieksagressie. Dat geldt ook voor medewerkers van het waterschap, met name bij werk met veel klantcontacten zoals beheer en onderhoud, muskusrattenbeheer, vergunningverlening en handhaving. Dit kan leiden tot gevaarlijke situaties, werkdruk en ziekteverzuim. Hiertoe is het project "passend contact" gestart.

Met het oog op goede werkomstandigheden wordt continu gewerkt aan het implementeren van Arbo wet- en regelgeving. In 2018 en 2019 zijn metingen uitgevoerd. Deze meting laat zien dat Waterschap Rivierenland voor een groot deel voldoet aan Arbowetgeving en Milieuwetgeving.

Beheersing en transparantie

Beheersing en transparantie zijn voorwaarden voor een goede taakuitvoering en verantwoording aan bestuur en toezichthouders. Onder 'in control' wordt verstaan dat de organisatiedoelen op een doelmatige, doeltreffende en rechtmatige wijze worden bereikt. Bij de jaarrekening wordt een In Control Verklaring gevoegd. Ambitie is een rapportcijfer 7 op alle relevante terreinen, waarbij harde en zachte beheersing in balans zijn.

Concerncontrol voert jaarlijks een audit jaarplan uit. Dit betreft onderzoeken naar de rechtmatigheid van de bedrijfsvoering ter ondersteuning van de accountantswerkzaamheden. Daarnaast wordt periodiek onderzoek gedaan naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het College van Dijkgraaf en Heemraden gevoerde bestuur conform de betreffende verordening. Hierover wordt aan het Algemeen Bestuur gerapporteerd, zodat dit bestuursorgaan zich een oordeel kan vormen over de onderzochte aspecten.

De beleids- en verantwoordingscyclus (B&V-cyclus: voorjaarsnota, begroting, bestuursrapportages en jaarrekening) is een van de belangrijkste hulpmiddelen bij het sturen en beheersen van de uitvoering van onze taken. In 2018 is een nieuw financieel systeem in gebruik genomen. In vervolg daarop is gestart met het opzetten van een nieuwe tool om informatie eenvoudiger te ontsluiten, analyses uit te voeren en rapportages op te stellen. Dit past in de lijn van continu verbeteren van de B&V-cyclus met als doel de doorlooptijd voor het opstellen van de B&V-documenten te verkorten, de administratieve last te verminderen en de actualiteit van de informatie te vergroten.

1.15 Autorisatie investeringen

In deze begroting is in bijlage 11 het (meerjaren)investeringsprogramma opgenomen. Dit investeringsprogramma bestaat uit:

- Investeringsprojecten waarvoor reeds een krediet beschikbaar is gesteld: de geautoriseerde projecten;
- Investeringsprojecten waarvoor nog krediet gevoteerd dient te worden: de nog te autoriseren projecten.

In de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie waterschap Rivierenland is geregeld dat het Algemeen Bestuur de kredietverlening voor de investeringen waarvoor krediet zal worden aangevraagd in het begrotingsjaar kan mandateren aan het College van Dijkgraaf en Heemraden.

Mandateringscriteria

De voormalige Rekenkamercommissie (RKC) heeft in 2010 onderzoek gedaan naar de sturing en kwaliteit van projecten. Op grond van de aanbevelingen vanuit dit onderzoek worden de volgende criteria voor mandatering van kredietverlening gehanteerd:

- a) er is sprake van een niet routinematige, grootschalige en in de tijd begrensde activiteit;
- b) het waterschap draagt alleen of grotendeels de verantwoordelijkheid voor het project;
- c) er zijn substantiële financiële gevolgen en/of aanmerkelijke uitvoeringsrisico's aan het project verbonden;
- d) er zijn belangrijke gevolgen voor de samenleving of voor het waterschap aan verbonden;
- e) er is sprake van toepassing van nieuwe technologieën of financieringsconstructies;
- f) er is sprake van een in organisatorisch opzicht complex besturing- en uitvoeringsproces.

Hoewel wordt gesproken van mandateringscriteria, is er feitelijk steeds sprake van overwegingen om *niet* tot mandatering over te gaan. Op de wijze zoals deze criteria zijn verwoord, is mandatering van projecten de regel en wordt alleen in bepaalde specifieke gevallen niet tot mandatering overgegaan. In die laatste gevallen is sprake van 'grote projecten'. Daarbij worden criteria a) en b) als randvoorwaarden gezien: aan deze criteria moet in elk geval worden voldaan om een project tot 'groot project' te bestempelen. Wil er sprake zijn van een groot project moet daarnaast steeds worden voldaan aan ten minste één van de criteria c) t/m f).

Kortom:

Wanneer wordt voldaan aan criteria a) én b) én aan één van de criteria c) t/m f), kan het Algemeen Bestuur overwegen een project *niet* te mandateren.

Wanneer wordt voldaan aan criteria a) én b), maar niet aan één van de criteria c) t/m f), kan het Algemeen Bestuur overwegen een project te mandateren.

Wanneer niet wordt voldaan aan criteria a) én b) - maar bijvoorbeeld slechts aan één van de criteria a) of b) -, kan het Algemeen Bestuur overwegen een project te mandateren.

Het gaat hier om criteria die door het Algemeen Bestuur worden gebruikt in zijn overweging: het is niet zo dat op grond van deze criteria 'automatisch' volgt dat een project 'groot' of 'regulier' is. Per project neemt het Algemeen Bestuur hierover een besluit door bij de begroting een bijlage met een overzicht van projecten vast te stellen, die al dan niet aan het college worden gemandateerd.

Bijlage

In bijlage 9 is een lijst opgenomen van alle investeringen waarvoor in 2021 krediet zal worden aangevraagd. Per investering is een inhoudelijke toelichting opgenomen. Tevens is per investering in de bijlage aangegeven of de kredietverlening door het Algemeen Bestuur plaatsvindt of dat de kredietverlening wordt gemandateerd aan het College van Dijkgraaf en Heemraden. Bij de vaststelling van de

begroting krijgt het College van Dijkgraaf en Heemraden de bevoegdheid om voor deze investeringen krediet te verlenen binnen het totale investeringsvolume per programma.

De in bijlage 9 opgenomen bruto investeringen bevatten ook ramingen voor de jaren na 2021 in die gevallen waarvoor in 2021 een totaalkrediet wordt aangevraagd.

1.16 Grote projecten

Over de voortgang van de zogenaamde Grote Projecten wordt het Algemeen Bestuur gedurende het jaar specifiek nader geïnformeerd. De volgende projecten zijn in de begroting 2021 aangemerkt als 'Groot project'.

<u>Programma Waterveiligheid</u>	Totaal bruto Investerings project 2021-2025	Waarvan bruto investering 2021
Programma HWBP	1.078,7	134,5

<u>Programma Watersysteem</u>	Totaal bruto Investerings project 2021-2025	Waarvan bruto investering 2021
Gebiedsprogramma Alblasserwaard en Vijfheerenlanden (A5H) <i>(financieel onderdeel van zowel programma waterveiligheid als watersysteem, bestuurlijke rapportage in commissie watersysteem)</i>	68,5	4,7

<u>Programma Waterketen</u>	Totaal bruto Investerings project 2021-2025	Waarvan bruto investering 2021
Centralisatie Noord	12,0	9,6
Energiefabriek West	2,4	0,8

<u>Programma Middelen</u>	Totaal bruto Investerings project 2021-2025	Waarvan bruto investering 2021
Elektrificatie en renovatie JU Smitgemaal, inclusief inrichting multifunctionele ruimte	5,4	3,5

(Bedragen x € 1 mln)

2. KERNCIJFERS 2021

Omschrijving	Eenheid
Grootte beheersgebied in ha	191.600
Aantal inwoners	1.025.000
Aantal gemeenten	25
Aantal provincies	5
Aantal woonruimten	419.000
Aantal bedrijven (registraties KvK)	165.400
Lengte A-watgangen in km	4.521
Lengte B-watgangen in km	6.269
Lengte C-watgangen in km	9.597
Lengte vaarwegbeheer in km	74
Aantal poldergemalen	254
Aantal geautomatiseerde stuwen	381
Aantal niet-geautomatiseerde stuwen	1443
Lengte primaire waterkeringen in beheer in km	551
Lengte secundaire waterkeringen in beheer in km	470
Lengte zomerkades, voorlandkeringen e.d. in beheer in km	176
Lengte verharde wegen in beheer in km	623
Lengte onverharde wegen in beheer in km	100
Aantal rioolgemalen	230
Aantal rioolwaterzuiveringsinstallaties	39
Lengte persleiding in km	667
Te zuiveren afvalwater in miljoen m3	108
Te verwijderen stikstof in % (minimaal)	79
Te verwijderen fosfaat: in % (minimaal)	78
Te produceren zuiveringsslib in tonnen droge stof	15.500
Te verwerken hoeveelheid baggerspecie (in m ³)	
- Verspreidbaar	260.000
- Niet verspreidbaar vanwege ruimtelijke component	75.000
- Niet verspreidbaar vanwege milieuwetgeving	35.000

3. PROGRAMMA'S

3.1 Inleiding programma's

In dit hoofdstuk vindt u de programma's van waterschap Rivierenland. De programma's maken duidelijk welke doelstellingen we willen bereiken, hoe het waterschap de doelstelling gaat realiseren en wat dit gaat kosten.

Programma-indeling

De programma's van waterschap Rivierenland zijn als volgt ingedeeld:

- Waterveiligheid;
- Watersysteem;
- Waterketen;
- Wegen;
- Middelen.

Inhoud programma's

De inhoud van de programma's Waterveiligheid, Watersysteem en Waterketen sluit aan bij het Waterbeheerprogramma 2016-2021. De inhoud van het programma Wegen sluit aan bij het Beheerplan Wegen 2015-2020. In het programma Middelen wordt vooral aandacht geschonken aan aspecten van bedrijfsvoering met een externe werking (zoals klantgerichtheid). In verband met het gestelde in de Waterschapswet dat alle kosten van het waterschap zijn ondergebracht in de programma's, zijn de kosten van de bedrijfsvoering opgenomen in het programma Middelen.

Na de Waterschapsverkiezingen in maart 2019 heeft het nieuwe College van Dijkgraaf en Heemraden een nieuw bestuursakkoord gepresenteerd dat op 24 mei 2019 door het Algemeen Bestuur is vastgesteld. De inhoud van dit bestuursakkoord 2019-2023 "Door water verbonden" is verwerkt in de programma's. De doorvertaling van een aantal ambities is nog onderhanden. Deze zullen nader worden uitgewerkt in het nieuwe waterbeheerprogramma 2022-2027 en de voorjaarsnota 2021.

Innovatie is een taak overstijgend onderwerp, dat in alle inhoudelijke programma's aan bod komt. Innoveren is vernieuwen. Waterschap Rivierenland investeert hierin om in een omgeving die voortdurend verandert, de maatschappelijke en wettelijke opgaven doelmatig te kunnen vervullen. Het waterschap innoveert bij alle inhoudelijke programma's. De nadruk ligt op innovatie bij Waterveiligheid. Hier zijn de belangen en investeringen groot.

In de begroting van waterschap Rivierenland zijn diverse posten opgenomen die vooral bedoeld zijn voor de financiering van het waterschap. Deze posten zijn opgenomen onder de post dekkings- en financieringsmiddelen. Het betreft de volgende posten:

- onvoorzien: dit is een raming ter dekking van onvoorziene lasten;
- rente over het eigen vermogen van de egalisatie- en algemene reserves;
- belastingopbrengsten;
- kwijtschelding en oninbaar;
- dividend en overige algemene opbrengsten;
- saldo ten gunste/laste van de egalisatiereserves.

3.2 Programma Waterveiligheid

Visie

Waterschap Rivierenland is met zo'n 504 kilometer aan rivierdijken hét 'dijkenwaterschap' van Nederland. Een veilig rivierengebied heeft de hoogste prioriteit. Dat vraagt om grote inspanningen in 2021 en volgende jaren.

Beoogd effect

Veiligheid tegen overstromingen.

Inhoud programma

Sterke dijken en kades zijn cruciaal voor het rivierengebied. Zonder dijken zou het gebied regelmatig onder water staan en het westelijk deel zelfs permanent. Een stelsel van dijkkringen beschermt ons beheergebied tegen overstromingen vanuit de grote rivieren. Dijkkringen zijn aaneengesloten rivierdijken die een gebied omringen en beschermen. Deze rivierdijken zijn de primaire keringen. Binnen de dijkkringen zijn er dijken en kades die beschermen tegen een overstroming vanuit de Linge, de boezemwateren of de kanalen. We noemen deze dijken en kades de regionale en de overige keringen. Een deel daarvan beperkt de gevolgen van een overstroming vanuit de grote rivieren.

Waterschap Rivierenland staat de komende jaren voor een forse opgave aan dijkversterkingen, zowel bij de primaire waterkeringen als bij de regionale waterkeringen. We investeren hierin flink. Thema 1 beschrijft de doelstellingen en prestaties voor de primaire keringen. Hierbij werken we aan de uitvoering van de dijkversterkingsprojecten van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Daarbij volgen we de programmering van het HWBP. Bij de dijkversterkingsprojecten passen we innovatieve en slimme technieken en methoden toe om de dijken doelmatig te verbeteren en de overlast voor de omgeving zoveel mogelijk te beperken. We zorgen ook dat de dijken sterk blijven door deze te beheeren en te onderhouden.

Het waterschap is in het westelijk deel van het gebied verantwoordelijk voor ongeveer 240 kilometer aan kades. Het gaat om regionale keringen die beschermen tegen overstromingen vanuit de boezemwateren. In de Alblasserwaard voldoet een deel van deze kades niet aan de veiligheidsnorm. We gaan de regionale keringen de komende decennia verbeteren. We combineren dat met maatregelen in het watersysteem. Deze maatregelen vallen onder het gebiedsprogramma voor de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden (Gebiedsprogramma A5H). Naast het op orde brengen van de boezemkades werken we ook aan de instandhouding en bescherming van de andere typen dijken en kades. De doelstellingen en prestaties voor de regionale keringen en de overige keringen staan beschreven in thema 2.

Het derde thema beschrijft de doelstellingen en prestaties met betrekking tot de beperking van de gevolgen van overstromingen. Hiervoor werken we samen met betrokken overheden mee aan een waterrobuuste ruimtelijke inrichting en zorgen we voor een goede crisisbeheersing.

Thema: 1. Primaire waterkeringen

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
1A. Alle primaire waterkeringen zijn in 2050 op orde volgens de nieuwe norm, zodat de kans op een overstroming beperkt is.	1.1 Uitvoeren programma HWBP, conform programmering. 1.2 Innovatief en slim dijkversterken. 1.3 Uitvoeren eerste beoordelingsronde overstromingskans primaire waterkeringen, in 2023 afgerond. 1.4 Beheren en onderhouden van primaire waterkeringen.

Thema 2: Regionale waterkeringen en overige waterkeringen

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
2A. De boezemkades zijn naar verwachting in 2030 op orde, zodat de kans op een overstroming beperkt is.	2.1 Uitvoeren Gebiedsprogramma Alblasserwaard en Vijfheerenlanden. 2.2 Uitvoeren toetsing regionale waterkeringen. 2.3 Beheren en onderhouden van regionale en overige waterkeringen.

Thema 3: Beperking gevolgen overstromingen

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
3A. Samen met partners werken we aan een klimaatbestendiger rivierengebied middels gebiedsprocessen, een stimuleringsregeling en communicatie gericht op waterbewustzijn.	3.1 Uitvoeren koers Klimaatadaptatie 3.2 Participeren bij initiatieven van derden.
3B. De kans op een calamiteit of de gevolgen van een calamiteit zijn beperkt door een slagvaardig optreden van de calamiteitenorganisatie in nauwe samenwerking met veiligheidspartners.	3.3 Verder professionaliseren van de dijkbewakingsorganisatie.

Grote projecten programma Waterveiligheid

Grote projecten	Gereed
Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)	2050
Gebiedsprogramma Alblasserwaard en Vijfheerenlanden (A5H)	2030

Wat gaat het kosten?

EXPLOITATIE	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Vershil	V/N
Kosten	43,7	45,7	46,1	0,4	N
Opbrengsten	-14,4	-14,2	-15,3	1,1	V
Te dekken kosten	29,3	31,5	30,8	0,7	V
Inzet best. reserves	-0,2	-0,1	1,5	1,6	N
Per saldo	29,1	31,4	32,3	0,9	N

(Bedragen x € 1 mln)

Analyse op hoofdlijnen:

- Programmakosten HWBP 0,1 N
- Hogere opbrengst subsidiabele uren HWBP vanwege meer uren en hoger tarief 0,6 V
- Beoordeling veiligheidstoets waterkeringen 0,2 V
- Overige voor- en nadelen 0,2 V
- Per saldo toevoeging reserve HWBP i.v.m. bijgestelde afschrijvingsmethodiek 1,6 N
- Lagere kapitaallasten: hogere afschrijvingskosten door projectrealisatie 2019/2020 (0,1 N) en lagere rentekosten (0,8 V) 0,7 V
- Per saldo hogere afdelings-/personeelskosten a.g.v. loon- en formatieontwikkeling 0,9 N

Meerjaren exploitatieraming	2021	2022	2023	2024	2025
Netto kosten	30,8	31,0	29,9	30,6	31,6
Inzet bestemmingsreserves	1,5	4,2	6,6	8,7	7,9
Per saldo	32,3	35,2	36,5	39,3	39,5

(Bedragen x € 1 mln)

INVESTERINGEN	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Bruto	69,3	90,5	147,8
Subsidies en bijdragen	-50,8	-68,5	-121,9
Netto	18,5	22,0	25,9

(Bedragen x € 1 mln)

Meerjaren investeringsplanning	2021	2022	2023	2024	2025
Bruto	147,8	251,6	283,2	259,6	206,6
Subsidies/bijdragen	-121,9	-215,9	-242,8	-221,9	-174,3
Netto	25,9	35,7	40,4	37,7	32,3

(Bedragen x € 1 mln)

3.3 Programma Watersysteem

Visie

Waterschap Rivierenland is verantwoordelijk voor voldoende en schoon water in het hele watersysteem. We zorgen zo voor een goede kwantiteit en kwaliteit van het water. Ook houden we zoveel mogelijk rekening met de belangen en opgaven van andere overheden.

Beoogd effect

Schoon en voldoende grond- en oppervlaktewater

Inhoud programma

Wij zorgen door aan- en afvoer van water voor een goed waterpeil en goede grondwatercondities. We bedienen ook zo goed mogelijk de belangen van de verschillende partijen in het gebied. Die kunnen soms verschillen. We maken onderscheid tussen normale en extreme situaties. Normaal houdt in dat het weerbeeld gebruikelijk is voor het seizoen. In die situatie werken wij aan voldoende water en schoon water. Extreem weer kan leiden tot wateroverlast of een tekort aan water. Wij treffen dan extra maatregelen. Het stedelijk gebied vraagt onze speciale aandacht. Water is belangrijk voor een gezond en prettig leefklimaat in de stad. We nemen maatregelen samen met gemeenten. Tot slot zijn er enkele specifieke functies waarmee we rekening houden en waarvoor we werkzaamheden verrichten. Voorbeelden hiervan zijn natte natuur, drinkwater, zwemwater en vaarwater.

Thema: 4. Voldoende water

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
4A. In het watersysteem is voldoende water van voldoende kwaliteit beschikbaar om de verschillende gebruiksfuncties zo goed mogelijk te faciliteren.	4.1 Actualiseren en uitvoeren peilbesluiten. 4.2 Uitvoeren meerjarenbaggerprogramma. 4.3 Uitvoeren Meerjarenplan Renovatie en automatisering van stuwen en gemalen. 4.4 Beheren en onderhouden van het watersysteem.
4B. Een duurzaam beheerd grondwatersysteem met behoud van de aanwezige strategische voorraad zoet grondwater.	4.5 Uitvoeren grondwaterbeleidsplan.
	4.6 Gebiedsprogramma A5H

Thema: 5. Schoon water

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
5A. Uiterlijk in 2027 is het watersysteem ecologisch en chemisch gezond volgens geldende normen.	5.1 Uitvoeren maatregelen 2 ^e Stroomgebiedbeheerplan (SGBP 2).

Thema: 6. Wateroverlast

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
6A. In 2050 is het watersysteem robuust en toekomstbestendig, zodat er voldoende veerkracht is om extremen in wateraanbod op te vangen en er zo min mogelijk schade voor gebruikers optreedt.	6.1 Vergroten van waterbergingscapaciteit. 6.2 Uitvoeren hydraulische maatregelen. 6.3 Uitvoeren wateroverlaststudies.

Thema: 7. Watertekort

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
7A. Het watersysteem is robuust en toekomstbestendig, zodat er voldoende veerkracht is om het als gevolg van klimaatwijziging toenemende watertekort in nader te bepalen mate op te vangen.	7.1 Uitvoeren programma Zoetwater Rivierengebied om vanuit dit programma met experimenten ervaring op te doen, en daarna structureel met watertekorten om te kunnen gaan. Als onderbouwing voor een volgend programma (2022-2028) dat gericht op de uitvoering van maatregelen zal zijn.

Thema: 8. Stedelijk water

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
8A. In het stedelijk watersysteem is voldoende water van voldoende kwaliteit beschikbaar om de verschillende gebruiksfuncties zo goed mogelijk te faciliteren.	8.1 Uitvoeren stedelijke waterplannen. 8.2 Overnemen beheer en onderhoud stedelijk water. 8.3 Uitvoeren toetsing stedelijke kernen. 8.4 Koers Klimaatadaptatie

Thema: 9. Specifieke functies

• Thema: 9.1 Natte Natuur

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
9A. Het waterschap zorgt waar mogelijk voor watercondities die bijdragen aan de doelen van de provincies.	9.1 Uitvoeren van de natte natuur-maatregelen uit waterovereenkomsten.

• Thema: 9.2 Drinkwater

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
9B. In het waterbeheer dragen we bij aan de veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening.	9.2 Maatregelen uitvoeren die afgesproken zijn in gebiedsdossiers grond- en oppervlaktewaterwinningen.

• Thema: 9.3 Zwemwater

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
9C. Jaarlijks voldoen alle aangewezen zwemwateren tenminste aan de kwaliteitsklasse 'aanvaardbaar' en is er, t.o.v. de situatie in 2014, geen sprake van achteruitgang.	9.3.1 Kennis ontwikkelen en adviseren. 9.3.2 Monitoren van de waterkwaliteit van zwemwateren.

• Thema: 9.4 Vaarwegen

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
9D. Op de vaarwegen die door de provincie aangewezen zijn, kan scheepvaart onder de gestelde voorwaarden (bijvoorbeeld afmeting, diepgang en vaarsnelheid) plaatsvinden zonder dat er overlast of schade optreedt.	9.4.1. Opstellen en uitvoeren vaarwegbeleidsplan. 9.4.2. Uitvoeren onderhoudsplan vaarwegen. 9.4.3. Evalueren afspraken met provincies over uitvoeren vaarwegtaak in medebewind.

Thema: 10. Gebieden en actoren

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
10A. Waterschap Rivierenland streeft naar integrale oplossingen en een goede samenhang met doelen van andere partijen. We stellen prioriteiten op basis van de omvang en urgentie van opgaven.	10.1 Extra aandacht geven aan vier focusgebieden: Alblasserwaard, Kop van de Betuwe, Waaldijk Gorinchem-Nijmegen en de Linge. 10.2 Intensiveren van de samenwerking met een aantal actoren en stakeholders.

Grote projecten programma Watersysteem

Grote projecten	Gereed
Gebiedsprogramma A5H	2030

Wat gaat het kosten?

EXPLOITATIE	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil	V/N
Kosten	56,8	57,0	57,7	0,7	N
Opbrengsten	-2,1	-1,0	-1,0	0,0	
Te dekken kosten	54,7	56,0	56,7	0,7	N
Inzet best. Reserves	-0,4	-0,4	-0,3	0,1	N
Per saldo	54,3	55,6	56,4	0,8	N

(Bedragen x € 1 mln)

Analyse op hoofdlijnen:

- Hogere onderhoudskosten vervangen pomp Hoef en Haaf en groot onderhoud stuwen 0,3 N
- Onderhoud waterlopen: begrotings- en aanbestedingsresultaten 0,2 N
- Lagere dotatie aan voorziening baggeren i.v.m. eerder afgesproken bezuiniging op het meerjaren baggerprogramma 0,5 V
- Hogere bijdrage aan Aquon vanwege hogere onderzoekskosten voor o.a. PFAS 0,3 N
- Overige voor- en nadelen 0,2 N
- Lagere kapitaallasten: lagere rentekosten (0,9 V) 0,9 V
- Per saldo hogere afdelings-/personeelskosten a.g.v. loon- en formatieontwikkeling 1,2 N

Meerjaren exploitatieraming	2021	2022	2023	2024	2025
Netto kosten	56,7	57,7	59,1	60,3	61,8
Inzet bestemmingsreserves	-0,3	-0,5	0,0	0,0	0,0
Per saldo	56,4	57,2	59,1	60,3	61,8

(Bedragen x € 1 mln)

INVESTERINGEN	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Bruto	28,3	32,2	30,1
Subsidies en bijdragen	-10,1	-12,6	-10,7
Netto	18,2	19,6	19,4

(Bedragen x € 1 mln)

Meerjaren investeringsplanning	2021	2022	2023	2024	2025
Bruto	30,1	34,9	31,0	37,0	33,0
Subsidies/bijdragen	-10,7	-8,7	-8,0	-6,6	-6,6
Netto	19,4	26,2	23,0	30,4	26,4

(Bedragen x € 1 mln)

3.4 Programma Waterketen

Visie

Het waterschap zorgt voor de inzameling en zuivering van afvalwater. Wij doen dat samen met onze partners. De grote uitdaging tot en met 2021 is om alle emissies die nu nog een knelpunt vormen, te reduceren tot een acceptabel niveau. We gaan maatregelen uitvoeren conform de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en de uitstoot van broeikasgassen reduceren. Onze kerntaak is en blijft het transport en het zuiveren van afvalwater en het (laten) verwerken van de restproducten. Wij doen dat zo duurzaam mogelijk. We gebruiken rioolwater als bron van grondstoffen, energie en schoon water. Ook hebben we doelmatig werken hoog in het vaandel staan. De samenleving verwacht terecht dat wij onze activiteiten uitvoeren tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten.

Beoogd effect

We streven naar een goed zuiveringsresultaat waarbij duurzaamheid en lage maatschappelijke kosten belangrijke randvoorwaarden zijn. Alle emissies van rioolwaterzuiveringen die een belemmering vormen voor de gewenste oppervlaktewaterkwaliteit worden voor 2021 gereduceerd tot een acceptabel niveau. De waterketen wordt duurzamer: Er wordt meer energie bespaard en we wekken zelf meer energie duurzaam op. De emissie van overige broeikasgassen teruggedrongen. De productie van restslib neemt af en grondstoffen als fosfaat worden deels teruggewonnen. Samenwerking in de waterketen leidt tot beheersing van kosten en kwetsbaarheid en tot verbetering van de kwaliteit van de taakuitvoering. We onderkennen de urgentie van het klimaatprobleem en zetten ons in voor het centrale doel van het klimaatakkoord zoals dat in 2019 door het kabinet is gepresenteerd. De ambitie om in 2030 met het gehele waterschap (dus niet alleen waterketen) energieneutraal te zijn draagt daar aan bij en is ook onderdeel van het programma waterketen.

Inhoud programma

De inhoud van dit programma is gebaseerd op het huidige beleid zoals onder andere is vastgesteld in het ontwerp WBP 2016-2021, de visie duurzaam en doelmatig zuiveren, de strategie samenwerken in de waterketen en de strategienotitie energie voor WSRL (Energie-neutraal in 2030).

Thema: 11. Zuiveren

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
11A. De waterketen vormt geen belemmering voor de gezondheid van mensen en de kwaliteit van het oppervlaktewater (LT Zuiveren).	1. Aanpassen van de capaciteit van gemalen en persleidingen waar dat nodig is om afspraken met de gemeente over de hoeveelheid te transporteren afvalwater te kunnen nakomen. 2. Rwzi's zodanig ontwerpen, bouwen en beheer dat effluentlozingen uit rwzi's voldoen aan de lozingseisen. 3. Alle emissies die een structurele belemmering vormen voor de waterkwaliteit zijn in

	2021 teruggebracht tot een acceptabel niveau. 4. Ervaring opdoen met het reduceren van de emissie van medicijnresten.
11B. Streven naar een zo laag mogelijke milieu-belasting bij de bedrijfsvoering (LT Duurzaam).	1. Uitstoot van broeikasgassen reduceren door kennis te ontwikkelen en maatregelen te nemen.
11C. Reductie van gebruik van energie en grondstoffen (LT Duurzaam).	2. Energie-efficiency verbeteren m.b.v. een energiezorgsysteem.
	3. Toepassen van Energiefabriek-concepten bij aanpassen rwzi's.
11D. Energie, grondstoffen en water uit de keten worden zo goed mogelijk gewonnen t.b.v. hergebruik (LT Duurzaam). Als gehele waterschap energieneutraal in 2030.	4. Grondstoffen (bijv. fosfaat) terug te winnen door kennis te ontwikkelen en maatregelen te nemen.
	5. Bij rwzi-nieuwbouwprojecten van tevoren doelmatige duurzame mogelijkheden in kaart brengen.
	6. Duurzame energieproductie uit zon, wind en waterkracht.
11E. Doelmatige bedrijfsvoering : Afvalwater wordt tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten ingezameld, getransporteerd en gezuiverd	Een gecombineerde aanpak bij het uitbreiden of verbeteren van de installaties. Maatregelen gericht op een beter zuiveringsresultaat en/of gericht op duurzaamheid worden zoveel mogelijk gecombineerd met: • Verder optimaliseren van de operationele bedrijfsvoering • Centralisatie van rwzi's • Centralisatie en optimalisatie van installaties voor verwerking (vergisting) en ontwatering van zuiveringsslib. • Samenwerken met andere ketenpartijen (zie thema 12)

Thema: 12. Samenwerken in de waterketen

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
12A. Vanaf 2020 werken waterschap en gemeenten in het rivierengebied samen bij het beheer van de afvalwaterketen.	1 Structureel samenwerken in een structuur die bestaat uit vijf regionale netwerken. 2 Samenwerken op gebied van planvorming. 3 Samenwerken op gebied van beheer en onderhoud.

Grote projecten programma Waterketen

Grote projecten	Gereed
Centralisatie Noord	2021
Energiefabriek West	2021

Wat gaat het kosten?

EXPLOITATIE	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil	V/N
Kosten	58,3	60,0	61,0	1,0	N
Opbrengsten	-1,7	-2,2	-3,4	1,2	V
Te dekken kosten	56,6	57,8	57,6	0,2	V
Inzet best. reserves	0,0	-0,1	0,0	0,1	N
Per saldo	56,6	57,7	57,6	0,1	V

(Bedragen x € 1 mln)

Analyse op hoofdlijnen:

- Aanpassingen om te voldoen aan nieuwe wet- en regelgeving chemicaliën 0,3 N
- Sloop voormalige papierfabriek Sappi te Nijmegen 0,3 N
- Aanpak indirecte lozingen rwzi's 0,2 N
- Business case Energiefabriek West: beheer- en onderhoudskosten (0,3 N), lagere slibverwerkingskosten (1,7 V) en gasopbrengsten (0,9 V) 2,3 V
- Elektra: lagere kosten elektra door inkoopvoordeel (0,5 V) en toename opwekking energie zonneparken (0,5 V) en hoger ODE-tarief (0,6 N) 0,4 V
- Vervallen inhuurkosten bediening slibverwerking RWZI Tiel i.v.m. realisatie centrifuge op rwzi Tiel 0,2 V
- Overige voor- en nadelen 0,1 N
- Hogere kapitaallasten: hogere afschrijvingskosten door projectrealisatie 2019/2020 (2,1 N) en lagere rentekosten (1,0 V) 1,1 N
- Per saldo hogere afdelings-/personeelskosten a.g.v. loon- en formatieontwikkeling 0,8 N

Meerjaren exploitatieraming	2021	2022	2023	2024	2025
Netto kosten	57,6	55,3	55,4	54,7	54,5
Inzet bestemmingsreserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5
Per saldo	57,6	55,3	55,4	54,7	55,0

(Bedragen x € 1 mln)

INVESTERINGEN	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Bruto	38,7	56,0	23,7
Subsidies en bijdragen	-0,1	-2,7	-0,8
Netto	38,6	53,3	22,9

(Bedragen x € 1 mln)

Meerjaren investeringsplanning	2021	2022	2023	2024	2025
Bruto	23,7	25,6	16,8	4,2	4,7
Subsidies/bijdragen	-0,8	-0,6	-1,5	0,0	0,0
Netto	22,9	25,0	15,3	4,2	4,7

(Bedragen x € 1 mln)

3.5 Programma Wegen

Visie

In het gebied van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden is Waterschap Rivierenland verantwoordelijk voor het onderhoud van wegen en fietspaden buiten de bebouwde kom. Verkeersveiligheid en het stimuleren van het langzame verkeer (fietsers en voetgangers) hebben daarbij onze nadrukkelijke aandacht.

Beoogd effect

Veilige wegen voor een goede bereikbaarheid.

Inhoud programma

De onderstaande thema's zijn in dit programma vertaald naar doelstellingen. De thema's zijn tevens opgenomen in het beheerplan Wegen 2015-2020.

De thema's zijn:

- het streven naar een goede berijdbaarheid/weginrichting/comfort;
- verbeteren verkeersveiligheid voor gemotoriseerd en langzaam verkeer;
- stimuleren langzaam verkeer (fietsers en voetgangers);
- het bereiken van samenhang tussen ruimte, economie en verkeer en vervoer;
- zorg voor natuur en landschap;
- meewerken aan duurzaamheid en innovatieve projecten;

De Unie van Waterschappen heeft op 12 april 2010 een Klimaatakkoord met het Rijk gesloten. Daarin zijn de klimaatambities van de waterschappen voor de komende jaren vastgelegd. Doel van het klimaatakkoord is enerzijds om een impuls te geven aan de klimaatactiviteiten van de waterschappen en om meer samenhang aan te brengen in de doelstellingen voor klimaat en duurzaamheid. In de wegen-gerelateerde projecten wordt het Klimaatactieprogramma vertaald door het toepassen van een van de volgende elementen; duurzaam inkoop en duurzaam GWW, ambitieweb, omgevingswijzer.

Thema: 13. Streven naar een goede berijdbaarheid/weginrichting/comfort

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
13A. Het handhaven van het huidige kwaliteitsniveau zijnde een evenwichtig wegenareaal waarbij geen kapitaalsvernietiging optreedt. Evenwichtig wegenareaal op basis van kwaliteitsbeoordeling Zeer goed 20% Goed 46% Matig 20 %	13.1 Het uitvoeren van het jaarlijks asfaltonderhoud. Het uitvoeren van wegreconstructies. De toestand van de kwaliteit van de wegen jaarlijks vastleggen.

Slecht 14%	
Zeer slecht 0%	
13B. Het handhaven van het huidige kwaliteitsniveau van de kunstwerken.	13.2 Het uitvoeren van het jaarlijks onderhoud aan de kunstwerken Het uitvoeren van reconstructie van kunstwerken De toestand van de kwaliteit van de kunstwerken 5- jaarlijks vast leggen.

Thema: 14. Verbeteren verkeersveiligheid voor gemotoriseerd en langzaam verkeer

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
14A. Het waterschap streeft naar een optimale verkeersveiligheid en een verkeersveilig gedrag. Er wordt gestreefd naar 0 verkeersslachtoffers in aansluiting op de regionale slogan 'maak een punt van 0 verkeersslachtoffers'. Aansluiten bij de landelijke doelstelling voor ongevallen. Voor de wegen in beheer van het waterschap betekent dit in 2020 dat we streven naar 0 slachtoffers en niet meer accepteren dan 1,7 doden en 20,7 ziekenhuisgewonden.	14.1 Doorgaan met en versterken van de verkeersveiligheid alsmede vernieuwen van de infrastructuur daar waar het kan bij onderhoud en reconstructiewerkzaamheden. Dit met behulp van het beeldenboek en dwarsprofielen uit het verkeersveiligheidsplan. Uitvoeren kleine ingrepen op basis van klachten, ongevallen.
14B. Verbeteren veiligheid schoolroutes.	14.2 Onderzoek naar de fietsroutes van scholieren in het middelbaar voortgezet onderwijs is uitgevoerd. Op basis van het onderzoek maatregelen genereren om de veiligheid te verbeteren.
14C. Landschappelijke weginrichting die past bij de functie en leid tot een verbetering van de verkeersveiligheid en belevingswaarde.	14.3 Evalueren maatregel en uit het Beeldenboek.

Thema: 15. Stimuleren langzaam verkeer (fietsers en voetgangers)

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
15A. Stimuleren van langzaam verkeer Langzaam verkeer heeft positieve effecten op de kwaliteit van de leefomgeving, de bereikbaarheid van voorzieningen en de gezondheid van mensen. Een deel van de maatregelen is opgenomen in het provinciaal fietspadenplan.	15.1 Uitvoering van het provinciaal fietspadenplan 2012-2016. Het fietspad op de Molenkade Groot Ammers betreft het laatste fietspad dat wordt opgeleverd. 15.2 Fietsplan 'Samen Verder Fietsen' 2016 – 2025.

Thema: 16. Het bereiken van samenhang tussen ruimte, economie en verkeer en vervoer

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
16A. Gebruik van de wegen in overeenstemming met de categorisering Gebruik van de wegen in overeenstemming met de categorisering, passend binnen de regionale en subregionale routenetwerken. Met de regio wordt een verkeers- en vervoersplan opgesteld.	16.1 Toetsen van bestemmingsplannen. Regelmatig evalueren van het 15 tons beleid. Faciliteren van de doorgaande landbouwroutes.
16B. Goede bereikbaarheid Een afdoende bereikbaarheid van alle bestemmingen binnen het beheergebied op basis van de aanwezige infrastructuur.	16.2 Werkzaamheden in de regio op elkaar afstemmen.
16C. Uitvoering geven aan het Regionaal Verkeer en Vervoersplan.	16.3 Concrete maatregelen, benoemd in het RVVP, uitvoeren.

Thema: 17. Zorg voor natuur en landschap

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
17A. Behoud en bevordering van Duurzaamheid, Biodiversiteit, Milieu, Aanzien en Leefbaarheid (Landschap, Natuur en Cultuurhistorie).	17.1 Toepassen van zogenoemd functioneel groen voor de vergroting van de verkeersveiligheid. Het uitvoering geven aan het vastgestelde maai en afvoer beleid.
17B. Duurzaam groenonderhoud.	17.2 Uitvoering van het beleidsplan. De wegbeplanting moet duurzaam, veilig en streekeigen zijn.

Thema: 18. Meewerken aan duurzaamheid en innovatieve projecten

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
18A. Besparing CO ₂ -uitstoot door toepassing van lage temperatuur asfalt vanwege de grote CO ₂ -reductie met deze mengsels is te bereiken Willen we de komende jaren ervaring opdoen met dit type asfalt (onderlagen).	18.1 Opgenomen als continu bedrijfsvoering proces om laag temperatuur asfalt toe te passen op onderlagen.
18B. Verwijderen van teerhoudend asfalt uit de keten.	18.2 Bij het uitvoeren van Duurzamere (stevigere) maatregelen wordt het teer vaak verwijderd uit de 'keten'. Streven naar het laaghangend fruit te plukken als het gaat om het verwijderen van teer uit de keten.
18C. Beter bereikbaar voor de burger	18.3 Onderzoek naar impact omgevingswet

Wat gaat het kosten?

EXPLOITATIE	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil	V/N
Kosten	8,8	8,8	9,2	0,4	N
Opbrengsten	-2,9	-2,6	-2,7	0,1	V
Te dekken kosten	5,9	6,2	6,5	0,3	N
Inzet best. reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Per saldo	5,9	6,2	6,5	0,3	N

(Bedragen x € 1 mln)

Analyse op hoofdlijnen:

- Hogere dotatie aan voorziening wegreconstructies (inflatie) en aanpassing maai-
bestekken 0,2 N
- Hogere vergoeding vanuit inliggende gemeenten voor onderhoud wegen 0,1 V
- Overige voor- en nadelen 0,1 N
- Per saldo hogere afdelings-/personeelskosten a.g.v. loon- en formatieontwikkeling 0,1 N

Meerjaren exploitatieraming	2021	2022	2023	2024	2025
Netto kosten	6,5	6,6	6,8	6,7	6,9
Inzet bestemmingsreserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Per saldo	6,5	6,6	6,8	6,7	6,9

(Bedragen x € 1 mln)

INVESTERINGEN	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Bruto	2,7	4,1	3,4
Subsidies en bijdragen	-2,7	-4,1	-3,4
Netto	0,0	0,0	0,0

(Bedragen x € 1 mln)

Meerjaren investeringsplanning	2021	2022	2023	2024	2025
Bruto	3,4	3,1	2,9	3,2	3,1
Subsidies/bijdragen	-3,4	-3,1	-2,9	-3,2	-3,1
Netto	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

(Bedragen x € 1 mln)

3.6 Programma Middelen

Visie

Op 28 maart 2019 is het nieuwe Algemeen Bestuur van Waterschap Rivierenland geïnstalleerd. In het bestuursakkoord 'Door water verbonden' is op hoofdlijnen vastgelegd welke ambitie het waterschap heeft en welke koers het wil varen in de bestuursperiode 2019 tot en met 2023. Het nieuwe bestuur kiest in het bestuursakkoord expliciet om te vernieuwen. Daarnaast wordt aandacht gevraagd voor de digitale transformatie die meer betekent dan 'digitalisering' en ervoor gaat zorgen dat onze manier van werken fundamenteel zal gaan veranderen. Dat betekent dat we ons daarop moeten voorbereiden. Een andere belangrijke ontwikkeling betreft de Omgevingswet. Deze wet vraagt van ons om echt klantgedreven te gaan gedragen. Door regelgeving, vergunningverlening en handhaving komt het waterschap dichtbij voor burgers en andere belanghebbenden. Daar is een klantgerichte benadering in het bijzonder van belang. In dit verband is ook participatie een onderdeel van het bestuursakkoord.

Beoogd effect

Een professionele organisatie gericht op doelmatig, doeltreffend en rechtmatig uitvoeren van de kerntaken van het waterschap.

Inhoud programma

Het programma Middelen betreft vier thema's:

- Bestuurlijke vernieuwing
- Digitale transformatie
- Omgevingswet
- Participatie

Bestuurlijke vernieuwing

Binnen het waterschap wordt gewerkt vanuit een breed gedragen bestuursakkoord. Het werken in gemeenschappelijkheid wordt ervaren als meerwaarde. Het Algemeen Bestuur kiest voor een heldere kaderstellende en controlerende rol met oog voor de belangen van mens en dier, voor ondernemers en overige stakeholders.

Vanuit een open houding, waarbij luisteren naar en openstellen voor elkaars afwegingen de basis is. Daarbij is verbinden de leidende term. Werken aan een cultuur van verbinden. Verbinden met elkaar, verbinden met de gebieden en verbinden met het Dagelijks Bestuur, die de breed gedragen wensen herkennen en vertalen naar beleid. Het Algemeen Bestuur durft in de modder te staan en is zichtbaar in de gebieden om te kunnen ontvangen, door te geven, maar ook in vertrouwen te agenderen bij het Dagelijks Bestuur. Hier past geen cliëntisme, wel een nieuwsgierige en creatieve "handen uit de mouwen" houding.

Het Dagelijks Bestuur staat ten dienste van het Algemeen Bestuur, waarbij zij ruimte en vertrouwen krijgt om binnen de vastgestelde kaders slagvaardig te handelen en waar geen kaders zijn te agenderen. Dit geschiedt op basis van wederzijds vertrouwen, waarbij de inhoudelijke argumenten vertrekpunt zijn en niet het aantal zetels. Zij zoekt actief de verbinding met het Algemeen Bestuur om de kaderstellende en controlerende rol goed te faciliteren. Er is een "Overleg fractievoorzitters-dijkgraaf" ingesteld dat besluiten neemt over zaken met betrekking tot het functioneren van het Algemeen Bestuur; de jaarkalender m.b.t. strategische onderwerpen, de voorbereiding van themabijeenkomsten,

het bewaken van de actieve informatieplicht aan het Algemeen Bestuur, het kiezen van grote onderwerpen die zich lenen voor een werkatelier, de benoeming en het ontslag van commissieleden uit het Algemeen Bestuur, voordracht burgerleden in de commissies en de evaluatie van de vernieuwing van het bestuur. Ook hebben de voorzitters van de commissies in samenspraak met de voorzitter van het Algemeen Bestuur een belangrijke rol in het voorbereiden van vergaderingen van commissies en Algemeen Bestuur door hun agenderende rol.

Het Dagelijks Bestuur voelt zich ambassadeur van het waterschap namens het gehele Algemeen Bestuur. Oog voor (deel)belangen, draagvlak, actief luisteren en communiceren is voor het Dagelijks Bestuur uitgangspunt. Zij treedt op als netwerkende verbinder, binnen en buiten het waterschap. Het Dagelijks Bestuur zal bij belangrijke thema's al in de beeldvormende fase de verbinding maken met het Algemeen Bestuur. Het zijn de eerste stappen en experimenten in het vernieuwen van het bestuur.

Integriteit is een regelmatig terugkerend onderwerp van gesprek, zodat bestuurders hun houding met elkaar kunnen blijven afstemmen.

Het Algemeen Bestuur wordt jaarlijks in zijn geheel betrokken bij een evaluatief overleg over omgangsvormen en rolneming van de leden van het Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur. Het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur voelen en nemen samen de verantwoordelijkheid om te werken aan een waterschap dat op de toekomst is voorbereid en kan worden doorgegeven aan generaties na ons.

Digitale transformatie

Als waterschap Rivierenland zijn we ons aan het voorbereiden op de uitdagingen die de digitalisering van de maatschappij met zich meebrengt. Zo raken bedrijfsprocessen steeds meer verweven met geautomatiseerde oplossingen, worden er steeds meer eisen gesteld aan digitalisering vanuit wet- en regelgeving (denk hierbij bijvoorbeeld aan de Omgevingswet of de zorgplicht), komen de ontwikkelingen op het gebied van IT steeds sneller op ons af en moeten we resoluut bestand zijn tegen alle kwetsbaarheden die de continuïteit van onze bedrijfsvoering in gevaar brengt. Ook zien we dat nieuwe technologieën het mogelijk maken om ons werk anders in te richten waarbij de burger c.q. klant steeds meer centraal komt te staan in ons werk. Burgerparticipatie bij dijkverzwaringstrajecten zijn hierbij een voorbeeld evenals de gevolgen van de omgevingswet.

Bij dit alles komt data van onze organisatie steeds meer centraal te staan. Niet alleen de data die nodig is voor onze reguliere processen maar ook grote eigen en externe databronnen die we door middel van nieuwe technologieën zoals kunstmatige intelligentie, machine learning en data-analytics, kunnen gaan inzetten om veel meer proactief risico gestuurd te werken zoals bijvoorbeeld het proactief onderhoud aan onze installaties waardoor we veel efficiënter met onze mensen en middelen om kunnen gaan. Robottechnologie zal steeds meer zijn intrede gaan krijgen. Al met al kan worden geconstateerd dat de ontwikkelingen in de Informatievoorziening/ Informatietechnologie steeds strategischer worden waardoor er steeds meer vanuit een integrale visie ontwikkeld zal gaan worden.

Hierbij is het van groot belang dat de basis op orde moet zijn om uiteindelijk de digitale transformatie op een goede manier uit te voeren. De basis op orde heeft te maken met data, de technologie, de organisatie van de informatievoorziening (professionalisering, regie), maar ook met outsourcing die een belangrijke randvoorwaarde gaat zijn om onze kwetsbaarheden te minimaliseren en onze flexibiliteit te vergroten.

Onderwerpen die vanuit een bestuurlijk perspectief van belang zijn in deze digitale transformatie zijn de digitale dienstverlening aan burgers en bedrijven, het vormgeven van de integrale regie en onze kernprocessen raakt, de crisisbeheersing en het verhogen van doelmatigheid en transparantie. Verbinden, werken in ketens en gebiedsgericht zijn hierbij van groot belang. De digitale transformatie gaat ons hierbij op velerlei terreinen helpen om ons voor te bereiden op de toekomst.

Omgevingswet

Een belangrijke opgave voor Waterschap Rivierenland is de implementatie van de Omgevingswet. In mei 2020 werd duidelijk dat de Omgevingswet met een jaar wordt uitgesteld en in werking treedt op 1 januari 2022. Kort geleden is bekend geworden dat de inwerkingsdatum wordt uitgesteld; nog onduidelijk is wanneer de wet wel in werking gaat. Uitstel is geen afstel, dus we blijven werken aan de voorbereidingen voor de nieuwe wet.

De wet heeft onder andere als uitgangspunt dat decentrale overheden hun regels over de fysieke leefomgeving bijeenbrengen in één gebiedsdekkende regeling. Voor de waterschappen is het instrument hiervoor de waterschapsverordening. Voor Waterschap Rivierenland betekent het dat de Keur en de algemene regels moeten worden omgevormd tot de verordening (en toepasbare regels) en moet voldoen aan de digitale standaarden die nodig zijn voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Deze zullen voortaan continue worden bijgewerkt waardoor de implementatie ook grote gevolgen kent in de zogenaamde beheerfase.

Naast de technische omzetting gelden er ook andere uitgangspunten onder de Omgevingswet. Bijvoorbeeld dat de huidige praktijk rond aanvragen (te duiden als 'nee, tenzij') moet veranderen naar 'ja, mits'. Niet langer staat controleren en toetsen voorop, maar meer regisseren en faciliteren. Met dit uitgangspunt moeten maatschappelijke doelstellingen makkelijker gerealiseerd worden.

Participatie

Waterschap Rivierenland werkt samen met inwoners, medeoverheden en andere stakeholders bij de uitvoering van haar taken. Daar waar inwoners, ondernemers of andere stakeholders zelf taken kunnen oppakken, wil Waterschap Rivierenland dat stimuleren en vooral het zelf organiserend vermogen aanboren. Bij de ontwikkeling van plannen van het waterschap werken we samen met partners om meekoppelkansen, binnen duidelijke (financiële) kaders met een heldere rolverdeling en vanuit een Watervisie voor de lange termijn, te verzilveren.

De afspraken in het bestuursakkoord en evaluatie van de huidige participatiepraktijk zijn in 2020 vertaald naar een geactualiseerd participatiebeleid. Daarin zijn nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen meegenomen, zoals aansluiting bij de Omgevingswet, gebiedsgericht werken en omgevingsbewustzijn, een bijdrage aan maatschappelijke vraagstukken (klimaatadaptatie, biodiversiteit, circulaire economie e.a.) en verdere digitalisering. De Participatie- en Inspraakverordening is geactualiseerd en zal eind 2020 ter besluitvorming worden voorgelegd.

De komende periode zal het waterschap zich met name op de volgende punten verder ontwikkelen:

- 1) Het uitvoeren van waterschapstaken vindt plaats omdat het goed is voor de samenleving. Daarom is het vanuit het oogpunt van draagvlak en waterbewustzijn gewenst om de context van deze taakuitvoering, de wijze waarop erover wordt gecommuniceerd, beter te laten aansluiten bij maatschappelijke waarden.
- 2) Voor het waterschap is het gewenst om meer aansluiting te zoeken bij gemeenten om meer handen en voeten te geven aan de participatiepraktijk en als overheden gezamenlijk te werken aan een gebiedsgerichte aanpak. Gemeenten zijn voor burgers immers de eerste overheid voor lokale aangelegenheden.
- 3) De meeste bewoners vinden informatie over het waterschap als eerste op internet. Het is daarom logisch dat zij dan ook via internet met het waterschap willen participeren. In de afgelopen periode zijn eerste stappen gezet met het gebruik van digitale middelen in de participatiepraktijk. In de komende periode is het gewenst verder onderzoek te doen naar geschikte digitale middelen.
- 4) Een meer participatieve werkwijze, in lijn met de Omgevingswet, vraagt ook intern door de hele organisatie heen om een andere manier van werken. Ambtelijk worden daarvoor stappen gezet met het programma Horizon2025 en met name in het deelprogramma 'Klant en Omgeving'. Doel van dit programma is onder andere om als waterschap meer wendbaar te zijn. Wellicht vraagt dit

voor bepaalde zaken ook bestuurlijk om een andere werkwijze, maar dat zal op een later moment met het bestuur worden afgestemd.

Deze vier ontwikkelingen zullen worden vertaald naar concrete initiatieven, zoals meer rechtstreekse contacten met bewoners(organisaties), het realiseren van digitale burgerpanel(s) en het opzetten/doorontwikkelen van gebiedsplatforms met relevante stakeholders.

Thema: 19. Bestuurlijke vernieuwing

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
19A. Modern waterschapsbestuur	19.1 Meer politiek debat 19.2 Verbinding algemeen en Dagelijks Bestuur

Thema: 20. Digitale transformatie

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Betrouwbare, wendbare, richtinggevende en veilige informatievoorziening	20.1 Basis op orde: Data 20.2 Basis op orde: Professionalisering, regie en outsourcing 20.3 Informatiebeveiliging op orde
Een moderne datagestuurde organisatie die klantcentrisch denkt en handelt.	20.4 Door ontwikkelen dienstverlening aan burgers en bedrijven 20.5 Realisatie concept van Integrale Regie 20.6 Proactief ondersteunen van Crisisbeheersing 20.7 Verhogen doelmatigheid en transparantie

Thema: 21. Omgevingswet

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
21A. Waterschap Rivierenland werkt in 2025 naar de geest van de Omgevingswet. We zijn dan een klantgedreven organisatie die optimaal bijdraagt aan doelen voor de leefomgeving.	21.1 Een waterschapsverordening opstellen, in de geest van Omgevingswet 21.2 Aansluiten op het landelijk DSO met een gebruiksvriendelijk digitaal loket 21.3 Investeren in een klantgedreven dienstverlening

Thema: 22. Participatie

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
22A. In 2025 willen we als functionele overheid, werkend vanuit een cultuur van verbinden, een optimale netwerkpartner zijn die de realisatie van wateropgaven weet te verbinden aan bredere maatschappelijke opgaven en die ruimte biedt aan initiatieven van derden.	22.1 Actualisatie participatiebeleid 22.2 Aanbieden modulaire trainingen voor medewerkers 22.3 Ontwikkeling netwerkpartnerschappen ten behoeve van participatie 22.4 Pilots uitvoeren met gebiedsgerichte participatie (ruimte voor bewonersinitiatieven) 22.5 Themagerichte participatie opstarten

Grote projecten programma Middelen

Grote projecten	Gereed
Elektrificatie en renovatie JU Smitgemaal, inclusief inrichting multifunctionele ruimte	2022

Wat gaat het kosten?

EXPLOITATIE	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Vershil	V/N
Kosten	46,8	49,7	51,1	1,4	N
Opbrengsten	-6,3	-4,3	-3,9	0,4	N
Te dekken kosten	40,5	45,4	47,2	1,8	N
Inzet best. reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Per saldo	40,5	45,4	47,2	1,8	N

(Bedragen x € 1 mln)

Analyse op hoofdlijnen:

- Automatisering/applicatiebeheer; toename omvang netwerk en uitbreiding applicaties 0,2 N
- Hogere bijdrage aan het Waterschapshuis (m.n. programma datastromen) 0,2 N
- Beheeractiviteiten basisregistratie ondergrond en inzet drones 0,2 N
- Hogere bijdrage aan Belastingsamenwerking Rivierengebied (BSR) 0,1 N
- Hogere kosten arbodienst en arbeidsongeschiktheidsverzekering a.g.v. toename aantal medewerkers 0,1 N
- Opbrengst verkoop overtollige gronden 0,1 V
- Overige voor- en nadelen 0,1 V
- Hogere kapitaallasten: hogere afschrijvingskosten door projectrealisatie 2019/2020 (0,4 N) en lagere rentekosten (0,2 V) 0,2 N
- Per saldo hogere afdelings-/personeelskosten a.g.v. loon- en formatieontwikkeling. 1,0 N

Meerjaren exploitatieraming	2021	2022	2023	2024	2025
Netto kosten	47,2	48,9	49,9	49,9	50,2
Inzet bestemmingsreserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Per saldo	47,2	48,9	49,9	49,9	50,2

(Bedragen x € 1 mln)

INVESTERINGEN	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Bruto	5,1	3,7	7,5
Subsidies en bijdragen	-0,4	0,0	-0,1
Netto	4,7	3,7	7,4

(Bedragen x € 1 mln)

Meerjareninvesteringsplanning	2021	2022	2023	2024	2025
Bruto	7,5	4,2	3,3	1,6	1,8
Subsidies/bijdragen	-0,1	0,0	-0,1	-0,2	-0,1
Netto	7,4	4,2	3,2	1,4	1,7

(Bedragen x € 1 mln)

3.7 Dekkings- en financieringsmiddelen

In de begroting van waterschap Rivierenland zijn een aantal posten opgenomen die vooral bedoeld zijn voor de financiering van het waterschap. Hieronder volgt een overzicht van de posten:

EXPLOITATIE	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Vershil	V/N
Onvoorzien	0,0	0,9	0,9	0,0	-
Waterschapslasten eigen objecten	0,6	0,7	0,7	0,0	-
Dividend	-1,5	-1,5	-3,0	1,5	V
Rente eigen financieringsmiddelen	-0,4	-0,1	-0,1	0,0	-
Kwijtschelding	5,9	5,5	5,9	0,4	N
Oninbaar	0,7	0,8	0,7	0,1	V
Bijdragen aan derden	0,1	0,1	0,3	0,2	N
Dotatie aan voorziening	0,2	0,0	0,0	0,0	-
Per saldo	-1,0	6,4	5,4	1,0	V

(Bedragen x € 1 mln)

Analyse op hoofdlijnen:

- Verhoging kwijtschelding op basis van ontwikkeling tarieven en realisatie voorgaande jaren 0,4 N
- Oninbaar op basis van realisatie voorgaande jaren 0,1 V
- Uitvoering projectplan nazorgfase golfterrein Spijk 0,3 N
- Dividenduitkering Nederlandse Waterschapsbank (NWB) 1,5 V
- Overige voor- en nadelen 0,1 V

Meerjaren exploitatieraming	2021	2022	2023	2024	2025
Netto kosten	5,4	5,5	5,6	5,6	5,6
Inzet bestemmingsreserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Per saldo	5,4	5,5	5,6	5,6	5,6

(Bedragen x € 1 mln)

3.8 Recapitulatie exploitatie en investeringen per programma

Programma's	Exploitatie 2021				Netto investeringen 2021		
	Netto kosten	Inzet best. reserves	Saldo		Bruto kosten	Subsidies/bijdragen	Saldo
Waterveiligheid	30,8	1,5	32,3	Waterveiligheid	147,8	-121,9	25,9
Watersysteem	56,7	-0,3	56,4	Watersysteem	30,1	-10,7	19,4
Waterketen	57,6	0,0	57,6	Waterketen	23,7	-0,8	22,9
Wegen	6,5	0,0	6,5	Wegen	3,4	-3,4	0,0
Middelen	47,2	0,0	47,2	Middelen	7,5	-0,1	7,4
Dekkingsmiddelen	5,4	0,0	5,4				
Totaal	204,2	1,2	205,4	Totaal	212,5	136,9	75,6

(Bedragen x € 1 mln)

Meerjaren exploitatieraming (saldo)	2021	2022	2023	2024	2025
Waterveiligheid	32,3	35,3	36,5	39,3	39,5
Watersysteem	56,4	57,2	59,1	60,3	61,8
Waterketen	57,6	55,3	55,4	54,7	55,0
Wegen	6,5	6,6	6,8	6,7	6,9
Middelen	47,2	48,9	49,9	49,9	50,2
Dekkingsmiddelen	5,4	5,5	5,6	5,6	5,6
Totaal	205,4	208,8	213,3	216,5	219,0

(Bedragen x € 1 mln)

Meerjaren investeringsraming (bruto)	2021	2022	2023	2024	2025
Waterveiligheid	147,8	251,6	283,2	259,6	206,6
Watersysteem	30,1	34,9	31,0	37,0	33,0
Waterketen	23,7	25,6	16,8	4,2	4,8
Wegen	3,4	3,1	2,9	3,2	3,1
Middelen	7,5	4,2	3,3	1,6	1,8
Totaal	212,5	319,4	337,2	305,6	249,3

(Bedragen x € 1 mln)

Meerjaren investeringsraming (netto)	2021	2022	2023	2024	2025
Waterveiligheid	25,9	35,7	40,4	37,7	32,3
Watersysteem	19,4	26,2	23,0	30,4	26,4
Waterketen	22,9	25,0	15,3	4,2	4,7
Wegen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Middelen	7,4	4,2	3,2	1,4	1,7
Totaal	75,6	91,1	81,9	73,7	65,1

(Bedragen x € 1 mln)

4. TOELICHTING NAAR KOSTENDRAGERS

In dit hoofdstuk worden de verschillen tussen de begroting 2020 en de begroting 2021 per taak nader toegelicht.

4.1 Taak Watersysteem

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Vershil	V/N
Netto kosten	111,5	118,2	119,0	0,8	N
Onvoorzien	0,0	0,4	0,4	0,0	-
Kwijtschelding en oninbaar	2,5	2,7	3,1	0,4	N
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-1,7	-1,5	-3,0	-1,5	V
(Te dekken uit) belastingopbrengsten	-107,1	-115,6	-119,9	-4,3	V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-7,7	-4,2	0,4	4,6	N
Saldo	-2,5	0,0	0,0	0,0	

(Bedragen x € 1 mln)

Gerealiseerde netto kosten

Het nadelig verschil op de netto kosten wordt met name veroorzaakt door:

- Hogere onderhoudskosten vervangen pomp Hoef en Haaf en groot onderhoud stuwen 0,3 N
- Hogere bijdrage AQUON vanwege hogere onderzoekskosten voor o.a. PFAS 0,3 N
- Onderhoud waterlopen: begrotings- en aanbestedingsresultaten 0,2 N
- Hogere programmakosten HWBP 0,1 N
- Hogere opbrengst subsidiabele uren HWBP vanwege meer uren en hoger tarief 0,6 V
- Lagere dotatie aan voorziening baggeren i.v.m. kostenreductie op het meerjaren baggerprogramma 0,5 V
- Beoordeling veiligheidstoets waterkeringen 0,2 V
- Elektra: Lagere kosten elektra door inkoopvoordeel (0,1 V) en toename ontwikkeling energie zonneparken (0,1 V) en hoger ODE-tarief (0,1 N). 0,1 V
- Overige voor- en nadelen 0,1 N
- Lagere kapitaallasten: lagere rentekosten (1,8 V) 1,8 V
- Afdelingskosten/personeelskosten programma's Waterveiligheid en Watersysteem. 2,3 N
- Overige effecten (saldo): verdeling programma Middelen en dekkingsmiddelen over de wettelijke taken. 0,7 N

Kwijtschelding en oninbaar

Het verschil op kwijtschelding wordt in hoofdzaak veroorzaakt door:

- Toename kwijtschelding op basis van ontwikkeling tarieven en realisatie voorgaande jaren. 0,4 N

Dividend

Het verschil op dividend wordt in hoofdzaak veroorzaakt door:

- Dividenduitkering Nederlandse Waterschapsbank (NWB) 1,5 V

Belastingopbrengsten

Het verschil op belastingopbrengsten wordt veroorzaakt door:

- De voorgenomen heffingsopbrengststijging bij de taak watersysteemheffing. 4,3 V

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Het verschil op toevoegingen en onttrekkingen aan reserves wordt in hoofdzaak veroorzaakt door mutaties:

Egalisatiereserve watersysteemheffing	2,9	N
Bestemmingsreserve HWBP i.v.m. bijgestelde afschrijvingsmethodiek (per saldo)	1,6	N
Bestemmingsreserve decentrale huisvesting	0,1	N

Meerjaren exploitatieraming	2021	2022	2023	2024	2025
Watersysteem	120,7	125,5	129,5	133,4	135,4

(Bedragen x € 1 mln)

4.2 Taak Zuivering

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil	V/N
Netto kosten	68,4	71,4	72,4	1,0	N
Onvoorzien	0,0	0,4	0,4	0,0	-
Kwijtschelding en oninbaar	2,8	3,4	3,3	0,1	V
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	-
Te dekken uit belastingopbrengsten	69,8	69,4	73,0	-3,6	V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-3,8	-5,7	-3,0	2,7	N
Saldo	-2,6	0,0	0,0	0,0	

(Bedragen x € 1 mln)

Gerealiseerde netto kosten

Het nadelig verschil op de netto kosten wordt met name veroorzaakt door:

- Aanpassingen om te voldoen aan nieuwe wet- en regelgeving chemicaliën 0,3 N
- Sloop voormalige papierfabriek Sappi te Nijmegen 0,3 N
- Aanpak indirecte lozingen rwzi's 0,2 N
- Business case Energiefabriek West: beheer- en onderhoudskosten (0,3 N), lagere slibverwerkingskosten (1,7 V) en gasopbrengsten (0,9 V) 2,3 V
- Elektra: lagere kosten elektra door inkoopvoordeel (0,4 V) en toename opwekking energie zonneparken (0,4 V) en hoger ODE-tarief (0,5 N) 0,3 V
- Vervallen inhuurkosten bediening slibverwerking rwzi Tiel in verband met realisatie centrifuge op rwzi Tiel 0,2 V
- Per saldo overige voor- en nadelen 0,2 N
- Hogere kapitaallasten: hogere afschrijvingskosten door projectrealisatie 2019/2020 (2,1 N) en lagere rentelasten (1,0 V) 1,1 N
- Afdelingskosten/personeelskosten programma Waterketen 0,8 N
- Overige effecten (saldo): verdeling programma Middelen en Dekkingsmiddelen over de wettelijke taken. 0,9 N

Kwijtschelding en oninbaar

Het verschil op kwijtschelding wordt in hoofdzaak veroorzaakt door:

- Afname kwijtschelding op basis van ontwikkeling tarieven en realisatie voorgaande jaren. 0,1 V

Belastingopbrengsten

Het verschil op belastingopbrengsten wordt veroorzaakt door:

De voorgenomen heffingsopbrengststijging bij de taak zuiveringsheffing 3,6 V

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Het verschil op toevoegingen en onttrekkingen aan reserves wordt in hoofdzaak veroorzaakt door mutaties:

Egalisatiereserve zuiveringsheffing 2,7 N

Meerjaren exploitatieraming	2021	2022	2023	2024	2025
Zuivering	76,0	74,3	74,7	74,0	71,4

(Bedragen x € 1 mln)

4.3 Taak Wegen

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Vershil	V/N
Netto kosten	7,5	8,2	8,5	0,3	N
Onvoorzien	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Kwijtschelding en oninbaar	0,2	0,2	0,2	0,0	-
Dividenden en overige algemene opbrengsten	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Te dekken uit belastingopbrengsten	-7,4	-8,0	-8,2	-0,2	V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-0,7	-0,4	-0,5	0,1	V
Saldo	-0,4	0,0	0,0	0,0	

(Bedragen x € 1 mln)

Gerealiseerde netto kosten

Het nadelig verschil op de netto kosten wordt met name veroorzaakt door:

- Hogere dotatie aan voorziening wegreconstructies (inflatie) en aanpassing maaibestekken 0,2 N
- Hogere vergoeding vanuit inliggende gemeenten voor onderhoud wegen 0,1 V
- Afdelingskosten/personeelskosten programma Wegen 0,1 N
- Overige effecten (saldo): verdeling programma Middelen en Dekkingsmiddelen over de wettelijke taken 0,1 N

Belastingopbrengsten

Het verschil op belastingopbrengsten wordt veroorzaakt door:

De voorgenomen heffingsopbrengststijging bij de taak wegen 0,2 V

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Het verschil op toevoegingen en onttrekkingen aan reserves wordt in hoofdzaak veroorzaakt door mutaties:

0,1 V

Egalisatiereserve wegen

Meerjaren exploitatieraming	2021	2022	2023	2024	2025
Wegen	8,7	8,9	9,1	9,1	9,2

(Bedragen x € 1 mln)

4.4 Totaal taken

Onderstaand zijn per taakgebied de netto kosten, mutaties in egalisatiereserves en te dekken kosten door belastingheffing weergegeven.

	Watersysteemheffing		Zuiveringsheffing		Wegenheffing		Totaal	
	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020
Netto kosten	120,7	119,2	76,0	75,1	8,7	8,4	205,4	202,7
Opbrengst verontreinigingsheffing	-0,4	-0,4					-0,4	-0,4
Mutatie in egalisatiereserve	-0,7	-3,6	-3,0	-5,7	-0,5	-0,4	-4,2	-9,7
Te dekken door belastingheffing	119,6	115,2	73,0	69,4	8,2	8,0	200,8	192,6

(Bedragen x € 1 mln)

5. KOSTEN- EN OPBRENGSTENSOORTEN

5.1 Algemeen

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de kosten- en opbrengstencategorieën, gerubriceerd in overeenstemming met de regeling beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen. Ter vergelijking zijn tevens de cijfers van de begroting 2020 en de jaarrekening 2019 opgenomen. In onderstaand overzicht zijn de gegevens per kosten- en opbrengstsoortgroep weergegeven.

Omschrijving	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Kostensoortgroepen			
Rente en afschrijvingen	61,0	64,4	64,0
Personeelslasten	67,1	69,7	73,6
Goederen en diensten van derden	68,8	72,4	72,0
Bijdragen aan derden	8,4	7,1	8,8
Toevoegingen voorzieningen en onvoorzien	13,5	9,4	8,7
Totaal kosten	218,8	223,0	227,1
Opbrengstsoortgroepen			
Financiële baten	-2,1	-1,7	-3,2
Personeelsbaten	-5,6	-5,0	-5,5
Goederen en diensten aan derden	-16,5	-13,0	-13,2
Bijdragen van derden	-7,0	-5,8	-7,2
Waterschapsbelasting	5,5	6,3	6,6
Onttrekkingen aan voorzieningen	-1,4	-0,1	0,0
Geactiveerde kosten	-0,2	-0,4	-0,3
Totaal opbrengsten	-27,3	-19,7	-22,8
Te dekken kosten	191,5	203,3	204,3
Inzet bestemmingsreserves	-2,4	-0,6	1,1
Te dekken kosten na inzet bestemmingsreserves	189,1	202,7	205,4
Gedekt door heffing Waterschapsbelastingen	-181,8	-192,9	-201,2
(Voordelig) exploitatieresultaat	7,3	9,8	4,2
Begrote toevoeging/onttrekking egalisatie reserves	-12,1	-9,8	-4,2
Exploitatieresultaat te bestemmen	-4,8	0,0	0,0

(Bedragen x € 1 mln)

5.2 Kosten- en opbrengstensoorten in meerjarenperspectief

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Kostensoortgroepen				
Rente en afschrijvingen	64,4	64,1	63,9	63,2
Personeelslasten	75,3	76,8	78,0	79,7
Goederen en diensten van derden	69,8	70,3	70,3	72,0
Bijdragen aan derden	8,8	8,8	9,0	9,1
Toevoeging voorzieningen en onvoorzien	9,7	9,9	10,0	10,2
Totaal kosten	228,0	229,9	231,2	234,2
Opbrengstensoortgroepen				
Financiële baten	-3,2	-3,2	-3,2	-3,2
Personeelsbaten	-5,4	-5,4	-5,4	-5,3
Goederen en diensten aan derden	-13,1	-13,4	-13,7	-13,9
Bijdragen van derden	-7,4	-7,6	-7,7	-7,8
Waterschapsbelasting	6,6	6,6	6,6	6,6
Onttrekkingen aan voorzieningen	0,0	0,0	0,0	0,0
Geactiveerde kosten	-0,4	-0,2	0,0	0,0
Totaal opbrengsten	-22,9	-23,2	-23,4	-23,6
Te dekken kosten	205,1	206,7	207,8	210,6
Inzet bestemmingsreserves	3,7	6,6	8,7	8,4
Te dekken kosten na inzet bestemmingsreserves	208,8	213,3	216,5	219,0
Gedekt door heffing Waterschapsbelastingen	-206,2	-211,5	-216,9	-222,4
(Voordelig) exploitatieresultaat	2,6	1,8	-0,4	-3,6
Begrote toevoeging/onttrekking egalisatie reserves	-2,6	-1,8	0,4	3,6
Exploitatieresultaat te bestemmen	0,0	0,0	0,0	0,0

(Bedragen x € 1 mln)

6. TARIEVEN WATERSCHAPSBELASTINGEN

6.1 Inleiding

Algemeen

De dekking van de exploitatie van waterschap Rivierenland vindt voornamelijk plaats door middel van het heffen van waterschapslasten.

Het belastingstelsel bestaat uit de volgende belastingsoorten:

De watersysteemheffing

Ter dekking van de kosten die zijn verbonden aan de zorg voor het watersysteem inclusief veiligheid.

De wegenheffing

Ter dekking van de kosten die zijn verbonden aan het beheer van wegen in het gebied van de Alblas-serwaard en de Vijfheerenlanden.

De zuiveringsheffing

Ter dekking van de kosten die zijn verbonden aan het zuiveren van afvalwater.

De verontreinigingsheffing

Dit betreft uitsluitend de heffing op de directe lozingen op oppervlaktewater in beheer bij ons water-schap (inclusief de lozingen van grondwater op oppervlaktewater). Het tarief van de verontreinigings-heffing is een afgeleid tarief en bedraagt 100% van de zuiveringsheffing. De opbrengst van de veront-reinigingsheffing komt ten goede aan de watersysteemheffing.

Leges

Naast bovengenoemde heffingen bepaalt artikel 115 van de Waterschapswet dat het waterschap on-der andere rechten kan heffen ter zake van het behandelen van verzoeken tot het verlenen van ont-heffingen en vergunningen. Het waterschap heeft hiertoe een legesverordening opgesteld waarin de tarieven zodanig zijn vastgesteld dat de geraamde baten van de rechten niet uitgaan boven de ge-raamde lasten ter zake.

Het Algemeen Bestuur heeft bij de behandeling van de kerntakendiscussie in 2010 het standpunt in-genomen dat de kostendekkendheid van de leges trapsgewijs wordt verhoogd tot 75%. Jaarlijks wordt bij de begrotingsbehandeling het definitieve dekkingspercentage vastgesteld. Met ingang van het jaar 2015 is het dekkingspercentage bepaald op 75% van de kosten van vergunning- en ontheffingsverle-ning.

De tarieven met betrekking tot de heffing van leges zijn vastgelegd in de legesverordening van water-schap Rivierenland.

Kwijtscheldingsbeleid

De uitvoering van de kwijtschelding is ondergebracht bij de BSR. Op grond van artikel 144 Water-schapswet zijn de waterschappen bij het verlenen van kwijtschelding gebonden aan de Uitvoeringsre-geling Invorderingswet 1990. De daarin opgenomen kwijtscheldingsnorm bedraagt 90% van de bij-standsnorm. Dit betekent dat kwijtschelding wordt verleend als het netto-besteedbaar inkomen mi-nus de kwijtscheldingsnorm, nul of negatief is. Artikel 144 Waterschapswet geeft waterschappen ech-ter de mogelijkheid om in strakkere of in ruimere zin van de 90% kwijtscheldingsnorm af te wijken. Afwijkingen in ruimere zin zijn toegestaan tot maximaal 100% van de bijstandsnorm. Het kwijtschel-dingsbeleid is vastgesteld op 100% van de bijstandsnorm. Het kwijtscheldingsbeleid is van toepassing op de watersysteemheffing en wegenheffing voor wat betreft de ingezetenen en op de zuiveringshef-fing.

Het kwijtscheldingsbeleid is met ingang van 2012 verruimd. Bij het verlenen van kwijtschelding wordt gebruik gemaakt van maximale vermogensvrijstelling (conform Wet werk en bijstand). Tevens worden kleine ondernemers in de gelegenheid gesteld voor kwijtschelding in aanmerking te komen.

Methodiek tariefbepaling

De methodiek van tariefbepaling is het principe dat de netto kosten per taak jaarlijks omgeslagen worden over de belangencategorieën.

Als uitgangspunt voor het meerjarentarievenbeleid geldt dat:

- de opbrengst aan het eind van de planperiode gelijk is aan het netto kostenniveau;
- er sprake is van een gelijkmatige tariefontwikkeling;
- het niveau van de egalisatiereserve aan het eind van de planperiode in principe nihil is.

In dit hoofdstuk wordt per taak de ontwikkeling van de kosten vertaald in de ontwikkeling van de heffingsopbrengst en de daaruit af te leiden tarieven per categorie belastingplichtigen.

6.2 De watersysteemheffing

Algemeen

De omslag Watersysteemheffing is bedoeld ter dekking van de kosten voor het watersysteem inclusief veiligheid. Binnen de omslagheffing wordt een onderscheid gemaakt in vier belastingcategorieën te weten:

- Ingezetenen;
- Gebouwd (zakelijk gerechtigden van gebouwde eigendommen);
- Ongebouwd (zakelijk gerechtigden van ongebouwde eigendommen);
- Natuur (zakelijk gerechtigden van natuurterreinen).

De per categorie verschuldigde waterschapslasten worden berekend door de aan de categorieën toegerekende netto-kosten te delen door het aantal belastbare eenheden.

Kostentoerekening watersysteemheffing

De kostentoerekening naar de belastingcategorieën vindt plaats aan de hand van de toerekeningpercentages zoals die zijn vastgelegd in de kostentoedelingsverordening. Het aandeel van de categorie ingezetenen is hierbij bepaald op basis van de inwonerdichtheid in het gebied. Het restant is verdeeld op basis van de waardeverhouding tussen gebouwd, ongebouwd en natuur.

Categorie	Toerekeningspercentage
Ingezetenen	38,500%
Gebouwd	49,290%
Ongebouwd	12,079%
Natuur	0,131%

Tariefdifferentiatie

De gewijzigde Waterschapwet biedt een beperkte mogelijkheid om tarieven te differentiëren. Waterschap Rivierenland heeft besloten om de volgende tariefdifferentiatie toe te passen:

Buitendijks gelegen onroerende zaken

Voor buitendijks gelegen ongebouwde onroerende zaken die geen natuurterreinen zijn, voor buitendijks gelegen natuurterreinen en voor buitendijks gelegen gebouwde onroerende zaken wordt een gedifferentieerd tarief gehanteerd dat 50% lager is dan het tarief dat blijkens de Verordening op de watersysteemheffing voor elk van deze categorieën geldt.

Verharde openbare wegen

Voor verharde openbare wegen wordt een gedifferentieerd tarief gehanteerd dat 400% hoger is dan het tarief dat blijkt uit de Verordening op de watersysteemheffing voor ongebouwde onroerende zaken, niet zijnde natuurterreinen, geldt.

Rechtstreeks toerekenen kosten kwijtschelding

Uit de begroting van het waterschap vloeit voort hoe hoog de kosten van het watersysteembeheer precies zijn. In beginsel worden alle hiergenoemde kosten tezamen genomen en vervolgens aan de diverse categorieën toegedeeld, zodat eenieder een deel van de totale kosten draagt. De wet biedt de mogelijkheid om de kosten voor kwijtschelding rechtstreeks aan de betrokken categorieën toe te rekenen. In dat geval worden deze kosten afgezonderd van de totale kosten van het watersysteembeheer en rechtstreeks bij die categorie ondergebracht die deze kosten veroorzaakt.

De kosten van kwijtschelding worden veroorzaakt door de categorie ingezetenen. Het Algemeen Bestuur heeft bij besluit van 21 juni 2019 besloten de kosten van kwijtschelding rechtstreeks toe te rekenen aan de categorie ingezetenen.

Belastbare eenheden watersysteemheffing

Belastbare eenheden 2021 watersysteemheffing		Totaal
Ingezetenen (aantal)		419.000
Gebouwd totaal (WOZ-waarde)		€ 134.227.000.000
• Gebouwd binnendijs	€ 132.410.000.000	
• Gebouwd buitendijs	€ 1.817.000.000	
Ongebouwd Totaal (hectare)		132.957
• Ongebouwd binnendijs ex wegen	116.067	
• Ongebouwd binnendijs wegen	7.306	
• Ongebouwd buitendijs ex wegen	9.324	
• Ongebouwd buitendijs wegen	260	
Natuur totaal (hectare)		26.541
• Natuur binnendijs	12.139	
• Natuur buitendijs	14.402	

Ingezetenen

De eenheden voor ingezetenen zijn gebaseerd op de aanslagoplegging 2020. Voor 2021 wordt voor de ingezetenen rekening gehouden met 1,0% groei van het aantal woningen.

Gebouwd

De eenheden gebouwd zijn gebaseerd op de aanslagoplegging 2020.

Basis voor de aanslagoplegging 2021 is de WOZ-waarde per 1-1-2020. De gegevens met betrekking tot de waardeontwikkeling 1-1-2019 tot 1-1-2020 in het beheersgebied van waterschap Rivierenland zijn ontleend aan gegevens van de Waarderingskamer. De gemiddelde waardeontwikkeling 1-1-2019 tot 1-1-2020 bedraagt op basis hiervan 6,6%, daarnaast is rekening gehouden met 0,5% groei.

Ongebouwd en natuur

De eenheden voor ongebouwd en natuur zijn gebaseerd op de door BSR bij de begroting 2021 afgegeven prognose.

Tarieven en inzet reserve watersysteemheffing

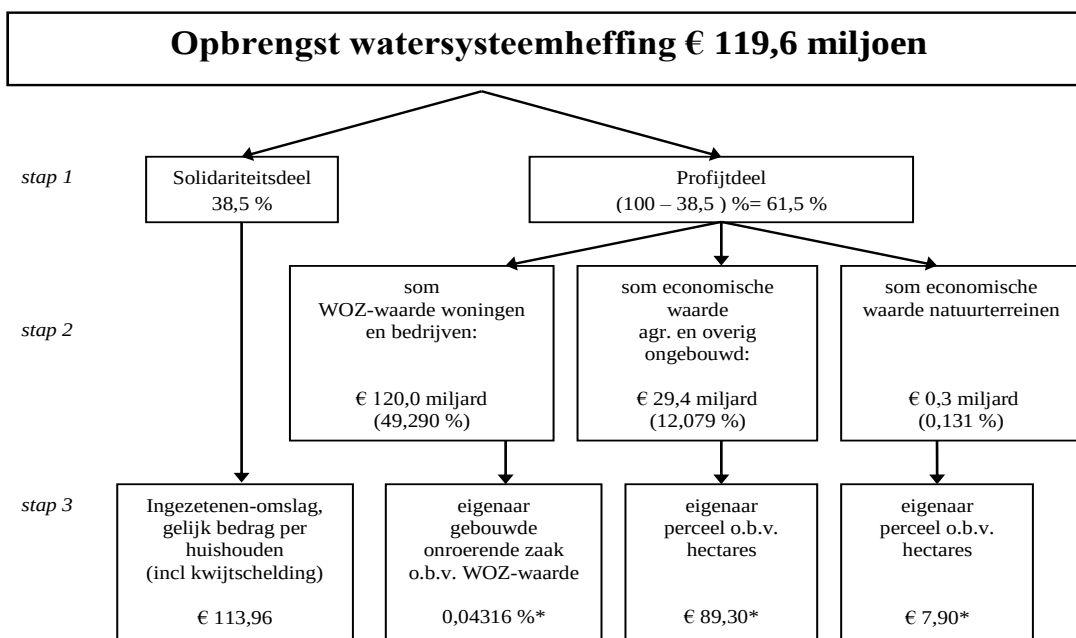
Hierna wordt de ontwikkeling van de netto kosten van de taak watersysteemheffing vertaald in de benodigde heffingsopbrengst en de daaruit af te leiden tarieven per categorie belastingplichtigen.

Watersysteemheffing (incl. verontreinigingsheffing)

Omschrijving	Begroting 2020	Begroting 2021
Netto kosten	119,2	120,7
Opbrengst verontreinigingsheffing	-0,4	-0,4
Mutatie in egalisereserve	-3,6	-0,8
Heffingsopbrengst watersysteem totaal	115,2	119,6
Toerekening kwijtschelding aan ingezetenen	-2,4	-2,8
Heffingsopbrengst (excl. kwijtschelding te verdelen over categorieën)	112,8	116,8
- Ingezetenen (38,500%)	43,4	45,0
- Gebouwd (49,290%)	55,6	57,5
- Ongebouwd (12,079%)	13,7	14,1
- Natuur (0,131%)	0,1	0,2
Stand reserve eind jaar	1,5	5,6
% kostendeckendheid	96,8%	99,4%
% stijging heffingsopbrengst	5,0%	3,5%
% stijging netto kosten	3,3%	1,2%

(bedragen x € 1 mln)

In onderstaand schema is de tariefbepaling van de watersysteemheffing weergegeven:

* Dit betreft de tarieven binnendijs exclusief tariefdifferentiatie buitendijs en wegen.

Het solidariteitsdeel (38,5%) betreft het aandeel dat naast de rechtstreeks toegerekende kosten van kwijtschelding in rekening wordt gebracht bij de ingezetenen. Het profijtdeel (61,5%) wordt op basis van de economische waarde verdeeld over de categorieën gebouwd, ongebouwd en natuur. Vervolgens wordt het kostenaandeel gedeeld door het aantal belastbare eenheden waaruit het tarief volgt.

Bij de watersysteemheffing is tevens besloten tot tariefdifferentiatie t.a.v. het profijtdeel. Dit betekent dat de buitendijkse gebieden een korting krijgen van 50%. Zij betalen dan nog 50% van het tarief van binnendijkse gebieden. Daarnaast geldt voor het tarief voor het eigendom van wegen een toeslag van 400%.

Vertaald naar tarieven

Omschrijving	Begroting 2020	Begroting 2021
Ingezetenen per woonruimte (in €)	110,33	113,96
Gebouwd in % WOZ-waarde		
• Gebouwd binnendijks	0,04480%	0,04316%
• Gebouwd buitendijks	0,02240%	0,02158%
Ongebouwd per hectare (in €)		
• Ongebouwd binnendijks ex wegen	86,28	89,30
• Ongebouwd binnendijks wegen	431,40	446,50
• Ongebouwd buitendijks ex wegen	43,14	44,65
• Ongebouwd buitendijks wegen	215,70	223,25
Natuur per hectare (in €)		
• Natuur binnendijks	7,64	7,90
• Natuur buitendijks	3,82	3,95

6.3 De wegenheffing

Algemeen

De omslag Wegenheffing is bedoeld ter dekking van de kosten die zijn verbonden aan het beheer van wegen in het gebied van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden. Binnen de omslagheffing wordt een onderscheid gemaakt in vier belastingcategorieën te weten:

- Ingezetenen;
- Gebouwd (zakelijk gerechtigden van gebouwde eigendommen);
- Ongebouwd (zakelijk gerechtigden van ongebouwde eigendommen);
- Natuur (zakelijk gerechtigden van natuurterreinen).

De per categorie verschuldigde waterschapslasten worden berekend door de toegerekende nettokosten te delen door het aantal belastbare eenheden.

Kostentoerekening wegenheffing

De kostentoerekening naar de belastingcategorieën vindt plaats aan de hand van de toerekening percentages zoals die zijn vastgelegd in de kostentoedelingsverordening. Het aandeel van de categorie ingezetenen is hierbij bepaald op basis van de inwonerdichtheid in het gebied. Het restant is verdeeld op basis van de waardeverhouding tussen gebouwd, ongebouwd en natuur.

Categorie	Toerekening percentage
Ingezetenen	50,000%
Gebouwd	44,480%
Ongebouwd	5,463%
Natuur	0,057%

Tariefdifferentiatie

De gewijzigde Waterschapswet biedt een beperkte mogelijkheid om tarieven te differentiëren. Waterschap Rivierenland heeft besloten om voor de wegenheffing geen tariefdifferentiatie toe te passen.

Rechtstreeks toerekenen kosten kwijtschelding

Uit de begroting van het waterschap vloeit voort hoe hoog de kosten van het wegenbeheer precies zijn. In beginsel worden alle hiergenoemde kosten tezamen genomen en vervolgens aan de diverse categorieën toegedeeld, zodat eenieder een deel van de totale kosten draagt. De wet biedt de mogelijkheid om de kosten voor kwijtschelding rechtstreeks aan de betrokken categorieën toe te rekenen. In dat geval worden deze kosten afgezonderd van de totale kosten van het wegenbeheer en rechtstreeks bij die categorie ondergebracht die deze kosten veroorzaakt.

De kosten van kwijtschelding worden veroorzaakt door de categorie ingezetenen. Het Algemeen Bestuur heeft bij besluit van 21 juni 2019 besloten de kosten van kwijtschelding rechtstreeks toe te rekenen aan de categorie ingezetenen.

Belastbare eenheden wegenheffing

Voor de vier belastingcategorieën zijn de volgende belastbare eenheden gehanteerd.

Belastbare eenheden 2021 wegenheffing	
Ingezetenen (aantal)	89.000
Gebouwd totaal (WOZ-waarde)	€ 28.051.000.000
Ongebouwd totaal (hectare)	32.206
Natuur totaal (hectare)	2.847

Ingezetenen

De eenheden voor ingezetenen zijn gebaseerd op de aanslagoplegging 2020. Voor 2020 wordt voor de ingezetenen rekening gehouden met 1,0% groei van het aantal woningen.

Gebouwd

De eenheden gebouwd zijn gebaseerd op de aanslagoplegging 2020 inclusief groei van de waarde gebouwd in verband met areaaluitbreiding.

Basis voor de aanslagoplegging 2020 is de WOZ-waarde per 1-1-2020. De gegevens met betrekking tot de waardeontwikkeling 1-1-2019 tot 1-1-2020 in het beheersgebied van waterschap Rivierenland zijn ontleend aan gegevens van de Waarderingskamer. De gemiddelde waardeontwikkeling 1-1-2019 tot 1-1-2020 bedraagt op basis hiervan 6,6%, daarnaast is rekening gehouden met 0,5% groei.

Ongebouwd en natuur

De eenheden voor ongebouwd en natuur zijn gebaseerd op de door BSR bij de begroting 2021 afgegeven prognose.

Tarieven en inzet reserve wegenheffing

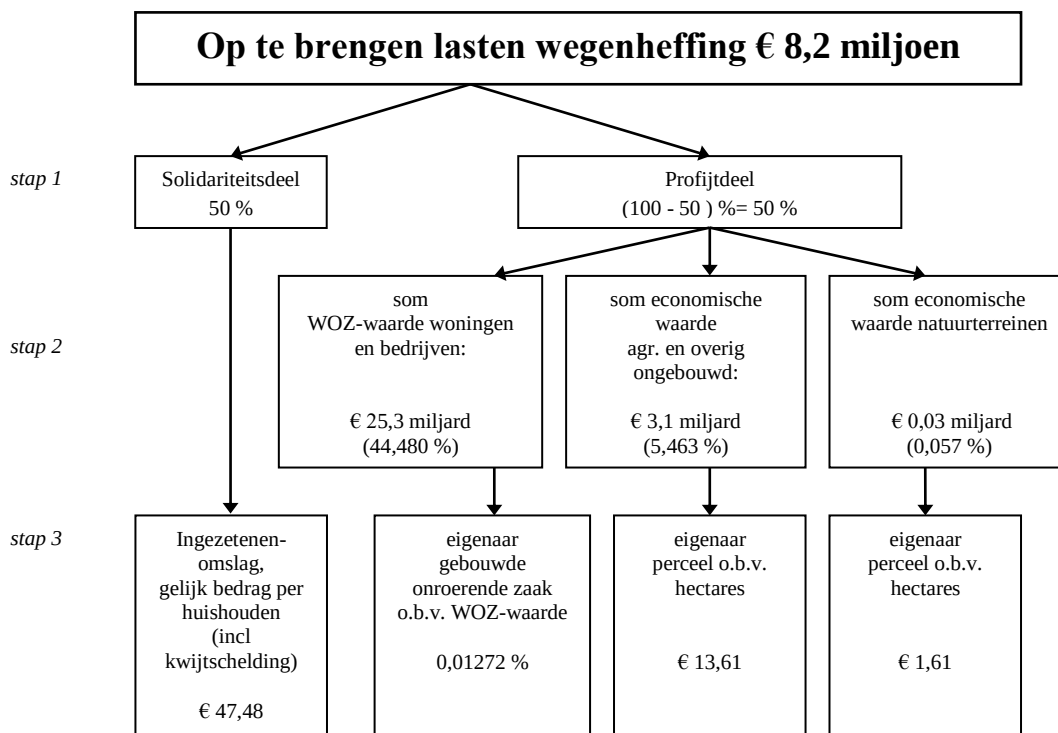
Hierna wordt de ontwikkeling van de netto kosten van de taak watersysteemheffing vertaald in de benodigde heffingsopbrengst en de daaruit af te leiden tarieven per categorie belastingplichtigen.

Wegenheffing

Omschrijving	Begroting 2020	Begroting 2021
Netto kosten	8,4	8,7
Inzet egaliseringsreserve	-0,4	-0,5
Toerekening kwijtschelding aan ingezetenen	-0,2	-0,2
Heffingsopbrengst (excl. kwijtschelding te verdelen over categorieën)	7,8	8,0
- Ingezetenen	3,9	4,0
- Gebouwd	3,5	3,6
- Ongebouwd	0,4	0,4
- Natuur	0,0	0,0
Stand reserve eind jaar	1,3	1,9
% kostendekkendheid	95,0%	94,8%
% stijging heffingsopbrengst	3,1%	3,0%
% stijging netto kosten	1,3%	3,3%

(bedragen x € 1 mln)

In onderstaand schema is de tariefbepaling van de wegenheffing aangegeven:

Vertaald naar tarieven

Omschrijving	Begroting 2020	Begroting 2021
Ingezetenen per woonruimte (in €)	46,32	47,48
Gebouwd totaal in % WOZ-waarde	0,01343%	0,01272%
Ongebouwd gemiddeld per hectare (in €)	13,21	13,61
Natuur totaal per hectare (in €)	1,56	1,61

6.4 De zuiveringsheffing

Algemeen

De zuiveringsheffing is ter dekking van de kosten die zijn verbonden aan het zuiveren van afvalwater. De zuiveringsheffing bestaat uit een bedrag per vervuilingseenheid, die is bepaald door de totale netto-kosten (inclusief onttrekking aan de egaliseringsreserve) van de taak te delen door het verwachte aantal vervuilingseenheden. Het aldus bepaalde bedrag wordt bij de huishoudens in het gebied in rekening gebracht en bij de in het gebied gelegen bedrijven. De heffing bij de huishoudens is gebaseerd op de omvang van de betreffende huishouding, de heffing bij de bedrijven wordt per individueel bedrijf bepaald.

Het aantal vervuilingseenheden

Het aantal zuiveringseenheden voor bedrijven is gebaseerd op het gemiddelde van de realisatie over de afgelopen 3 jaar en ligt circa 20.000 eenheden hoger dan verondersteld bij de begroting 2020. Dit wordt met name veroorzaakt door een analyse van de eigen gegevenssets bij BSR. (Project onterechte leegstand). Het eigen leegstand bestand van de BSR is vergeleken met actieve inschrijvingen in de Kamer van Koophandel. Hierbij zijn vanaf kalenderjaar 2016 fors meer extra aanslagen (forfaitaire, machtiging en aangiftes op basis van ingenomen water) opgelegd bij bedrijven die jaren ervoor niet werden betrokken in de heffing. Tevens vinden er bij waterschap Rivierenland met ingang van dit jaar verdere inspanningen plaats om discrepantie op te sporen.

Het aantal vervuilingseenheden voor woningen is gebaseerd op de aanslagoplegging 2020 verhoogd met 1,0% groei van het aantal woningen.

Vervuilingseenheden	Begroting 2020	Begroting 2021
Totaal	1.261.400	1.289.000

Tarieven en inzet egaliseringsreserve zuiveringsheffing

Omschrijving	Begroting 2020	Begroting 2021
Netto kosten	75,0	76,0
Heffingsopbrengst	69,4	73,0
Mutatie in egaliseringsreserve	-5,7	-3,0
Stand reserve eind jaar	3,3	1,4
% kostendekkendheid	92,4%	96,1%
% stijging heffingsopbrengst	3,1%	5,3%
% stijging netto kosten	5,6%	1,3

(Bedragen x € 1 mln)

Vertaald naar het tarief

Omschrijving	Begroting 2020	Begroting 2021
Zuiveringsheffing per v.e.	54,98	56,67

(Bedragen x € 1)

6.5 De verontreinigingsheffing

Algemeen

Dit betreft de heffing op de directe lozingen op oppervlaktewater in beheer bij ons waterschap. Het tarief van de verontreinigingsheffing is een afgeleid tarief en bedraagt 100% van de zuiveringsheffing. De opbrengst van de verontreinigingsheffing komt ten goede aan de watersysteemheffing.

Het voor de begroting 2021 geraamde aantal v.e. 's voor directe lozingen op oppervlaktewater bedraagt op basis van de gemiddelde realisatiecijfers over de afgelopen jaren totaal voor bedrijven en woningen 6.900 v.e.

Vervuilingseenheden	Begroting 2020	Begroting 2021
Totaal	6.900	6.900
Tariefontwikkeling		
Verontreinigingsheffing per v.e.	54,98	56,67

(Bedragen x € 1)

Heffingsopbrengst	Begroting 2020	Begroting 2021
Totaal	0,4	0,4

(Bedragen x € 1 mln)

6.6 Totaaloverzicht heffingsopbrengst

In onderstaande tabellen is de ontwikkeling van de heffingsopbrengst per belastingcategorie en per taak weergegeven.

Belastingcategorie	Begroting 2020	Begroting 2021
Ingezetenen	49,9	52,0
Gebouwd	59,1	61,1
Ongebouwd	14,0	14,5
Natuur	0,2	0,2
Zuiveringsheffing	69,4	73,0
Verontreinigingsheffing	0,4	0,4
Totaal	193,0	201,2

(Bedragen x € 1 mln)

Taak	Begroting 2020	Begroting 2021
Watersysteemheffing	115,2	119,6
Wegenheffing	8,0	8,2
Zuiveringsheffing	69,4	73,0
Verontreinigingsheffing	0,4	0,4
Totaal	193,0	201,2

(Bedragen x € 1 mln)

Recapitulatie tarieven 2021

Categorie	Eenheid	Watersysteemheffing	Wegen
Ingezetenen per woonruimte (in €)	Woonruimte	113,96	47,48
Gebouwd totaal	% WOZ-waarde		0,01272%
Gebouwd binnendijs	% WOZ-waarde	0,04316%	
Gebouwd buitendijs	% WOZ-waarde	0,02158%	
Ongebouwd per hectare (in €)	hectare		13,61
• Ongebouwd binnendijs ex wegen	hectare	89,30	
• Ongebouwd binnendijs wegen	hectare	446,50	
• Ongebouwd buitendijs ex wegen	hectare	44,65	
• Ongebouwd buitendijs wegen	hectare	223,25	
Natuur totaal per hectare (in €)	hectare		1,61
• Natuur binnendijs	hectare	7,90	
• Natuur buitendijs	hectare	3,95	

De verontreinigingsheffing voor 2021 bedraagt € 56,67 per vervuilingseenheid.

De zuiveringsheffing voor 2021 bedraagt € 56,67 per vervuilingseenheid.

6.7 Lastenontwikkeling

In onderstaande tabel zijn voorbeeldaanslagen opgenomen en is de lastenontwikkeling weergegeven ten opzichte van 2020.

Voorbeeldaanslagen exclusief wegentaak

Belasting	Aanslag 2020	Aanslag 2021	Vershil %	Absoluut €
Meerpersoonshuishouden (huurwoning) Ingezetene, met 3 v.e.	€ 275,27	€ 283,97	3,2%	€ 8,70
Eenpersoonshuishouden (huurwoning) Ingezetene, met 1 v.e.	€ 165,31	€ 170,63	3,2%	€ 5,32
Meerpersoonshuishouden (eigen woning) Ingezetene, met 3 v.e. en WOZ-waarde van € 250.000.	€ 380,33	€ 391,88	3,0%	€ 11,55
Eenpersoonshuishouden (eigen woning) Ingezetene, met 1 v.e. en WOZ-waarde van € 250.000.	€ 270,37	€ 278,54	3,0%	€ 8,17
Meerpersoonshuishouden (eigen woning) Ingezetene, met 3 v.e. en WOZ-waarde van € 400.000.	€ 443,37	€ 456,62	3,0%	€ 13,25
Eenpersoonshuishouden (eigen woning) Ingezetene, met 1 v.e. en WOZ-waarde van € 400.000.	€ 333,41	€ 341,59	2,5%	€ 8,18
Glastuinbouwbedrijf WOZ-waarde € 1.500.000, 2 hectare ongebouwd, 3 v.e.	€ 967,90	€ 996,07	2,9%	€ 28,17
Agrarisch bedrijf Opstallen met WOZ waarde € 240.000, 25 hectare ongebouwd en 3 v.e.	€ 2.423,05	€ 2.506,10	3,4%	€ 83,05
Melkveebedrijf WOZ-waarde € 400.000, 40 hectare ongebouwd, 3 v.e.	€ 3.784,64	€ 3.914,66	3,4%	€ 130,02
Natuurterreinbeheerder 1.000 hectare ongebouwd	€ 7.640,00	€ 7.900,00	3,4%	€ 260,00
Groothandel WOZ-waarde € 2.000.000, 10 v.e.	€ 1.390,30	€ 1.429,97	2,9%	€ 39,67
Metaalbedrijf WOZ-waarde € 12.000.000, 450 v.e.	€ 28.943,51	€ 29.817,87	3,0%	€ 874,37

NB:

De aanslagoplegging voor eigenaren gebouwd 2020 is gebaseerd op de WOZ-waarde met peildatum 1-1-2019. De aanslagoplegging voor eigenaren gebouwd 2021 is gebaseerd op de WOZ-waarde met peildatum 1-1-2020.

In de voorbeeldaanslagen is rekening gehouden met een verwachte stijging van de WOZ-waarde van 1-1-2019 naar 1-1-2020 met 6,6%. De aanslag 2021 van een woning met een WOZ-waarde met peildatum 01-01-2020 van € 250.000 is daarom te vergelijken met de aanslag 2020 van een woning met een WOZ-waarde met peildatum 01-01-2019 van € 234.521.

Voorbeeldaanslagen inclusief wegentaak (gebied de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden)

Belasting	Aanslag 2020	Aanslag 2021	Verskil %	Absoluut €
Meerpersoonshuishouden (huurwoning) Ingezetene, met 3 v.e.	€ 321,59	€ 331,45	3,1%	€ 9,86
Eenpersoonshuishouden (huurwoning) Ingezetene, met 1 v.e.	€ 211,63	€ 218,11	3,1%	€ 6,48
Meerpersoonshuishouden (eigen woning) Ingezetene, met 3 v.e. en WOZ-waarde van € 250.000.	€ 458,14	€ 471,17	2,8%	€ 13,03
Eenpersoonshuishouden (eigen woning) Ingezetene, met 1 v.e. en WOZ-waarde van € 250.000.	€ 348,18	€ 357,83	2,8%	€ 9,65
Meerpersoonshuishouden (eigen woning) Ingezetene, met 3 v.e. en WOZ-waarde van € 400.000.	€ 540,07	€ 555,00	2,8%	€ 14,93
Eenpersoonshuishouden (eigen woning) Ingezetene, met 1 v.e. en WOZ-waarde van € 400.000.	€ 430,11	€ 439,97	2,3%	€ 9,86
Glastuinbouwbedrijf WOZ-waarde € 1.500.000, 2 hectare ongebouwd, 3 v.e.	€ 1.183,24	€ 1.214,14	2,6%	€ 30,89
Agrarisch bedrijf Opstallen met WOZ waarde € 240.000, 25 hectare ongebouwd en 3 v.e.	€ 2.783,53	€ 2.876,89	3,4%	€ 93,36
Melkveebedrijf WOZ-waarde € 400.000, 40 hectare ongebouwd, 3 v.e.	€ 4.363,42	€ 4.509,96	3,4%	€ 146,54
Natuurterreinbeheerder 1.000 hectare ongebouwd	€ 9.200,00	€ 9.510,00	3,4%	€ 310,00
Groothandel WOZ-waarde € 2.000.000, 10 v.e.	€ 1.642,21	€ 1.684,44	2,6%	€ 42,24
Metaalbedrijf WOZ-waarde € 10.000.000, 450 v.e.	€ 30.203,03	€ 31.090,22	2,9%	€ 887,19

NB:

De aanslagoplegging voor eigenaren gebouwd 2020 is gebaseerd op de WOZ-waarde met peildatum 1-1-2019. De aanslagoplegging voor eigenaren gebouwd 2021 is gebaseerd op de WOZ-waarde met peildatum 1-1-2020.

In de voorbeeldaanslagen is rekening gehouden met een verwachte stijging van de WOZ-waarde van 1-1-2019 naar 1-1-2020 met 6,6%. De aanslag 2021 van een woning met een WOZ-waarde met peildatum 01-01-2020 van € 250.000 is daarom te vergelijken met de aanslag 2020 van een woning met een WOZ-waarde met peildatum 01-01-2019 van € 234.521.

6.8 Heffingsopbrengstontwikkeling in meerjarenperspectief

In meerjarenperspectief (2022-2025) is de volgende jaarlijkse heffingsopbrengstontwikkeling benodigd.

	2022	2023	2024	2025
Zuiveringsheffing	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%
Watersysteemheffing	3,5%	3,5%	3,5%	3,5%
Wegenheffing	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%
Totaal alle taken	2,58%	2,58%	2,58%	2,58%

7. BESLUIT TER VASTSTELLING

HET ALGEMEEN BESTUUR VAN WATERSCHAP RIVIERENLAND

Gelezen het voorstel van het College van Dijkgraaf en Heemraden van 20 oktober 2020;

Gelet op de bepalingen van de Waterschapswet;

BESLUIT:

- I a: De begroting 2021 vast te stellen en de bedragen voor 2021 per programma
tot een totaal van de kosten op	€	227.042.186
tot een totaal van de opbrengsten op	€	227.042.186
Saldo	€	0
- b: De meerjarenraming 2022 – 2025 voor kennisgeving aan te nemen.
- II Voor het begrotingsjaar 2021 het College van Dijkgraaf en Heemraden te machtigen tot kredietverlening van de investeringen zoals opgenomen in bijlage 9 conform de Verordening beleid- en verantwoordingsfunctie waterschap Rivierenland.
- III Ter dekking van de financieringsbehoefte op grond van artikel 9 van het Financieringsstatuut het College van Dijkgraaf en Heemraden te machtigen tot:
1. Het afdekken van de financieringsbehoefte 2021 in rekening-courant bij de NWB tot een bedrag van maximaal € 55 miljoen;
 2. Het afdekken van de meerjarige financieringsbehoefte door middel van het aangaan van langlopende leningen voor de jaren 2021 tot en met 2025 tot een bedrag van maximaal € 67,5 miljoen;
 3. Het gedurende het jaar 2021 herzien van de looptijd en hoogte van de kredietopslag van de basisrenteleningen die in 2021 vervallen met een totale hoofdsom van € 84 miljoen.
- IV In te stemmen met de door het College van Dijkgraaf en Heemraden voorgedragen projecten als groot project in het begrotingsjaar 2021.

Aldus besloten in de openbare vergadering van het Algemeen Bestuur van waterschap Rivierenland van 27 november 2020.

Hoogachtend,
het College van Dijkgraaf en Heemraden
van waterschap Rivierenland,

de secretaris-directeur,

de dijkgraaf,

ir. Z.C. Vonk

prof. dr. J.C. Verdaas

BIJLAGEN

Bijlage 1	Staat van immateriële vaste activa
Bijlage 2	Staat van materiële vaste activa
Bijlage 3	Staat van financiële vaste activa
Bijlage 4	Staat van reserves en voorzieningen
Bijlage 5	Staat van vaste schulden
Bijlage 6	Berekening van het renteomslagpercentage
Bijlage 7	Staat van personeelslasten en personele sterkte
Bijlage 8	Verdeelsleutels primaire beheerproducten naar de taken
Bijlage 9	Investeringsprogramma 2021 (investerings-/exploitatieprojecten 2021)
Bijlage 10	Meerjareninvesteringsprogramma 2021-2025 (investerings-/exploitatieprojecten 2021-2025)
Bijlage 11	EMU-saldo
Bijlage 12	Verbonden partijen
Bijlage 13	